
گنجبانی آمبار

پولکار

شریف قاضی

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

عدالت روڈ، کوئٹہ

(c) All rights are reserved.

اے کتاب ۽ درائیں حق گوں بلوچی اکیڈمی ۽ انت۔
 بید۽ اکیڈمی ۽ رضاء کس ایشی ۽ مواداں چاپ کت نہ کنت۔

گنجانی آمبار	◆	کتاب
شریف قاضی	◆	پولکار
ستمبر 2015	◆	اولی چاپ
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	◆	شنگار
شوکت برادرز پریس، کراچی	:	چاپ جاہ
150 کلدار	◆	بہا

نامدات

بلوچ نېشته کارانی نامء

ردء بند

6	شریف قاضی	1- منی چیزے دانک
7	داد محمد دادل صلاحی کوہی	2- وٹا تک۔ بلوچی دود
13	حکیم ہیالی پروم پنجگور	3- مودء پڑمء جوڑ
19	حکیم ہیالی پروم پنجگور	4- پیشء جوڑ بوؤ کیس
29	اکبر گمشاد پنجگور	5- بلوچی نانانی وڑء پیم
34	حسن علی سہیل گوادر	6- ماہیگء ہزمت
45	خداداد حیات اپسی کہن	7- کوہء کورء چاگر
52	امین ارمان کلا ہوکی	8- بلوچی سہتء زیور
55	مقبول عثمان پیدراک	9- کہنء دیات
60	داد محمد دادل صلاح کوہی	10- مالدارىء پس چاری
64	داد محمد دادل	11- کوہء بلوچ
73	داد محمد دادل	12- اُشتر
75	پیرل شے تگری	13- ہامینء مچکدگ
79	پیرل شے تگری	14- مالدارى

83	لبزانک بلوچی	15- کہن ۽ کاريز
89	بلوچی لبزانک	16- بلوچی منے وئی شهديں
96	داد محمد دادل	17- سنج ۽ سلاح
103	ملک دینار زئی بلوچ	18- چه هور ۽ باران
106	مقبول عثمان	19- بلوچی منے وئی شهديں

منی چیزے دانک

بلوچی زبان یک پراه ء شاہیگانیں زبانے ء آئی ء دود ء ریدگانہ یک مزینیں
 ذرا جیں سفرے بندات بیت۔ ہر قوم ء راج ء مستریں پچار آئی زبان ء دود ء ریدگ آنت
 ہماراج زندگ مانیت کہ آئی ء زبان دود ء ریدگ گار ء بیگواہ مہ بنت۔ بلوچی زبان ء بازیں
 نبشتہ کاراں زبان ء ہمک تک ء پہنات ء سراپٹ ء پول کتگ مرچی ہے واجہانی برکت
 انت کہ بلوچی زبان گلیں ڈگنیاء یک سرجمیں زبان ء راجے زانگ بوہگا انت۔

من چیزے وتی من ء پٹ ء پول کتگ پرچہ کہ ہر بلوچ ء رالوٹیت وتی زبان ء باروا
 سرپد بہ بیت ء پٹ ء پول بہ کنت، داں کہ ہے مال ء مدی گار ء بیگواہ مہ بنت۔ گلیں
 نبشتا نک ہمارنگ ء زورگ بوتگ انت کہ ہما نبشتہ کار ء نویتگ آنت۔ کئی ء نبشتا نک ء
 بدلی سدلی نیا ورتگ۔ من لوٹاں کہ اے کار ء دیما بہ براں شمتے نبشتا نک ء سر ء سو جانی
 رہچاراں، خاص کر ماہتا ک بلوچی لہز انک ء بے کساس منتواراں کہ پرے کار ء ہاترا منا
 بازیں تگ ء تاج نہ کپتگ۔ لہز انک ہما تاک ات کہ آئی وانگ ء مردم ء رابازیں چیزے
 دست کپتگ آنت۔ ماہتا ک لہز انک ء زبان ء لہز انک ء اے دگہ پڑاں بازیں جوان
 جوانیں پٹ ء پول نبشتا نک شنگ ء تالان کتگ آنت کہ ستا کرز آنت، بلے گوں لہز انک ء
 بند بوہگا بلوچی زبان ء سرا مزینیں اثرے دوردات ء حدا بہ کنت لہز انک پدانوک چونک بہ
 جنت، منے دست ء بہ بیت۔

شریف قاضی، بلیدہ

19/08/2015

وڻا تک۔ بلوچي دود

وڻا تک ۽ ماں بلوچي دود ۽ ربيدگاني تهامز نين ارزشت ۽ جا ٻه است،
وڻا تک ايوکا دوگالاني گوڻشگ ۽ نام نہ انت بلکيس ايشي ۽ تهابلوچ راج ۽ دود ۽
ربيدگاني نشان ۽ تام گندگ کيت۔ وڻا تک ۽ وتي خاصين راه ۽ ربهند است انت،
اے ربهنداني زانگ الٰہي انت۔ اگس اے ربهند پورا کنگ مہ بنت تہ وڻا تک
لے تام ۽ لے معنا بيت۔

وڻا تک ۽ اولي شرط ۽ ربهند چہ جبر ۽ بابت ۽ انت۔ ”چہ جبر“ ۽ معنا جبر ۽ بنگيچ
کنوک ۽ وڻا تک ۽ حوالہ ۽ ايشي ۽ معنا ديوان ۽ سروک ۽ کماش ۽ بيت۔
بزاں وڻا تک ۽ کئے بہ گيپت؟

ماں بلوچ راج ۽ ”چہ جبر“ ۽ اہميت سک باز انت۔ تاريخ ۽ ”چہ جبر“ ۽ سرا
جنگ ۽ داوا بوتگ انت، اگس ماں ديوان ۽ کسی ۽ ”چہ جبر“ برگ بہ بيت تہ ايشي ۽
وتي سبکي ۽ کم شرپي زانت۔

نوں سوال ايش انت کہ ”چہ جبر“ کئے انت؟ اے تک ۽ بازين قانود
است انت۔ چوشکہ عمر ۽ حساب ۽ مستريں مردم ”چہ جبر“ انت کستريں ۽ عالم ۽
قرآن وان ”چہ جبر“ انت درستاني اے شرپ آئي ۽ راجہ مذہب ۽ سوب ۽ رستگ۔
جنين آدم مدين ۽ ”چہ جبري“ ۽ پيجر برت نہ کنت تری آقرآن وانے بہ بيت يا عمر ۽

حسابِ مستر بہ بیت (تُری مکہیں مات بہ بیت)۔ چریشی ء اے جبر ثابت
 انت کہ ماں بلوچ راج ء مردین ء درجہ چہ جنین ء گیش انت (ایشی ء معنائے نہ
 انت کہ ماں بلوچ راج ء جنین ء شرپ نیست یا آئی ء حق جنگ بیت دگہ بازیں
 انجیں جاہ ء مقام است انت کہ اودا جنین ء شرپ زیات انت چو کہ جنگ ء پڑ ء
 اگس جنینے توک ء بنیت جنگ بند کنگ بیت)۔

ہند ء سردار گہند معتبر مستر ”چہ جبر“ انت پوریں ہند ء مردمانی ابید چہ عالم
 ء قرآن وان ء اگس گہند ایا سردار پہ وتی راز ء وتی وتی ”چہ جبر“ ء عمر ء حساب ء چہ
 وت مسترینے ء بہ دنت تہ اے دگہ جبرایت۔

واجہ وتی نوکر ء ”چہ جبر“ انت اگس دیوانے ء دو سے اسپیت ریشیں
 تندوک بہ بیت ء مسافرے بنیت تہ ہمانند وکیں مردم چہ وتا یکے ء وتی کماش جوڑ
 کن انت ء ”چہ جبر“ ء دینت ء۔ نون تا اے دیوان برجم انت ہر مسافرے
 بنیت ہما کماش ”چہ جبر“ انت البت اگس یک مسافرے اتک کہ عمر ء حساب ء چہ
 درستاں مستر انت عالم ء قرآن وان ایت۔ تہ چہ اولی وشتاتک ء رند آہما دیوان ء
 کماش بیت ء اگس نوکیں مہمانے بنیت تہ ”چہ جبر“ ہے کماش ء بیت (چریشی ء
 پدربیت کہ ماں بلوچ راج ء عمر ء علم ء درجہ سگ باز انت)۔

اگس یک میٹگے ء مہمانے بنیت اگس میٹگے ء مردین آدم موجود انت تہ
 درہ آئی ء وشتاتک ء رونت بلے چہ وتا یکے ء وتی کماش کن انت نون ہما کماش ”چہ
 جبر“ بیت (ادا کماش ء معنا پیریں یا اسپیت ریش نہ انت بلکیں ہما سر وکیں مردم
 انت کہ پیش سلام بیت تُری ورنایے بہ بیت)۔

چریشی ء اے جبر پدربیت کہ بلوچ راج ء تھا ڈسپلن سک بازانت ہر کس
 پہ دیم سروک ء مستر نہ بیت بلکیں پہ رضاء ہوری یکے ء راسروک جوڑ کنگ بیت۔
 چریشی ء مہمان ہم زانت کہ گوں کئے ء جُست ء پُرس بہ کنت ء جبر ء حال پہ رہند ء
 گیک ء گو م بیت چیا کہ و ہدے کماش یا سروک کنگا بیت تہ آدگہ ہاموش بہنت۔
 ہے پیاجنیں آدم جتا ہور بہنت ء پہ مہمان ء وٹا تک ء رونت ء چومردینانی
 پیما چہ وت یک کماش ء عمر رسید ہیں جنینے سروک کن انت سروک پیسر بیت ء
 ایدگہ درا ہیں جنین رندا بہنت ء کایت ء لوگ ء دپ ء نندنت کماشیں (سروک)
 جنین کلہے ترند تر ء ایدگہ جنین سُبک تر۔

مہمان ء یکپارگی وٹا تک کن انت، ادا اے جبر زانگ لوٹیت کہ جنین
 آدمماں گوں مہمان ء یا جنین آدم ء گوں جنین آدم ء ”چہ جبری“ نیست اگس یک
 لوگی ء جنین آدم ء مردین آدم دوئیں نشنگ انت ء مہمانے بہنت تہ ”چہ جبر“ مردین
 آدم ہیگ انت ادا باہد انت پیسر امردین آدم وٹا تک بہ کنت۔

اگس ساری ء جنین آدم وٹا تک کت تہ اے جبر مردین آدم ء کم شرپی انت۔
 اگس درآمد باز انت ء میتگ ء مردم ہم باز انت تہ دوئیں ٹولی چہ وتی اندرا
 ”چہ جبر“ گچین کن انت ء آدوئیں وت ماں وتا وٹا تک کن ء کائی کن انت ء
 ایدگہ درا ہیں مردم ہاموش ء نندنت و ہدے وٹا تک وتی گڈی بہر ء رسیت تہ نوں
 دوئیں نیگانی مردم ڈ ڈ ء جوڑئی ء گالواراں ہوری ء گوش انت۔

اگس دو مردم ماں راہ ء ڈ یک وارت تہ باہدیں دوئیں بہ نندنت ء وٹا تک
 بہ کن انت اگاں باز مردم انت تہ ایوکا ہما کماش کہ ”چہ جبر“ انت ہمانہ نندنت ء

وڻا تک بہ کن انت آدگرانی تب انت۔

نذنت یا اوشت انت (مردماں ننگ سک زلوری نہ انت بلے
بلوچی ء کوہن تریں دود ہمیش انت ہے پیااگس دوسوارڈ یک وارت تہ الم نہ
انت کہ چہ وتی اولاکاں ایر بہ کپنت)۔

اگس یک میٹگے ء مردے بیران بوتگ ء درآمدے ہے میٹگ ء بنیت تہ
ہمالوگ ء مردم کہ اودا بیرانی بوتگ مہمان ء وڻا تک نہ کن انت، باند انت مہمان
وت بُروت ء ہمالوگ ء مردماں وڻا تک بہ کنت چیا کہ آپر سیگ انت۔

اگاں مردے چہ ڈنی ملکاں مزنیں وہدی ء رند کیت تہ باند انت آوت ہما
لوگاں پہ وڻا تکی بُروت کہ آیانی مردم بے بلاہ بیران بوتگ انت بلے ایدگہ دراہیں
مردم یک یک ء یا ٹولی ٹولی ء آئی ء وڻا تکی ء آئی ء لوگ ء باند بیا انت۔

وڻا تک چہ پیم بیت

وڻا تک ء پیم ایش انت کہ میٹگے (ہما کہ مکیم انت) گوں مسافر یا
مہمان ء دست کلہ ء رند نذنت ء وڻا تک چوہنگ بیت۔

میٹگی: وڻا تک ء

مہمان: وڻا تک ء!

میٹگی: جوڑے

مہمان: جوڑے

میٹگی: مہربانی کن

مہمان: دراہی کن ہیرانت۔ تو مہربانی کن۔

میٹگی: سلامتی ہیرانت! ڈڈے جوڑے؟

مہمان: شکر الحمد للہ، جوڑباتے شما جوڑات؟

باز براں دگہ لہتیں لوز ہم گشگ بیت چو کہ مردم جوڑانت؟ چک جوڑانت؟

ادا اے جبرزانگ لوٹیت کہ اے وٹاتک بلوچی ۽ کتریں وٹاتک

انت۔ بازیں ہنداں (خاص قبائلی ہنداں) وٹاتک سک دراج کش انت ۽

ایشی ۽ تہا میٹگی ۽ مہمان وتی پوریں سفر یا آہگ ۽ درگتہ پیش آوکیں جاوراں

سرجمی ۽ گوش انت۔ وہداں (۽ بازیں جاہاں انوں ہم) وٹاتک مہلوک ۽ نیام ۽

کیونیکشن بزیاں حال ۽ احوال ۽ مستریں وسیلہ انت کہ چریشی ۽ یک ہند ۽

میٹگی ۽ حال دومی ۽ سر بیت۔

جنین آدمانی وٹاتک کے بدل انت سلام ۽ رند جنین آدم ہوری ۽ گوش انت

وٹاتک (سُبک سُبک ۽)۔

مہمان گشیت وٹاتک!

جنین آدم گوش انت تیارے جوڑے

جنین آدم گوش انت جوڑے

مہمان گشیت ڈڈے، جوڑے

جنین آدم گوش انت جوڑ جوڑ باتے

وٹاتک ۽ دگہ رہندے ایش انت کہ اگس دیوان برجم انت ۽ یکے پہ وتی

کاری ۽ شت ۽ دمانی ۽ رند پدا تک تہ سلام ۽ رند نندیت ۽ آئی ۽ کش ۽ گشیت۔

وٹا تک ے۔

ے ہے مرد پسونت وژ نام ے

ہے وڑ اتا اے دیوان برجم انت ہے دوئیں لوز بزاں وٹا تک ے وژ نام

ے سلسلہ جاری بیت۔

چوناہا ماں بلوچ راج ے جنین آدم پہ مپت دیما نہ کپنت بلے اگس

مسافرے یا مہمانے کیت تہ آئی ے وٹا تک الی انت پمیشا گوش انت بلوچی

دود ے ریدگانی حساب ے وٹا تک نہ ایوکا پہ جنین ے عیبے نہ انت بلکیں اگس کسے

وٹا تک مہ کنت تہ اے سکلیں عیب ے نابودی یے زانگ بیت پمیشا گوش انت

پہ دپی وٹا تکی ے جن کسسی یار نہ بیت۔

{☆☆}

بلوچی لبزانک جولائی 1994 تا کدیم 25

چہ مودہ پڑم ۽ جوڑ بوو کیس دست گواپی از باب

گدام یا گدان: اے چہ پس ۽ مودہ جوڑ کنگ بیت مودہ گوں شپانک ۽ ٹپ انت ۽ شنکین انت پدا جٹک (Jallak) ۽ سرا بارگ بارگ ۽ ریس انت رندا تون ۽ ایر گج انت ۽ گوں ڈپ ۽ گوپ انت ۽ وہدے دراجی ۽ کدے پنچ گز ۽ کساس ۽ بیت تہ سر ۽ ایر جن انت ۽ گندارانی سرا ایرے کن انت پدا ایر جستگس سران ۽ آواریں ساد (شیپ) مان کش انت، گوں میہاں بند انت پدا گندارانی چپ ۽ چا گردہ تگردہ مان کش انت ۽ ترک (Trikk) جن انت۔

گڑا گدان یا گدام جوڑ بیت اے انچو محکم انت کہ بشامی ہور ۽ ہم تر مپے آپ نہ رتچ ایت آپ ایشی ۽ سرا انچو لگوش ایت کہ گشے زانارو گن چرپ کتگ سر بر استر تر بہ بیت بلے تو کی نیمگے چوسیر لگیں ڈاک ۽ ہمشک بیت گدان چہ دور ۽ چوسیا ہیں جُچپ ۽ گندگا کیت۔

گوالگ: اے ہم چو گدان ۽ پیما چہ سیاہ پس ۽ مودہ اڑ کنگ بیت ایشی ۽ دراجی کساس دو گز ۽ پراہی یک گزے بیت۔ پہ چست ۽ ایر ۽ واستا کڑی پر کنگ بیت اے پدان (گندیم) ۽ مان کنگا کار مرز بیت۔

سر بند: اے چہ سیاہیں مودہ جوڑ کنگ بیت اے چو تاسدان، ۽ درگ درگ انت ایشی ۽ گو پگ ۽ وہدہ نیم پچیل ۽ کساس ۽ پہ جم ۽ گوشانی واستا یلہ دینت سر بند اُشتر ۽ سر ۽ بندگ بیت چریشی ۽ اُشتر ۽ سر سک ڈولدار بیت۔

تاسدان: اے ہم چوگدان ء گوالگ ء ڈول ء چہ مودء جوڑ کنگ بیت۔ ایشی ء
 دراجی کدے دوگز ء نیم بیت ء اے مُرگی دام ء چنگ چنگ انت۔ اے پہ رزان ء
 ایرانانی مان کنگا کارمرز بیت ایشی ء رزان مان کن انت ء لوگ ء دیمادرنج
 انت پہ لوگ ء زیبائی ء واستامروچاں گار بوان انت۔

چپ راست: اے چہ دورنگیں مود (سیاہ ء اسپیت) ء جوڑ کنگ بیت ایشی ء پتی
 کدے سے لنگک بیت ایشی ء مادگ ء گوسک (گولو) ہر دوکانی گٹ ء دینت
 پہ نر یادگہ ناجوڑیانی واستا ایشی ء رادم کن انت ء گوک ء گٹ ء مان اڑین انت۔
کلبند: اے چہ مودء اڑ کنگ بیت چہ آنجگ ء بارگ ء نزور تر انت۔ اے ماں
 لوگ ء بانڈم ء گندلانی بندگا کارمرز بیت۔

ریز: اے چہ سیاہ پس ء مودء اڑ کنگ بیت۔ ریزء سک زند ء مہر گوپ انت
 ایش پہ اُشترانی بارء لڈگ ء پناد ء از بابانی بندگ ء دگہ بازیں کارانی واستا
 کارمرز بیت ریزء باروا مشہور انت۔

”ماروار تلکین ء چہ کمبیریں ریزء تُرسیت“

گور بند: اے چہ دورنگیں مودء اڑ کنگ بیت ایشی ء پتی دوچیل انت ایشی ء یک
 سرے رہت (Raht) ء ڈنڈی ء بندنت ء چہ اُشترء گردن ء چیرا گوازینت ء
 دومی سراگون دومی ڈنڈی ء بندنت ایشی ء رہت ء پُشتا لگشگ ء نیلیت۔

کونڈی بند: اے چہ مودء جوڑ کنگ بیت گوپگ ء رند کونڈی بندء سرا بند یک ء
 پُل (گورچم) بندنت ء لیڑہ ء کونڈانی سر برابر بندنت و ہدے لیڑہ ر ہادگ بیت تہ
 اے چلنڈان بیت پہ ڈولداری ء کارمرز بیت۔

تنگ: اے ہم چہ دورنگیں مود ء پڑم ء جوڑ بیت اے پہ رہت ء دارگ ء کارمرز

بیت، تنگ ۽ انچو مہر بندنت کہ بڑگیں اُشتر ۽ لاپ ۽ وڈ کنت۔ تنگ ایو کا اُشتر ۽
 واستا کار مرز بیت پہ حر ۽ واستا لاپ کش کار مرز بیت۔

پاردوم: اے چو گور بند ۽ پیمادور نگیں مود ۽ چہ گو پگ بیت اے چہ گور بند ۽ گلہے
 بارگ تر ۽ کسان انت ایشی ۽ اُشتر ۽ رہت ۽ پشتی نیمگا گوں ڈنڈی ۽ بندنت ۽
 اُشتر ۽ لٹک ۽ چیرا گوا زین انت ۽ گوں دومی ڈنڈی ۽ بندنت رہت ۽ جُلائی
 بوجگ ۽ و ہد ۽ پاردوم ۽ چہ اُشتر ۽ لٹک ۽ لگوش انت۔

مہار: و ہداں مہار چہ مود ۽ جوڑ کنگ بوتگ مرچاں لیلون ۽ بارگیں چٹ ۽ چہ ہم جوڑ
 بیت۔ ایشی ۽ مز نیں پُل جن انت ۽ گوں سر مہار ۽ بندنت آدگہ سرا سار بان وتی
 دست ۽ کنت ۽ ہر و ہد ۽ اُشتر ۽ تاجینگی بیت مہار ۽ تپیت۔

تراڈ: اے چہ مود ۽ جوڑ کنگ بیت تراڈ پہ تراسیں جڑانی رما کنگا کار مرز بیت۔
مودیک بند: اے چہ مود ۽ جوڑ کنگ بیت ایشی ۽ تہا مود یگاں (پنگیگاں)
 کما بنت ۽ زابول گوں وتی ملگوراں بندنت بلے مروچاں مودیک بند ۽ جاگہ ۽
 مُٹیک بند ۽ کپتگ۔

آدینک جل: اے چہ مود ۽ جوڑ کنگ بیت اے چو تاسدان ۽ پیماد رگ درگ
 انت ایشی ۽ گوں ہپت رنگیں بندیک ۽ پُل جن انت ایشی پہ جنین آدمانی
 آدینک سر رند ۽ ایدگہ ہرت ۽ پروشیں چیزانی مان کنگا کار مرز بیت ۽ لوگ ۽ دیما
 درنجوک بیت ایشی ۽ کراں کچک ۽ بٹن پہ ڈولدار ۽ واستا مانکش انت۔

گورچم: ایشی ۽ شروع ۽ گوں سبز ۽ اسپتیں بندیک ۽ گپنت ۽ رندا گوں ہپت
 رنگیں بندیک ۽ پُل جن انت ایشی پہ سر جاہانی لمب ۽ بندگ چکانی گوانزگ ۽
 دیما لونجان کنگ، آنجگ ۽ سرا بندگ، بشاند ۽ لمباں بندگ، اُشتر ۽ مہار ۽ سرا

بندگ، تاسدان، گور بند، سر بند، کونڈی بند، دگہ بازیں بندگ بنت۔

رزانی شال : اے چه سیاہیں گرانڈ، میثانی لہمیں پڑماں چه بوریں اُشتر، پڑم، ہم جوڑ بیت رزانی شال، جولاہگ پہ رزان، سراگوپ انت کلاشیں جنین پہ دست یا مشین، سرا دوج انت ایش، مردین آدم پشک یا قباء جا گہ، مان لگوش انت ایش، استونکانی دپ چو پٹھانی شلوار، دپ، پیما پراہ انت استونک، چه کپ، دوج کنگ بنت۔

ڈبی شال : اے چه پس، پڑم، جوڑ کنگ بیت ایش، جنین آدم پہ ڈپ، گوپ انت۔ ایش، ہور، بیرانی روچاں سر، کن انت ایش برساتی، جا گہ، کارمرز بیت ڈبی شال سک جلوہ ناک انت ایش، ورناء، کماش گورا کن انت۔

شیکین : اے چه سے رنگیں بندیک، (زرد، شُزنز، سہر) جوڑ کنگ بیت ایش، دراجی ہشت نچیل، پراہی چار نچیل انت گوپک، دول، دوج انت، بن تل، آرت، ہمیرگ تل، دینت، سرتل، نان پچ انت۔

پرزونگ : اے چه ہپت رنگیں بندیک، گوپک بیت ایش، دراجی، پراہی کدے گزے بیت گوپک، رند لمبان، پل (گورچم) بندت ایش پہ نان، مان کنگ، ورگ، واستا کارمرز بیت۔

کلاہ (بشانہ) بند : اے چه دورنگیں پڑم، مود، جوڑ بیت اے چو کلبند، بارگ انت ایش، بشانہانی سرا بندت۔

تور : اے چه پس، پڑم، جوڑ کنگ بیت ایش، چو جرسی، پیما گوپ انت وہاں اے پرس (بٹواہ)، بدل، کارمرز بوتگ ایش، تہا ٹوکوک پُرز، آسی سنگ، شوانگ، دگہ بازیں چیز مان کنگ بوتگ انت۔ ایش، پڑم، دراجیں بندے

پر کنگ بیت ۽ چوشهری کاڑانی پرس ۽ پیماشوانگ ۽ کوپگ ۽ بیت۔

تورگ : اے چه دورنگیں (اسپیت ۽ سیاہ) پڑم ۽ جوڑ کنگ بیت۔ ایش پہ آرت ۽ مان کنگا کارمز بیت۔ اے چه گوالگ ۽ کستر ۽ پراہ ترانت ایشی ۽ بابت ۽ بتلے است کہ۔

”تورگ چه گوالگاں گیشتر دارنت“

سُرمگ دان بند : اے پڑم ۽ جوڑ کنگ بیت پڑم ۽ ریسنت ۽ پہ دست گوپ انت ۽ پدا ایشی ۽ سراڈ ولداریں گدے جن انت گد ۽ سراکچک، سدپ، شنشگ پر لچین انت لمبان اش گورچم ۽ پیل بندنت ۽ سُرمگ دان ۽ توکا کن انت۔

ٹہیر : اے چه پس ۽ پڑم ۽ اڑ کنگ بیت بندات ۽ پڑم ۽ گوں مبریں یادوکارچ ۽ چه پس ۽ سراڈ ورن کن انت چنگیں پڑم ۽ سیک ۽ پہ رنگ ۽ گیش انت ۽ دو بہر ۽ پشت گچ انت سیک ۽ پڑم ۽ سے زاتیں رنگ ۽ رجنت رہتگیں بہر ۽ گچ ۽ گڈی (لیٹو) اڑ کن انت گیتچاں زورنت کوہنگیں ٹہیر ۽ سرا دراج کش انت گڈیاں ٹک جنان ۽ گیتچانی درگ ۽ ایر کنان بنت توک ۽ کوٹگ (خانہ) ۽ چه سے زاتیں پڑم ۽ پُر کن انت پدا اسپیتیں پڑم ۽ پیل ۽ سندنت ۽ گیتچ ۽ گڈانی سرا ایر کن انت ایشی ۽ سر برادگہ تلے اسپیتیں پڑم نادین انت ۽ تو امیں پڑم ۽ آپ ۽ مین انت ۽ ہے مینتگیں پڑم ۽ چوتگرد ۽ گرو کن انت کساس ده دوازده زالبول ٹہیر ۽ کلاکی ۽ کچ ۽ مین انت و ہدے پڑم وت ماں وتا لچیت ۽ بز بیت پچ ۽ کن انت ۽ پٹ ۽ سرا تالان ۽ کن انت قریب سے روچ ۽ پد ہشک بیت ۽ ٹہیر جوڑ بیت۔

ہیتیر : اے چه پڑم ۽ جوڑ کنگ بیت ایشی ۽ دراجی ده بچیل ۽ پراہی چار بچیل انت گوپگ ۽ پدمبان ۽ لچک جن انت ایشی ۽ پشت سیاہ ۽ دیم گوں ہپت

رنگیں بندیک ء کوٹک انت ہسیتر ء منجہ ء دیما لونجان کن انت ء سربرا
نپاداں سارنت۔

تکی: اے چوہسیتر ء پیماگوں ہسپت رنگیں بندیک ء گوپگ بیت۔ تکی جتک (دو
دانگ) بنت۔ ایشانی پہنات سے بچیل ء دراجی ہشت بچیل ء کچ ء بیت
گوپگ ء رندلمبان اش دوچ انت ء کچک کمائنت ایش ہسیتر ء سرا ء نپادانی
چیرگا ایر بنت۔ تکی ء جند نپاد ء پُرائی چیرگا بیت۔ بس لمب ء گوں ترپوکیں
گچکاں زاہر بیت۔

کونٹ: اے چہ پس ء رنگ داتگیں پڑم ء اڑکنگ بیت ہسیتر ء تکی ء پیماگوپگ
بیت اے قالین ء جاہ ء کارمرز بیت۔

{☆☆}

بلوچی لبرانک

چہ پیشء جوڑ بوؤ کیس دست گواپی از باب

تگرد: اے چہ کوری پیشء جوڑ کنگ بیت سبزء ریدگیں پیشء بڑ انتء لہتیں
 روچء ایر کن انت تا پچھیکیتء گزگ بہ بیت نرمء گزگ بوہگارند کریان ءے
 دور کن انت ء پدا گوالگ دوچی سوچن ء شک ء تنک ءے کن انت پدا پیشاں شن
 انت ء بندء جتا کن انت شتگیں پیشء کم کم ء بند انت ء گوالگ ء پٹرے آپ جن
 انت ء برے دینت تنکہ ہشک مہ بیت۔

وہدے یک تگردیء کساسء پیش نزکایت گڑا تگردء ریسو کن انت ریسو کنگء
 وہدء پنچ جتک پیش زیر انت ء یک بارگیں پڈی ء تل ء دینت ء لوڈا بند انت اش
 (تنک کتگیں پیشء سرا آتکگیں ء بارگیں بہرء پڈ گوش انت) سے ٹال پیش پشت
 گج انت ء دو ٹال لیٹین انت تگردء ریسوا پد پراہیء گوپان ء مان دیان کن انت۔
 وہدے پراہی ءے سرجم بیت دیم پے دراجی ء گوپ انت ء رد کنان ءے بنت گوپگء
 پد پیشانی سراں پشتیء ایر جن انت ء ترندیء کش انت ءے کہ پچ مہ رچیت۔

تگرد باز تہرء پیا گو پگ بیت نامداریں تگرد، کنڈی دستک، رد سچکان، سادگ،
 گورگو میز، رندانی چوٹ، گلما نی چوٹ، کوٹگو، کندا کو، ء کولوا کنڈ انت۔ انچو کہ
 تگرد بازو ء پیا گو پگ بیت ہے وڑا تگردء پراہی ء دراجی بازو ء ڈول ء بوت
 کنت۔ مستریں تگردء دراجی دہ گز ء پراہی دہ پچیل بیت چیشی مستریں تگرد
 دسک مزن بیت تگردء ہج کچ ء ماپ نیست تگرد مزن ء کسانیں بوت کن انت

اے زالبولی دست گواپی چیزے۔

اے پہ کڈ، کاپر، بان، کُل، واڈ، کرگین، پلّ، دگہ بازیں چیزانی جوڑ کنگ ۽
پوشگا کارمرز بیت۔

کُنڈی: اے سکلیں نامدار ۽ گراں نہریں تگردے ایشی اولی ردا سچکان ۽ گوپ
انت ۽ دوئیں لُنٹاں یلہ دینت ۽ توکا توس انت ۽ پدانوکیں ردے مان دینت
۽ کراں ۽ دستک کن انت یکبرے پدا تو کے سچکان ۽ گوپگ بیت پدا دوئیں
کشاں دستک ۽ سری کُنڈاں یلہ دیان کن انت تنکہ نا پگ ۽ کیت ۽ ڈکیت
نا پگ ۽ شاہد بیت نا پگ ۽ کُنڈانی دپاں دوئیں سراں گراں کن انت کارنت ۽
ڈکین انت ۽ ہے پیا کُنڈی ۽ توکا سے ۽ چارنا پگ بنت اے گیشتر لوگانی توکا پہ
چیر گیجگ ۽ کارمرز بیت ایشی توکا سیاہیں مودے پہ ڈولداری ۽ مانکش انت۔

دَسٹک: اے ہم کُنڈی ۽ پیہیں گراں نہر ۽ ڈولداریں تگردے ریسو کنگا پدا ایشی
اولی ردا سر بند کن انت سر بند ۽ گوپگ ۽ پدشش رہند یلہ دینت ۽ نوکیں ردے
مان دیگ ۽ وہد ۽ دوئیں نیمگا دستک ۽ مان کن انت دستک ۽ دراجی یک
نچیلی ۽ کساس ۽ بیت سیبی ردا دستک ۽ یلہ دینت ۽ چارمی ردا پدا دستک ۽ مان
کن انت بزاں یک ردی ۽ دستک ۽ مان بیت ۽ دومی ردے یلہ کنگ بیت
اے تگردے کر تچکا تچک انت ۽ توک ۽ چوٹ چوٹ انت اے گیشتر پہ لوگ ۽
چیر گیجگ ۽ کارمرز بیت۔

رندانی چوٹ: اے ہم چہ پیش ۽ جوڑ کنگ بیت ایشی ۽ اولی ردا سر بندے مان کن
انت سر بند ۽ توکا نچیل ۽ رہندے یلہ کن انت ۽ یک کشی ۽ دستکے مان ۽ کن
انت ۽ دوکشا یلہ ۽ دینت آنیمگ ۽ رہند سجیا اے نیمگا چوٹ تریت تنکہ دومی

سر در کیت اے دراه چوٹ چوٹ بیت پمیشکار ندانی چوٹ ے گوش انت۔
گلامانی چوٹ : اے چوہما تگردانی پیا گو پگ بیت ریسو اپد رد ے کن انت اے
 رد ے سر بند گوش انت اولی رد ے گو پگ ے پد دوئیں نیمگاں سر بنداں یلہ دینت ہر
 یک ردی ے رند یک نیمگے رہند کنڈ کنگ بیت تانسر ہے پیا گو پگ بیت ایشی
 مستریں دراجی دہ گز ے پراہی دہ پچیل بزاں دو گز ے نیم کنگ بیت چدودراج تریں
 بے تام گندگا کیت اے کیشتر پہ لوگ ے چیر گیجگ ے کار مرز بیت۔

کندا کو : اے سکلیں کوہنیں ے دیری ایں تگرد ے ایشی ے ہما دگہ تگردانی پیا ریسو کن
 انت اولی رد ے گو پگ ے پد چار رہند یلہ کن انت یلہ کتگیں رہنداں کنڈ کن انت
 دوئیں نیمگاں دو دور رہند توس انت یک پد ے اے نیمگاں رہنداں کنڈ کن انت ے
 دومی آنیمگ ے رہنداں کنڈ کن انت ہے وڑا گو پان ے بنت تنکہ ہلاس بیت
 اے پہ لوگ ے چیر گیجگ ے کل ے کرگین ے، سر ادیگا کار مرز بیت۔

کوٹگو : اے باز مہریں ے ڈولداریں تگرد ے ایشی ریسو کنگا پد سش رہند گیشین
 انت ے اولی ردا سادگ گوپ انت دومی ردا دستکے گوپ انت ے سیمی ردا سچکان
 کن انت۔ ایشی یک رد ے سادگ دومی دستک ے سیمی سچکان گپگ بیت سے
 طرز ے اے گوپتگیں تگرد سکت ڈولدار بیت تو کائی تاب داتگیں سیاہیں مودمان کش
 انت ے کیشتر زینناک بیت اے پہ لوگ ے چیر گیجگ ے کار مرز بیت۔

گورگو میز : اے چہ پیش ے جوڑ کنگ بیت اے کندا کو ے پیا سکلیں کوہنیں تگرد ے
 ایشی ریسو کنگا پد کر ان ے رہند ے توک ے سر بند (سچکان) کن انت ایشی
 یک رد ے سادگ ے یک رد ے سچکان بیت ہے پیا تانسر گوپ انت ے۔

چروک : اے ہم چہ پیش ے گو پگ بیت ایشی پیشاں کلہے ہیرت ٹک کن انت

ریسو پداولی ردا سچکان گوپ انت ء شش ر ہندیلہ کن انت ششیں ر ہندانی
تو کا بارگ بارگ ء سادگ گوپ انت ر ہند ء چہ رند سچکان ء برے چپ ء برے
راست ء توس انت اے تانسر ہے وڑا گوپگ بیت۔

ہر پد ء گوانزگ: اے گور گو میز ء کندا کو ء پی میں کو ہنیں تگردے اے مرو چاں کم
گوپگ بیت ایشی ریسو کنگا چہ رند سچکانے گوپ انت سچکان ء پد دوئیں نیمگاں
دوچیل ء کساس ء یلہ دینت ء توکانا پگ ء مان کن انت نا پگ ء دپا گرنٹ
ہے وڑا دوچیل ء سرا یلہ دیان ء نا پگ ء مان کنان بنت ایشی کش چوہر ء
(کوئڈیں جڈک) پدا بنت ء توک ء چو گوانزگ ء بیت پمیشکا ہر پد ء
گوانزگ ء گوش انت۔

رد سچکان: اے ہم چہ پیش ء جوڑ کنگ بیت ریسو کنگا پد دو کرتا گوپ انت ء
دوئیں نیمگا ر ہندے کن انت اے ر ہنداں رد سچکان گوش انت ایشی دوئیں
نیمگ ر ہند ء توک سادگ بیت۔

کولوا کُنڈ: اے چہ پیش ء گوپگ بیت ریسو کنگا پداولی ردا مان دینت کہ سر بند
گشگ بیت اے رد ء ہلاس کنگا پد دوئیں کشاں دوچیل یلہ دینت ء ر ہند ء دپا پچ
کن انت دگہ نوکیں ردے ہم یلا ہیں جا گہ ء مان دینت پدا ہما سر ء یلہ کرتگیں
ر ہند ء نزارنت ء دوئیں سراں کُنڈ کن انت ہے وڑا کُنڈ کنان ء بنت تنکہ
ہلاس بیت۔ ایشی ء کولوا کُنڈ گوش انت۔

استونکان: اے کُنڈی ء پی میں گراں نہر ء ڈولداریں تگردے ایشی گوپگ چہ
درستیں تگرداں گراں تر انت ایشی گوپگ روزگار بر ء ہیرت کاری یے ایشی
پیٹیاں چو پڈانی پیا ہیرت نک کن انت ریسو پدا سے ناس ء گوپ انت ء اے

سے تاک پیش ۽ سرا گو پگ بیت۔

بزاں چار پیش ۽ توکا سے تاک پیش چیرا کن انت ۽ یک تاک کے پیش چست کن
انت ۽ ستیں تاکانی سرا ایر کن انت ایشی دوئیں کرّاں رہ بند ۽ توکا استوکان کن
انت اے پہ لوگ ۽ چیر گیجگ ۽ کار مرز بیت۔

سادگ گورپات : اے چہ درستیں تگرداں کم نہر ۽ ارزانیں تگردے ریسو کنگا پد
دوئیں کشاں رہ بند ۽ توک ۽ یکیں وڑا گوپ انت ۽ ہمیشکا سادگ گشگ
بیت اے گیشتر پہ کڈ، بان، کرگین، کاپر، گل، واڈ ۽ دگہ بازیں چیزانی سرا دیگا
کار مرز بیت۔

مُسَلَّہ : اے ہم چہ پیش ۽ گو پگ بیت ایشی گیشتر کُنڈی ۽ استوکان کن انت ایشی
دراجی گزے ۽ سے بچیل ۽ پرا ہی چار ۽ نیم بچیل کنگ بیت گو پگا پد سر پیشان ۽
ایر جن انت ۽ توکا کسانیں ٹلے برے کن انت ہے ٹل ۽ ہپت جتک (چارده
تاک) پیش مان دینت ۽ بچیلی ۽ کساس ۽ گوپ انت ۽ ایر ۽ جن انت اے
ٹل ۽ پہ سر ۽ ایر کنگا (سجدہ) پر کن انت مُسَلَّہ ۽ نشانی ہے ٹل انت پہ درنجگ ۽
باترا ہے ٹل ۽ سرا سیا ہیں مود ۽ کڑی یے پر کن انت ۽ پیش ۽ مُسَلَّہ ۽ توکا چہ سیا ہیں
مود ۽ مسیت ۽ عکسے پر کن انت۔

چیر گیج : لوگ ۽ توکا تالان کتگیں تگرداں چیر گیج گوش انت مزنیں لوگانی چیر گیج
جتک ۽ گونڈیں لوگ ۽ چیر گیج یکے بیت۔

چیر گیجاں لوگ ۽ دراجی ۽ تالان کن انت ۽ دوئیناں دپ ماں دپ کن انت سر
آتکگیں جا گہہ ۽ کسانیں تگردے چیر گیج انت ۽ آتراجلاں سری گوش انت۔
چوڑکی : کڈ ۽ کرگین ۽ روٹکی ۽ روبرکتی نیمگ ۽ مان کشتگیں تگرداں چوڑگی گوش انت۔

مانکشوک: کڈ ۽ کرگین ۽ گور بچان ۽ زر باری نیمگ ۽ مان کشنگیں تگرداں مان
کشوک گوش انت۔

پٹ: کڈک ۽ کرگین ۽ سراد تگیں تگرداں پٹ گوش انت پٹ چیر گج ۽ پیماجتک
بنت پٹاں لوگ ۽ گندارانی سرادینت پدمباں دراجیں شیب (آپواریں سادے)
مان گیشین انت ۽ گوں میہاں ترند بندت اش ایشی ۽ جنوک ہم گوش انت۔

لیڈو: لڈ ۽ بارانی وداں باز تگرد سر پہ سر کن انت ۽ یکجاہ ترند بندت اش ہم
بازیں تگرداں لیڈو گوش انت اے سک گران ۽ وزن دار بیت۔

چلّان سری: اے کسانکیں تگردے بیت ودهے چیر گیجاں لوگ ۽ تالان کن انت
۽ آہانی سروں ۽ گونڈیں جاگے پشت کپیت گڑا ہے گونڈ کیں تگردے گوپ انت
۽ ہے پشکپتگیں جاگہ ۽ چیرے گج انت اے گیشتر چلّ ۽ سرا چیر گیجک بیت
پمیشکا چلّاں سری ۽ گوش انت ۽۔

چیر: کوہنگ ۽ درتگیں تگردے چیر گوش انت اے پہ کرم ۽ منجار ۽ دپ ۽ گرگا
کار مرز بیت گیشتر چاتانی لمب ۽ ہودانی سرا ایر کنگ بیت۔

ہرّانپ: اے چہ پیش ۽ جوڑ کنگ بیت نیم گوانز ۽ کساس ۽ بارگیں سادے
ریسنت ۽ نیم نچیل ۽ کد اپتینیں پاتے مان ۽ کن انت پات ۽ پشت دگہ نیم گوانز
ساد برے کن انت دوئیں ساد توک ۽ پاتے بیت ابشر ہرّانپ گوش انت
یک نیمگے ساد ۽ سرا کڈم کن انت پدا ہے رستگیں ساد ۽ چوپنت ۽ آبور کن انت کار
بندگ ۽ وداں چونکی لنک ۽ ہے کڈ ۽ توکا کن انت ۽ ساد ۽ دومی سرا ہے یکیں
دست ۽ مہر دارنت ۽ دراجیں سنگے ہے پات ۽ توکا مان کن انت ہرّانپ ۽ زور ۽
چکرین انت ۽ داشنگیں سر ۽ یلہ دینت ہے دراج ۽ بارگیں سنگ ہرّانپ بیت ۽ دور

روت ۽ کپیت ایشی ۽ ہمیشہ کا ہرنپ گوش انت اے پہ رسترانی گلینگ ۽ شکار کنگا
کارمرز بیت اے شپانک ۽ جوانیں سلا ہے زانگ بیت۔

ٹھکوک: اے چہ چپتگ ۽ آبوریں سادہ جوڑ کنگ بیت یک گوانزی ۽
کساس ۽ سادے سے تل کن انت ۽ ناسنت ۽ ہمے سے تلیں سادہ زنڈ ۽ گران
کن انت ہمے زنڈیں سادہ چیرادگہ بارگیں سادے بندنت ۽ کچیلی ۽ کڈہ جتک
۽ کن انت اے جتک ۽ چاہک گوش انت کار بندگ ۽ وداں ٹھکوک ۽ چو
ہرنپ ۽ ڈول ۽ گوں زورہ چکریننت ۽ پشتی ۽ ژپنت ۽ گوں ہمے ژپگ ۽
ٹوہیں توارے کنت ہمیشہ کا ٹھکوک گوش انت اے گیشتر شپانک ۽ گون بیت ۽
رسترانی آہگ ۽ وداں توارے پرمانیت۔

روپگ: اے چہ نک کتگیں پیش ۽ پڈ ۽ جوڑ کنگ بیت یک مشتے ۽ کساس ۽
ڈلگیں پڈ درجن انت ۽ بندنش یکجاہ کن انت پڈانی نیامجمیم ۽ گوں تاب داتگیں
پیشی ۽ بندنت ۽ بندنش چاریں نیمگا ایرجن انت سربرادگہ تاب داتگیں پیشی ۽ ترند
بندنت ۽ باسل ۽ کن انت اے پہ لوگ ۽ دوار ۽ ساپ پلگار کنگا کارمرز بیت۔

باسل: اے چہ نک کرتگیں پیش ۽ جوڑ کنگ بیت ہشت تاک پیش زورنت لوپ
اش کن انت پداہر لوپے دومی لوپ ۽ توکاراہ دینت ۽ پیش ۽ تاکاں ترند کش انت
ایش پتینیں نیمگا روپگ ۽ پشٹا ایر کن انت ۽ پیش ۽ زیاتی ایں تاکاں ایر پرورش
انت ۽ بندنت۔ اے پہ روپگ ۽ مہر دارگا کارمرز بیت۔

پرک: اے چہ سبز ۽ زگریں پیش ۽۔ جوڑ کنگ بیت چارتاک پیش زورنت ۽ توکا
لوپ اش کن انت پداہر یک لوپ ۽ دومی ۽ توکاراہ دینت سربر ۽ پیش ۽ لیٹین
انت دومی گشتاں پداہمے وڑ اش کن انت پرک ۽ باسل ۽ پپا جوڑ کن انت بلے

گلہے چہ باسل ۽ کستر انت گواتانی روچ گوں ایشی ۽ گونڈ ولیب کن انت۔

گوگر: یک بُن یے دراج بُنڈیں پیشے زورنت ۽ بکسرتیں پاتے گوپ انت
اے دلو تانی لڈ ۽ گرگا کارمرز بیت چیشی دارگا چہ جوہان چہ ہرابی ۽ پچیت ۽ ساپ ۽
پلگار بیت باز برگوگرے پشٹا جمکوئیں دارے بندنت ۽ دارنت ۽ گوں۔

کالو: اے چہ سبزیں پیش ۽ جوڑ کنگ بیت یک لوپے تڑیں پیش زورنت سر ۽
دمب ۽ برنت ۽ پداچرا کسانیں کنڈ گے جن انت ۽ چمداگرے کن انت اے
بہار گاہ ۽ پنیر ۽ ورگا کارمرز بیت۔

کلندار: اے ہم چہ پیش ۽ جوڑ کنگ بیت ۽ گوگر ۽ پیما بگرتا گوپ انت ۽ یک
بُنے پیش زورنت شننت ۽ ڈلگ ڈلگا گوپ انت ۽ اے پہ وردنی کاہ/سبزی ۽
مان کنگا کارمرز بیت باز براں ہو ردکیں چکے کلی ۽ شانتلی چونکی ۽ مان کن انت ۽
لوگ ۽ درنج انت ۽۔

جتک: تڑیں پیش ۽ تڑا تر چوپنت ۽ جتک کن انت تنکہ نرم بہ بیت چیشی سواس
بند بزبانی، سواس بند، تور، ساد ۽ دگہ بازیں چیز گوپ انت۔

کسگ: سے تاک پیش زورنت ۽ بارگیں پاتے گوپ انت ایشی ۽ کسگ
گوش انت چپتگیں پیش ۽ ہم کسگ کن انت اے پہ مشک، ڈوڈک،
ہمیزک، مشکلی ڈول، زک ۽ دگہ بازیں از بابانی ٹنگانی گرگ ۽ کارمرز بیت
درتگیں جاگہہ ۽ جتک کن انت ۽ کسگ ۽ پاتے تل ۽ دینت ۽ دوچ انت ۽۔

بتک: بارگیں سادگے ریسنٹ ۽ دمبے ٹسک کن انت اے پہ کسگ ۽ دوچک ۽
کارمرز بیت۔

کنڈہ: اے یک بُنے تڑیں پیش ۽ اڑ کنگ بیت پیش ۽ برنت ۽ تاکانی گیشینگ ۽

چیر تر دراجی ء ہیر ہیرت ء کنڈ گے چننت جے کنڈگ چنگلیں جا گہہ ء پیشاں ایر
 پر وشننت ء سمران اش یکجاہ بندنت ء بندے پرے کن انت ایشی ء نوانیں چمگ
 ء نیلیں تکش ء گورمانی سرا ایر کن انت ء توک ء سارتیں آپ و رانت کنڈگ
 چنگ ء و ہد ء انچوشیواری ء جوڑے کن انت کہ تر پیے آپ نہ رچیت اے سفر ء
 شکار ء و ہداں گلاس ء کاشی ء جا گہہ ء کارمرز بیت۔

کارچ جُبت: کنڈہ ء پیما اے ہم چہ یک نئے پیش ء گوپگ بیت ریدگیں پیٹھے
 بُرنت ء ہیرت ہیرت ء ٹکٹ ء کن انت ہے نہ شنگلیں پیش ء کارچے کساس ء
 دوکرتا گوپ انت ء سرے ایر جن انت ایشرا انچوترند گوپ انت کہ راہ ء کارچ
 ہج نہ کپیت ء درکنگ ء ہم نہ بُریت ایشی کش ء کسانیں مود ء کڑی پر کن انت ء
 لانک ء بندنت۔

پیش بند: ہا مین ء تازگ ء شیرگی ناہاں زیرنت ء تریں پیش ء تل ء دینت پداہے
 پیش ء تل ء بندنت زمستان ء پیش بندسک رُ دیت ء تامدار بیت گیشتر موزاتی ناہ ء
 پیش بند کن انت اے پہ شکار ء سفر ء جوانیں دل دردے بیت پیش بند پہ دوریں
 سیاد ء عزیزاں جوانیں سوگاتے۔

ساچی: اے چہ شتگین ء ٹکٹ نہ کرتگیں تاک پیش ء گوپگ بیت اے بیست
 تاک پیش ء گوپگ بیت ایشی ء دو جا گہہ ریسوکن انت ء پدا دوئیں ریسواں یک
 کن انت ء یکرتا گوپ انت ء ساچی ء دپ ء ہڑ بر ء دو بند بر کن انت اے پہ
 بازاری سواد، سبزی، وردنی کاہ ء دگہ بازیں چیزانی مان کنگا کارمرز بیت۔

پاتال: جتگیں پیش زورنت چیلک ء پیما تالے دینت ء کسگ ء وڑا گوپ انت
 ء ایشی پتی سے لنک ء کساس ء بیت اے پہ مشکی ڈول ء نزارگ ء دو جگ ء

کارمز بیت بازیں جا گہاں ایشی ۽ کسگ ہم گوش انت۔

سر مہار: بارگیں سادے ریسنٹ یک سرے گوں اُشتر ۽ لائٹی ۽ ۽ دومی سرے گوں

مہار ۽ بندت باز براں چہ لیلون ۽ چٹ ۽ نر میں گد ۽ ہم جوڑ کنگ بیت۔

پڑمٹک: اے چہ چیتگیں پیش ۽ جوڑ کنگ بیت چونایا ایشی نام مٹک بوتگ

بلے نی پڑمٹک ۽ گوش انت چریشی ۽ درتگیں ڈوڈک ہیزنک، مشک، زک

۽ دگہ بازیں رہتگیں پوستانی ٹنگاں گرت۔

کٹ: اے چہ پیش ۽ گوپگ بیت ایشی پات ۽ پیشاں نہ کارچ شوکرا انت ۽ گوپ

انت ۽ پدا کرانے پہ کوہنیں گدی ۽ گوشگ کن انت ایشی ۽ دراجیں بندے بر

کن انت ۽ دہکان وتی لائک ۽ بندیت ۽ چہ دان ۽ پڑے کن انت ۽ ڈگار ۽ کشان

بیت۔ اے سے تاں چار سیر دان داریت۔

کشگی سُنَد: اے چہ پات ۽ جور کنگ بیت اے چہ درستیں پاتاں بارگ تر

دوچک بیت ایشی دپ چوکلاہ ۽ بیت ۽ چیری نیمگے دراج ۽ دراج گڑ بیت ایشی ۽

گوک ۽ ننگار ۽ بَنک ۽ پُشتہ بندت ۽ چہ ہمیشی توکا داناں پلانی تہا ریچان کن

انت۔ ایشی دراجی کد ۽ ننگار ۽ دراجی ۽ انت کشگ ۽ توکا چیری سرے پل ۽ توکا

بیت ۽ دان رچان بنت۔

{☆☆}

بلوچی نانانی وڑے پیم

چونانیا بلوچی نانانی بازیں قسم است آنت آہانی پچگ وڑے پیم ہم جتا
 آنت۔ من اے نبشتا نک و تہا زیات ہمانانانی باروانویسگ لوٹاں کہ آمروچاں
 مئے ہنداں پچگ نہ بنت و چیزے ہمانانانی کہ کوہنیں دوراں مسافرئ و ہداں
 پچگ بوتگ آنت۔ گوں نانانی ہوری و دگہ چیزے وردنی چیزانی باروا ہم
 نویساں گوں وانوکاں منی دز بندی ایش انت کہ اگس چرے قسماں ابید دگہ
 زاننت تہ اشانی بابت و بہ نویس آنت یا اگس ہے نام کہ من نویسگ آنت دگہ
 ہنداں دگہ وڑگشگ بنت تہ اے بابت و ہم نویسگ بہ بیت۔ تنکہ مئے
 وانوک دراہیں ناماں بزان آنت۔ (اکبرگمشاد)

چپٹی (Capati): گلہ و آرت و سُرشنت و پتیر و تین و سراچ آنت اے سک
 تنک و ورگ و سک و ش انت دگہ چپٹی نانے است کہ آتندور و تہا پچگ بیت۔
تا پگی نان (Tapage Nan): گلہ و آرت و سُرشنت ہمیر کن انت و
 تا پگ و سراچچنت و اے سک نرم بیت و خاص پہ پیریں مردماں سک
 کار آمد انت۔

تندوری نان (TandoriNan): چونانیا تندوری نان باز وڑنیگ آنت بلے
 سہ سے قسم زیات مشہور آنت بزاں چپٹی، گردگ و لوشک۔ اے درستانی پچگ و
 واستا آرت ہمیر کنگ بیت و نان بند و وسیلہ و تندور و جنگ بیت۔

روگنی نان (RoginiNan): آرت ۽ چانگ کنگا پد پتیر ۽ تین ۽ سراج انت بلے ساری ۽ تین ۽ سراج روگن رتیج انت باز براں آرت ۽ چانگ ۽ ہم روگن مان کن انت۔

پُراٹا (Purata): پتیریں آرت ۽ تانگ ۽ رندر روگن ۽ تہا تیج انت بلے اے پے سیر ۽ از گاریں مردمانی و استا انت کم دست ۽ گریبیں مردم پُراٹا وارت نہ کنت۔
تینی نان (Tenne Nan): زُرت ۽ آرت ۽ شُر دُسر شنت ۽ ہے دمان ۽ تین ۽ سراج ایرے کن انت اے سک تنگ ۽ پے ورگ ۽ سک تامدار انت چریشی ۽ وشی ۽ تامداری ۽ باز ورگ بیت اے نان ۽ بار وابتلے مشہور انت۔

چیزے است مان جہان ۽

تیج چیزے نیست مان جان ۽

جوڑ بیت مکران ۽

بُزیت اے زبان ۽

کاشویا کوشو (Kaso/Koso): تینی نان ۽ پچگا رند کاسگ ۽ تہا کئے آرت کہ سر کیت تہ چریشی ۽ پے چُکانی سہر بیگ ۽ و استا کاشویا کوشو جوڑ کن انت بزاں کسانیں نانی کاشو پے تینی نان ۽ و استا کارمز بیت بلے ”کول“ Kol پے ایدگہ نانانی و استا۔

ڈُگو (Dakko): زُرت ۽ آرت ۽ ایدگہ آرتانی نسبت ۽ کے ڈُوتر کن انت مزن مزنیں چانگ تان انت ۽ پدا تین ۽ سراج انت ۽ ایشی ۽ ہمیر کن انت بلکیں پتیر اپتیر تیج انت ۽۔ اے پے ورگ ۽ تامدار ۽ بُرناک انت۔

سیسرک (Sesirk): زُرت ۽ آرت ۽ شُر دُسر شنت ۽ ہمیر کن انت (باز و ہد ۽ پے براہ داری ۽ تامداری ۽ و استا ہیک ۽ ہلد ارے ہم مان کن انت) اول ۽ نان ۽ یک دیے پاشین انت ۽ دومی نان ۽ پشتنگیں دیما ہے نان ۽ ہاگیں دیما گوں سر

پہ سر کن انت ء پہ پشگ ء ہا ترا تا پگ ء سر ایرے کن انت اے نان سک وش ء
 تامدار بیت بلے یک جبرے دلگوش دارگ لوٹیت کہ اے نان ء پشگ ء نرمیں
 آس دینت چو کہ کڈب یادگہ نرمیں دارکار مرز کن انت ترندیں آس ایشی ء
 سوچیت اگس اے نان ء روگن پر بجن نئے تہ ایشی ء لذت انگت وڈیت۔

کلمور (Kulmor): گلہ ء آرت ء دار ء یا بارگیں سنگی ء سرا پتاینت ء چو گوشت ء
 وڑا آس ء سر ادارنت بہ پشیت کوہنیں دوراں مسافر ی ء درگتہ اے نان ء کارمرزی
 سک باز بوتگ تنی وہدی ہم بازیں کوہی علاقہاں ایشی ء کارمرزی باز انت۔

کرنو / کرنو (Kurno): آرت ء مزین چانگے زورنت ہشک ء پیمیں
 گلریں سنگی ء چپ ء چاگرد ء تان انت یا پتاینت ء ایشی ء اشکرانی سر ایر کن انت
 مزین دمانی ء رندا ایشی ء در کن انت ء ورا انت۔

پناری یاوری (Punari/Wari): ریکیں زمین ء سر امزین آسے جمبور کن انت
 ء ایشی ء دار پر کن انت تنکہ زمین جوانی ء سہر ء گرم بہ بیت پدا آرت ء مزین چانگے
 (یک سیرے تا چار سیر ء کساس ء) ہے سہر بوتگیں ریک ء سر ادور دینت ء
 چیزے دگہ گرین ریک ایشی ء سر اتالان کن انت شریں دمانی ء پدوش تائیں
 پناری پہ ورگا تیار بیت اے نان ء خاصیں سپتے ایش انت کہ اگرچہ ریکانی تہا
 پچگ بیت بلے پشگ ء رندا ایشی ء سر ادوزے ہاک ء تھے ریک پشت نہ کپیت۔

پیش بند (Pass Band): اے ہم نان ء یک قسم ایت کہ مسافر ی ء درگتہ
 پگت بوتگ آرت ء چانگ ء تاننت ء تریں کوہی پیشی ء سرے دور دینت
 پیش ء اشکرانی سر ایر کن انت ء سر برا ہم ایشی ء سر انرم نرم ء آس دینت اے پیا
 اے نان دوئیں نیمگا پشیت۔

دست پچ (DastPac) : گلہء آرت ء تان انت ء گزیادگہ ڈڈیں دارء اشکرانی سراپاشین انت ء۔

سورگو (Sorago) : داراے پیہیں نان ء پچگ ء سک جوان انت چیا کہ ایشی ء پرنان ء سراپرنہ لچیت سورگو یک کو ہی درچک ایت۔

شُلُو (Sullo) : زرت ء آرت ء سڑینگ ء رندا تا ہمیر بوہگا ایر کن انت ہمیر بوہگا رند ہنسگ ء پرن کن انت ء تین ء سرا تالان کن انت کے پشگا رند ہنسگ ء پداچہ آرت ء پرن کن انت ء تین ء سرا تالان کن انت کے پشگا رندان ء دیما لیٹین انت ء کے دیر ء پداچہ تین ء ایر گج انت۔

شُر دو (Surdo) : گلہء آرت ء شُر د سرشنت ء زمر ء تین یا تینک ء سرا چچنت ء رندا ایشی ء سرا پلگاریں ماہیگی روگن جن انت ء پداشکرے سرا برشان انت اے پہ ورگ ء سک بازوش ء لذت دار انت۔

سبزک (SabZik) : گلہء سبزیں ہوشگ ء آس ء سرا تا پ انت ء چیزے روچ ہشک کنگا رندا ایشاں درشنت ء ہے آرتاں گوں ہر ماگ ء پنڈی جوڑ کنگ ء ہا ترا پنڈیں انت چہ ہے پنڈتگیں ہر ماگ ء مد ر ہم جوڑ بوت کنت ء چریشاں ڈلگ ہم گرا دگ بوت کنت۔

حریسہ یا ڈلگ (Haresa/Dalag) : گلہء ڈلتگیں داناں مزنیں منجلی ء تہا گرا د انت ء حریسہ جوڑ کنگ بیت بازو ہد ء ایشی ء زیات تامدار کنگ ء وستا ایشی ء تہا گوشت ہم ہور کنگ بیت۔

پشت (Pisht) : سبزیں جو ء دان ء تڑا تڑ آپ ء تہا گرا د انت روچ ء سرا ایر کن انت تنکہ ہشک بہ بیت پدا ہے دان ء درشنت کساس ء شکرمان کن انت

۽ ٻُلڏُ کن انت (ٻُلڏُ ۽ معنائيش انت که آرت ۽ تها په کساس ۽ آپ مان کن انت که نان نُرد به بنت ۽ ننکه ۽ هُشک ، بلکهیں بورٹ به بیت) باز براں ایشی ۽ تها شکر ۽ جا گهہ ۽ وادهم مان کن انت ۽ گوں هر ماگ ۽ ورنٹ که سک تامدار بیت۔
هیر یا هیره (Hir/ Hira): گلہ ۽ هُشکیں دان ۽ تاشی ۽ آپ ۽ کن انت تنکه نرم به بیت ۽ تر اتر گوں تر شپیں شیر ۽ کئے لهڑے دینت ۽ هُشک کنگارند درش ۽ سڙین انت گوں هر ماگ ۽ سک وش انت خاص گوں ربئی ۽ هر ماگ ۽ سک تامدار انت۔

گولیتره (Golet Rah): زرت ۽ هوشگ ۽ سندت ۽ آپ ۽ تها لهڑ دینت پدا روچ ۽ سراتاپ ۽ دینت تنکه ۽ هُشک به بیت ۽ دان چه هوشگ ۽ به رچنت هے دانان درشنٹ ۽ ٻُلڏُ کن انت ۽ گوں هر ماگ ۽ ورنٹ باز رندا درشگ ۽ بدل ۽ ایشی ۽ ڏلگ ۽ جوڙ کن انت۔

هیدو (Haedo): زرت ۽ تڙیں هوشگ ۽ شین انت ۽ روچ ۽ سراتاپ کن انت تنکه گرم ۽ به جنت ۽ دان ۽ به رچنت پدا هے دانان وادجن انت ۽ تین ۽ یا کلنچو Kalnco ۽ سراتاپ انت سک نرم ۽ وش تام بیت بانکلینک هم هیدو کنگ بیت۔
بھاپو (Bapo): تڙ ۽ جگیں بانکلینک ۽ گوں پوست ۽ منجل ۽ تها لهڑ دینت ۽ کئے وادے مان کن انت ایشی ۽ مستریں فاندگ ایش انت که زوت تیار بیت ۽ اشتاپی ۽ چد ۽ شر تریریں وراک بوت کن انت۔

{☆☆}

بلوچی لبزانک نومبر دسمبر 1991 تا کدیم 47

ماہیگ ء ہزمت

جبکہ ہی جبرے نہ انت----- پرچہ کہ ہر انسانے کہ ہما
ہزمت ء گون نہ انت انسان ہما ہزمت ء بابت ء سرجمی ء زانت نہ کنت ء ہر
میدے کہ اے درستیں چیزاں سرجمی زانوگر مہ بیت آنا ہد ابیت نہ کنت ----
انچو کہ نام ء پیدا اور انت۔ مید ماہیگ کشوک ء گوش انت اے یک کوم ء تمن ء
نام نہ انت ہر کس کہ ماہیگ کشیت آئی ء مید گوش انت اے ہزمت چوش ہم
نہ انت کہ ناہد ایدار ء تیلیت (آپ کنت) ء زر ء روت ء یدار ء چہ ماہیگ ء
پر کنت ء کیت اناں----- ہجر چوش بیت نہ کنت بلکیں اے ہزمت
انچش انت کہ شکاری پہ شکار ء ہما شکار ء ہد ء دمگاں روت ء شکار ء بہ گندیت ء
مزنیں سیاہ دلی ء رند شکار کنت ء کیت ماہیگ کش ہم انچو ہا ہد مٹی دمگاں روت
مزنیں دل سیاہی ء رند ماہیگ کشیت ء کیت۔ اے ہزمت ء وڑ وڑیں نام انت
ء وڑ وڑیں سامان انت۔

مید ء ہزمتانی نام: شپ رتیج (ہیلو) در بند، آڈنگو، بیوات، ہسگوازی، رتیج، گر،
کڈو (Kaddo) برام چنگوٹ، اے ہزمتانی بہر سہ انت۔

ماہور، چیردان، رگ

ماہور: ماہور چمگ چمگیں دامے اے پنجاہ گواز ء بگرداں سے سد گواز ء چہ ہم
زیات بیت کنت۔

ماہورے چنگ بندگانی کالبے نام ننگیے ۽ ہائیے کہ چیردان پتا تگ تڑر گوش
آنتے۔

ماہورے بڑزی سادے نامے پیلمے ۽ چیری سادے پاد گوش آنت ماہورے چنگاں (بڑزے
ردے) گوں پیلمے ۽ چیری ردے چنگاں گوں پادے سادے چومنگلیک ۽ کمایت ۽ پدا
یک دستی ۽ حساب ۽ ہشت چنگ زیر آنت ہست یلہ دینت ۽ ہشتی ۽ ٹاؤ دینت
(بندنت) ہر گوازی ۽ حساب ۽ پیلمے ۽ کلپوگ (مچی) ۽ بانی (کوہی بودے
دار) بند آنت (مرچاں بوچ، کاک مچ آنت کلپوگ ۽ بانی نہ زیر آنت) دانکہ
ماہور آپ ۽ سراتر پل بہ بیت ۽ ماہیگ ماہورے سرگوزمہ کن آنت چیری بہرے
بزاں پادے کٹال (کسانیں سنگ کہ وزن نیم کلوے داں سہ کلو آنت) بند آنت کہ
زمین ۽ چہ ماہور چست مہ بیت ماہیگ ماہورے چیرامہ گوز آنت۔

آپ سیاہی: کدرتی چیزے کہ دریاء آپ مگر ب ۽ سہب ۽ (روچ دراہگ ۽
برکتی) و ہدے لڑ بڑ ۽ تہار بیت ہے دوئیں و ہدے ماہیگ ماہورے نہ گندیت ۽ گوں
ماہورے ڈیک وارت ہے لڑ بڑ ۽ و ہدے آپ سیاہی گوش آنت۔

ماہورے سہ قسم آنت

(۱) رچ (۲) لیھ (۳) ارسی

رچ: اُرت چمگلیں ماہورے چرے ماہورے پشنت گورچک، کلگن، مُشکو،
بولاء، کمپو، ٹینٹیل پالوار، پشک، اسپتیں، سیاہیں، ۽ ننگری تگم، گلو، گوانز ۽ بکو ۽
ہزمت بیت ۽ اے ہزمت زیات تیاب گوری ہزمتے۔

لیھ: ڈال چمگلیں ماہورے جوڑ و ۽ در بند ہے ماہورے قسم آنت چہ اے ماہورے
سولیگ، کر، اہور، سارم، اُلس، کڑا، گور، زرد دمب، آلاڑی، پتر، اُشتر، زنڈ چم،
گوانز، گلبت، سونام، سنگلو ۽ ہزمت بیت۔

آرسی: (Arassee) مزن چمگکیں ماہورے ایشی ۽ چنگ ہے اندازہ مزن
 أنت کہ مردمی ۽ سرگ شاہستگی ۽ گوست کنت۔ ارسی ۽ چہ پاگاس، پٹن ۽ اسپ
 کش أنت۔

جل: (Jall) جل دو أنت یکے ہمیش انت کہ ونجی (بمبونی بارگیں تل) ۽ گورپات
 زورنت ۽ چویدار ۽ ورا اڈ کن انت ایشی ۽ سولیک ۽ پاگاس ۽ کشگ ۽ واستا گیم
 (کسانیں ماہیگ کہ مزنیں ماہیگانی وراک أنت) مان کن انت جل یڈار ۽
 کش ۽ آپ ۽ تہا بستگ ۽ ہمراہ انت آپ ۽ نیم أنت ۽ نہ بڈیت جل نہ بڈیت اے
 واستہ کہ ونجی مان أنت ۽ آپ ۽ پُر أنت اے واستہ کہ گیم گوں گورپات ۽ دوتنگ ۽
 آپ ۽ داشت نہ کنت گیم ہمیشی ۽ تہا زندگ أنت سہب ۽ گیم کشت ۽ تیاب ۽ جل ۽
 نگر کن انت ۽ بیگاہ ۽ وتی ورگاں زیرنت جل ۽ ہمراہ کن انت ۽ زر ۽ رونت اگاں
 سولیک ۽ کشگ ۽ رونت گڑا سہب ۽ واتر بنت اگاں پاگاس ۽ کشگ ۽ رونت گڑا
 دومی شپ ۽ واتر بنت پرچا کہ پاگاس ۽ کشگ ۽ زردیر انت اگاں اے وہد ۽ توپان
 بنیت گڑا آید ارانی آیک پہ قسمت انت زیات یڈار بڈنت ۽ مردم بیگواہ بنت۔

(۲) دومی جل: ماہورے بلے چوکپار ۽ تگرد ۽ پچ انت ۽ آئی ۽ پاد پیلم نیست البت
 آئی ۽ شش، ہشت، کڑی پر انت اے اڈنگو وہد ۽ کار دنت۔

اڈنگو: اڈنگو یا کہ اڈنگا یک ہزمتے بلے اے ہزمت اگاں بہ بیت ۽ ماہیگ
 کشگ بہ بیت گڑا بزاں کہ عمید ۽ مردگانی یکجاہ انت اگاں دست ۽ بہ کپیت گڑا
 بزاں قارون ۽ ہزینہ انت کہ پلاں ماہیگ ہد ۽ چہر چہر (ٹولی) انت ۽ تروکو
 دیگ ۽ انت ہشت دویدار ماہوراں مان کشت (یڈار ۽ تہا کن انت) ۽ ہما
 چہر ۽ شوہاز ۽ رونت ماہیگ ۽ اے چہر دریا ۽ آپ ۽ رنگ ۽ بدل کنت ۽ سہرین

ایت۔ برے برے جمبرانی ساٹک ہم دریاء آپ ء ہے رنگ ء تزین انت بلے
مید اے ہر دوئیں سُہری ء آیانی پرک ء تپاوت ء زانت باز رندا ماہیگ ء ہے
چہڑ پڑیت (آپ ء شور دنت ء سرگ ء کپگ ء لیب ء مستی بنا کنت) ہریک
یڈاری ء تھا یک ہشیا ریں زانو گرے کہ ماہیگ ء سُہری ء پجاہ کاریت ء وتی
کار ء بلد انت اوشتا تگ ء ماہیگ ء چاریت اشی ء پنخری گوش انت۔ تو امیں
یڈاریک ء دومی ء دور انت ء دریاء تھا ماہیگ ء چہڑ ء چارگ ء دلگوش انت ہر
یک یڈاری ء پنخری اگاں ماہیگ ء چہڑ ء بہ گندیت گڑا آوتی سر ء لانکیگ ء
کشیت آلم کنت (دومی یڈاراں اشارہ کنت کہ بیا ایت ماہیگ منی نزیک ء
انت) سنگار (بزاں درستیں یڈار) ہے یڈار ء نیمگا گشادی ء وتار سین انت
گیگ ء گوم کن انت ء پجگیگ ء ماہوراں رتچ انت۔

دوسہ جانشو (مید) اولیگ تیز تیز ء جن انت دو مردم ماہور ء ریچان کن انت ء دیم
پہ دومی یڈار ء ماہور ء سر ء وتار سین انت اے کار دوسہ وکیگہ (منٹ) ء تھا کامل
بیگ لوٹیت ہم گوں مزینں دانائی ء کہ ماہیگ ء سماہ بیت اگاں ماہیگ یک
نیمگی ء گشادی روگ ء بہ بیت ء آنیما انگت ماہورانی سر ہوار مہ بنت ء ماہیگ ء
راہ پچ بہ بیت گڑا چشیں و ہد ء دوسہ مردم دَر کن انت ء ٹیمبک کن انت (دریاء
آپ ء ژانبلین انت ء شور کن انت) ہے ٹیمبک کنگ ء گوں ماہیگ گبریت
ء نیمگ کہ شور کم انت ہما نیمگا روت بزاں ہما نیمگا روت کہ واڑ مہر انت داں
ماہیگ چک ء بہ تزینیت اے نیمگ ء پچیں واڑ ء دپ ء درست ہور بنت ء مہر
کن انت اے ڈول ء ماہیگ ء چہڑ واڑ ء بند بیت۔

تیردیگ : ماہیگ ء گٹ بیگ ء رند سنگار واڑ ء گرد گرد ء بلے واڑ ء چہ کے دیر

وتی ننگراں دیم دینت ء کاینٹ واڑء لمب ء گوں وتی یدارء بندنت ء واڑء
 دیری ء دارانت کہ واڑنڑمہ روت ء ماہیگ ء شورمہ دنت اگاں ماہیگ یک
 نیگا ڈ یک بوارت گڑا چیزے ماہیگ ماہورء لگیت ء ماہورء پاد ء پیلماں
 سرچیر کنت ء باکی ایں ماہیگ چمد اں چہ در کاینٹ چشیں وہدء گڑا گوش انت
 کہ ماہیگ ء واڑ پڈل Paddel کتگ اگاں ماہیگ واڑء پڈل بہ کنت گڑا
 یک یدارے گرد گردی ء ماہورء رتچ ایت ء کے یادرستیں ماہیگاں نڑ کاریت
 ایش ء تیردیگ ء ہے ماہورء تیر گوش انت۔

جل دیگ: تیردیگ ء رند جل یدار (ہمائی کہ جل گون انت) کیت ء دگہ چار
 پنچ یدار کہ ہمائی ناپدا واناک تر انت تیرء سرا کاینٹ جل میزان میزان ء یلہ
 دیگ بیت ء جل زمین ء چوکپارء پیما پنچ بیت ہر یک یداری ء (تیرء سرء)
 یک یک کڑی بی ء جل داشتگ ء جہل ء ماہیگ ء چارگ ء دلگوش انت اے
 وہدء درست ہاموش بنت ناگہاں یکے ماہیگ ء (ماہیگ ء چیرء) جل ء تہا
 آیک ء گندیت ء ہما مرد کو کار کنت جازیر درست وتی وتی کڑیاں گشادی ء
 چست کن انت ء ماہیگ ء چہ جل ء پُربیت ء ودی بیت نی یداراں پُرن کن انت ء
 تیب ء پُردو ء (ماہیگ ء بہاء جاہ نیادی) رونت اے ماہیگ باز براں انچو باز
 بیت کہ یدار داں دوسہ روچ ء کش انت ء کار انت سولیک ء آڈنگو کرء آڈنگو،
 گلو ء آڈنگو، اُلس ء آڈنگو، اہورء آڈنگو، زرد دمب ء آڈنگو، گندء (پشک،
 گورچک کلگن مُشکو ء) آڈنگوسک مشہور انت۔

چیردان ء ہزمت: چیردان چار پنچ ٹال تاب داتگیں ہواریں بندیک ء گوش
 انت بلے مروچاں نیلوں ء بگ است کہ سک مہر انت چیردان ء یک سری ء

کُنڈی یے بستگ اے بندگ ء ہم نام انت یکی ء ”سلو دیگ“ گوش انت
 بزاں اے بندگ ز بر نہ انت دومی ء گلا کنگ“ گوش انت بزاں اے بندگ
 دچمیں بندگے کہ کُنڈی ء لگشگ ء تُرس نیست ہر ماہیگ ء کُشگ ء ہما اندازیں
 کُنڈی زیر انت کہ ہمائی ء دپار ء کسائیں گیم ء تہا کُنڈی زاہر مہ بیت ء ماہیگ
 گوں آسودگی ء ہیر ببارت ء ء گوں مید ء ژ پگ ء کُنڈی آئی ء دپ ء نُکاں
 گشت بہ بیت چیردان ء ہزمتانی نام سون، بیوات، پدنگوازی، برام، رتج،
 گڈو، راست گڈو۔

بیوات : دوسہ چار روج ء راشن زیر انت ء زر ء رونت ماہیگ کش انت سورکن
 انت سہ چار روج ء رند کانت۔

سون : لانچ ماہور زیر انت دیریں پنداں رونت گڈ یگ ماہی ء وا تر بنت ایشی ء
 سون گوش انت۔

ہبگوازی : شپ ء یدار (اول پاس ء رند گیم کش انت زر ء چیردان کن انت ء
 ظہر کز ء وا تر بنت۔

برام : سہ چار گواز ء آپ ء رونت چیردان ء سلامتیں لیجر ء پرکن انت ء گشادی ء یدار ء
 برانت ء کار انت بزاں ہما لیجر آپ ء تہاروگ ء انت گور یا کہ دگہ انچیں ماہیگے گیم ء
 روگ ء گندیت میدان کنت لیجر ء پلکیت کُنڈی آئی ء نک ء گشت بیت۔

رتج : تیاب گور ء ہزمت ء گوش انت اے ہزمت ء کمپو ٹلینٹیل سارم
 گور، پشنت، پیشک، گلو، زرد دمب، سونام، زند چم، آلاری، پتر، اُشتر، گوانز،
 مُشکو، سولیک، کر، کُشنت۔

کڈو (Kaddo) : دیر ترین زرا، انت یکی ء آم کڈو گوش انت ء دومی ء ”راس

دراجات: کڈو ۽ دپ ۽ رس ۽ گڈی سر ۽ گون دہ یازدہ ڈال چیردان ہوار گرنچ
انت ۽ ہے دراجاتانی دومی داں مینین ۽ طاؤ داتگ انت۔

سُرپ: مینین ۽ گون کسانیں سُرپ دو تل ۽ داتگ ہر یک بچیلی ۽ کساس ۽
لچیننگ کہ رگ ۽ گشادی ۽ جہل ۽ داں زمین ۽ سر بہ کن انت۔

رگ ۽ گوازگ: پیدار ۽ توک ۽ پرش، پٹوہ، یا کہ کانگ ۽ دپان ۽ سر ۽ رگ گواز
پاداں پد ۽ پیش کنت ۽ وتا گیک ۽ گوم کنت ۽ ماہیگانی سر ۽ رگ ۽ گواز رگ گرد
گرد ۽ ماہیگانی سرا کپیت ۽ ماہیگاں موہ نہ دنت ۽ گشادی ۽ دیم پہ زمین ۽ روت
رگواز رس ۽ میزان میزان انچو کشیت کہ دراجات میزان میزان ۽ سُرپاں
گریناں گریناں داں نزکار انت ۽ ہوار کن انت اے ڈول ۽ رگ ۽ بُن بندبیت ۽
ماہیگ رگ ۽ تہا پشت کپنت۔

گون رگ ۽ پڈنی Paddeni لیجر پدگ، کولگر، سیم، بیچم، مدگ، میننگ،
مُشکو، بولا، گلو، گوانز، مُربو، پلا، ٹانٹار، کابلوشک، پالوار، تگلم، کُشگ بیت۔

رگانی نام: گشاد، ازگشاد، است، کانڈال،

آچارانی نام: مزین، قلمی، جیب، ٹبر، گابیا، مزین آچار درستاں چہ مستر انت آئی ۽
پُشتا جیب انت، ۽ دیم قلمی انت، مزین آچار ۽ سُر اُتبر انت ۽ ٹبر ۽ سُر اگابیا انت۔

آچار ۽ دیم ۽ چیردان ۽ دامن پُشت ۽ چیردان ۽ گوش انت ۽ پد گوش انت ہما
مزین بمبو کہ آچار ہمانی ۽ سُر ابستگ پلمن ۽ گوش انت ۽ ہے مزین دار کہ
پیدار ۽ تہامیک کن انت ۽ ۽ پلمن ہمانی ۽ بُرزی سر ۽ بیت۔ آئی ۽ دور گوش انت
بُن کہ ہما دار ۽ تہا انت آئی ۽ ہوسار گوش انت ۽ سُر اچو کاٹانی پیا یک تہتگے ایر
انت ایشی ۽ بیرش گوش انت ۽ ہے سُرگان ۽ اے نیم ۽ آنیم تڑبیت۔

اولیگ : مزن ء کسانیں اولیگ ء واستامزن ء کسانیں بمبوزیرنت اے یدار ء بے گواتی ء (ہما و ہدء کہ گوات کشیت ء دریا ہاموش بیت ء یدار ء آچار کنگ فاندہ مہ دنت ہے و ہدء گوش آنت کہ کمڑ انت مولم نہ انت) و ہدء کار دنت ء یدار ء بارت آرت کنت بمبوء سراتانوک ء ڈولیں تہنگے بلے چہ تانوک ء تنک Tanak تر انت بند انت ء ایشی ء چپک (Chappag) گوش آنت۔

اولیگ ء نام:

گورشی، سُدوم، باردان، دشت، اولو

یدار : و ہداں کلی کوٹ ء چہ مزنیں بُنڈ زرنگ ء تراشتگ ء جوڑ کنگ آہما کیلیں دار بیتگ بلے چیزے و ہد بیت کہ تہنگ زیر آنت یدار جوڑ کن انت چوشیں یداراں راچن گوش آنت اے ہم مزن بنت ء کسان ہم بنت و ہداں چولا نچ ء پیاسک مزن بیتگ آنت گڑا ہمایانی نام سپریگ، گڑدانی بوجیگ بوم پتیل بوتگ مروچی ہمایانی گیگان بزاں بدن پشت کپتنگ آنت کہ لانچانی ء میلانی داگینہاں تیاب ء بر آنت کار آنت دگہ کسمے ہم است آئی ء گالیٹ گوش آنت ایشاں چہ کسترید آنت۔

یدارانی نام : بوجیگانی نام: گالیٹ، بدن، یدار، راچن، پتیل، چرپک، پُنس، کٹی، یدار ء دیم ء بہر ء گوز ء ہمانی بُرز ء تہنگ ء پٹو ء آئی ء سر ء دراجیں ٹنگ ٹنگیں تہنگ ء گورشاہ گوش آنت گوں گورشاہ ء ننگر، آچار ء گوش ء کرس بندگ بنت۔ ہے ڈول ء یدار ء پشتی بہر ء دیم گوش۔ انت بُرز ء تہنگ ء پٹو ء آئی ء سر ء دار ء دیم شاہ گوش آنت اولیگانی بند بوج ء سادانی نام ء مسالی گوش آنت ء ہما گوند کیں دار کہ اولیگ گوں ہمایاں بند ء گلانش آنت ہمایاں استینک ء استینکانی سر ء پتا ٹنگیں مسالیانی نام ء تون کن انت یدار ء چیری دار ء لاپدار ء لاپدار ء چیری دار ء

زیر آپ ۽ ھواریں دیم ۽ پشت ۽ داراں ٹاپ گوش آنت۔ زیر آپ ۽ چیر ۽ دارا یر
 کناں کن انت ۽ ید ۽ داں آپ ۽ بر آنت ہے داراں ترم (Tarm) گوش
 آنت ۽ ید ۽ دوئیں گرداں دولو اسی چیر دینت کہ ید ۽ مہکمسی ۽ زمین ۽ سر ۽ بہ
 اوشتیت ہے لو اسیاں ڈا کو گوش آنت ننگر ۽ ساداں نشا گوش آنت۔

ننگرانی نام: Marr مٹاڑی، آسنی، سل، توپان ۽ وہد ۽ ید ۽ داں ۽ دو ننگر دینت
 یکے زربار ۽ نیما دومی ۽ ہشکان (قطب) ۽ نیما اے پیس میں ننگر کنگا شتن
 (Shattan) گوش آنت۔

گورمانی نام:

۱۔ چاڑگالی: گرماگ ۽ مستریں دیر پرو شوکیں گورم ۽ گوش آنت۔

۱۔ دو گورمی: دو گورم کہ ھواری ۽ بہ بنت دو گورمی گوشگ بیت

۳۔ اومال: وہدے گورم پرشاناں بنیت ۽ زمین ۽ یا کہ دگہ چیز ۽ ڈیک
 بوارت ۽ بروت ہے واتر بیتگیں کسانیں گورم ۽ اومال گوش آنت۔

۴۔ دگلگ: گوات ۽ رستگیں گورماں گوش آنت۔

۵۔ چاڑآپ: گوات ۽ رستگیں گورم وہدے کہ ید ۽ داں یا کہ دگہ چیز ۽ ڈیک
 بور آنت گڑا ھوداں آپ کے شور گپیت ہمیشی ۽ چاڑآپ گوش آنت۔

۶۔ اُشرت: تیاب ۽ ہما بڑزی بہر کہ گورمانی پرشگ ۽ گڈی ہڈ انت ھوداں
 گورم گوش آنت۔

۷۔ اُبار: مزنیں گورمے آپ ۽ ترندی ۽ گوں وتی ھمراہی ۽ کاریت ۽ پدا واتر بہ
 کنت ہے واتری ۽ اُبار گوش آنت۔

۸۔ بارو: شور کپتگیں گورم یک کسانیں دمانی ۽ ہاموش بہ بنت ہے ہاموشی ۽ بارو

گوش اَنت۔

۹۔ بیل: آپ ۽ دیم پہ بُرز ۽ (داں وتی ہد ۽) آگ ۽ گوش اَنت۔

۱۰۔ سمبر: بیل کیت ۽ وتی ہد ۽ گپت ۽ ہاموش ۽ بے زکت بہ بیت گڑا ہے و ہد ۽
سمبر گوش اَنت۔

۱۱۔ آلاڑ: بیل ۽ آگ ۽ رند و ہدے کہ آلاڑ یا کہ رتچ گوش اَنت۔

۱۲۔ گا جوڑی: و ہدے کہ ترندیں گورم کہ پروش اَنت گڑا ہا ہد ۽ آپ ترندی ۽ سر ۽
چیر بیت آپ ۽ ہے سر ۽ چیری ۽ گا جوڑی گوش اَنت۔

۱۳۔ تلمب: ہما بُرزیں گورم کہ دنیگانہ پرشنگ ۽ نوک پرشنگ ۽ اَنت ہمیشی ۽
چیری بہر ۽ تلمب گوش اَنت۔

۱۴۔ بیل ۽ آلاڑ: بیل ۽ آلاڑ ۽ جوار ۽ جلا رہم گوش اَنت۔

۱۵۔ ماہ ہر چنت کہ بُرز بیان بیت آپ بیل ۽ آیان بیت ماہ کہ سر ۽ مہر بیت آپ
وتی ہد ۽ گپت۔ ماہ لیٹیت آپ ہم و اتر کنت و ہدے ماہ برکت بیت آپ وتی
آلاڑ ۽ (رتچ) ۽ ہد ۽ گپت ۽ دیم ترشت نہ کنت۔

{★★}

بلوچی ”سنج“ کمیٹی

کوہ ۽ کور ۽ چاگرد ۽ کارمرز بُوکیں

لوز ۽ آیانی معنائُ بزانت

کچھر : لوز کچھر چونابا دولوز انت کہ هورکنگ بوتگ انت، یکے کاه، دومی، چر، بزائ ایشی ۽ بزانت دولت ۽ مالانی چرا گجاء کہ اودا دوتانی جود به بیت همازید ۽ کہ دولت ۽ مال کاه چر انت هما جا گهہ یا علاقہ ۽ کچھر گوش انت۔

رودی مَنہ : لوز مَنہ چونابا یک کوہن ۽ کدیمیں بلوچی لوز ۽ ایشی ۽ بزانت ۽ معنا ساہگ انت چو کہ رودی مَنہ، بزائ رودی ساہگ یا رودانی ساہگ۔ رود هما جا گهہ ۽ گوش انت کہ آگیشتر کور کشاں بیت هے گورانی آپ ۽ ہاراں لہتے جا گهہ بُراں کتگ زنڈیں یا کسانیں رود کتگ انت رودی مَنہ بزائ همارودانی سارت ۽ ہونکیں ساہگ یا در چکانی مَنہ بزائ در چکانی۔

شیر تڑیں گورم : شیر تڑیں گورم هما گورم ۽ گوش انت کہ آئی ۽ آپ ۽ کچ ۽ کساس زیات مہ بیت، بلکیں تلگ بہ بیت ۽ آئی ۽ آپ رُژنا ۽ ساپ بہ بیت۔ بزائ چو شیر ۽ رُژنا ۽ ساپ بہ بیت۔

گنبدیں سول : گنبدیں سول هما سول ۽ گوش انت کہ آئی ۽ کد ۽ بالاد پٹک ۽ گرد بہ بیت۔ لمب ۽ شاہ ۽ پتن ۽ ڈولدار بہ بنت۔

کونر : کونر داز ۽ برا گوش انت داز کہ وہدے گوش بندیت هے گوش بُرزا

کشانء روان بیت ء شاہ جنان کنت۔ ہمے شاہ پدا بُر بنت ء ہمے بُر پدا کونر
بنت۔ پے براں کونر گوش انت۔ کونرء مردم وارت، ایشیء تام سک شیر کن ء
تامدار انت۔

ستکل: اے یک کسانیں کا ہے۔ اے گیشتر بہار گاہ ء وشیں سالان رُدیت ایشیء
رنگ سبز بیت ء تاکے بارگ ء دراج بنت اے گیشتر تل ء کوہانی سر اُر دیت
ایشیء مردم ہم وارت ء پس ہم۔ وہدی مردماں ستکل ء تاک سر چنگ انت ء
گراستگ انت ء گوں نان ء وارتگ انت۔ ایشیء تام سک وش ء تامدار بیت۔

مکانکوڑ: اے ہم یک کا ہے کہ ایشیء مردم وارت ایشیء تام سک وش ء تامدار
بیت۔ اے گیشتر بہار گاہ ء رُدیت۔ ایشیء رنگ چو ہس ء ڈولا انت۔ اے کاہ
گیشتر دازانی تہا رُدیت۔ ایشیء پس ہم وارت۔

پالکو: اے ہم یک کا ہے اے کا ہک گیشتر بہار ء وشیں سالان رُدیت ایشیء
مردم ہم ورنٹ ء پس ہم ایشیء تام وش ء تامدار بیت۔

پتر ونک: اے یک کسانیں در چکے اے در چک گیشتر بہار گاہ ء وشیں سالان سبز
بیت ء بر جنت۔ ایشیء بر کسان بنت ء رنگ اش سہر بنت۔ پتر ونک ء برء مردم
ہم وارت، پس ء اُشتر ہم۔ ایشیء تام سک وش ء تامدار بیت۔ پتر ونک گیشتر
کوہ دیم ء کوہسراں رُدیت۔

ہوم: اے یک بلا ہیں کا ہے اے کاہ ماں ہور سالان رُدیت اے کاہ گیشتر
در چک ء دازانی تو کا رُدیت ء تل ء گواش دیماں ہم رُدیت اے کاہ ء گیشتر اُشتر
ء پس وارت۔ ایشیء رنگ چو پتر و انت ء پلے اسپیت انت۔

سیر: اے کاہ گیشتر بہار گاہ ء رُدیت بش ء وہدء ہور کہ بیت اے کاہ زیات

رُدایت اے کاہ گیشتر تل، شیب، بیٹ، سرء دازانی تہا رُدایت۔ ایشیء رنگ
سبز بیت ء ہوش بندایت اے کاہ ء گیشتر پس حرء گوک و رانت۔

کک : اے کاہ ہر و ہدء است انت بلے بہار گاہ ء شر تر بیت۔ اے کاہ گیشتر کور
کشاں رُدایت۔ ایشیء رنگ سبز بیت ء تا کے بارگ ء ز بر بنت۔ اے کاہ ء
گیشتر حر گوک و رانت۔

کاش : اے یک کاہے ایشیء رنگ بہار گاہ ء سبز بیت ء ڈگال ء زرد بیت اے چو
کڑب ء وڑا کاندیل بندایت ء ہوش ہم بندایت اے کاہ گیشتر حرء گوک و رانت۔

کدگ : اے کاہ گیشتر سر تل ء شیبپاں رُدایت ایشیء رنگ بہار گاہ ء سبز ء ڈگال ء
زرد بیت اے یک و شبو ہیں کاہے ایشیء بو چوناز بوہ ء وڑا سارت انت ء دل ء
پترایت اے کاہ ء گیشتر پس گوک ء حر و رانت۔

کلمیر : اے یک کاہے ہر و ہدء سبز انت ڈگال بیت شر بہار گاہ بیت شر ایشیء کد
گرد ء پتن بیت اے کاہ گیشتر کور کشگ ء کور لاپاں رُدایت۔ اے کاہ ء تہنا اُشتر
وارت۔ ایشیء سراجگ ء پُلاں پس ہم و رانت۔

لانٹیک یا لانٹوگ : اے یک کاہے اے گیشتر کور کشگ ء گواش دیم، ء
سر تلاں رُدایت اے کاہ گیشتر بہار گاہ ء ہور سالان رُدایت اے کاہ ء اُشتر پہ شوق
وارت۔ پس ہم اے کاہ ء و رنت۔ ایشیء رنگ سبز بیت ء تا کے چو شمش ء
تاک ء وڑا بنت۔ پُلے سہر بنت۔

یون : اے کاہ چو پیتا ردر و شمس کاہے۔ بلے چہ پیتا رز بر ء ترند تر انت ایشیء
تاک چو کنٹگ ء وڑا انت پیتا نرم ء نازرک تریں کاہے اے گنٹگو یں کاہے
اے کاہ ہر و ہدء است انت ڈگال ء ایشیء رنگ زرد بیت ء ہور سالان سبز بیت ء ہوش

بندیت اے کاہ گیشتر شیب ۽ کوہ دیماں رُدیت ایشی ۽ گیشتر پس گوک ۽ حرورنت۔

پیتار یا پوتار: اے ہم یک دوت مال ۽ وراکین کاہے۔ اے کاہ ۽ گیشتر پس، گوک،

حر، ورنٹ اے کاہ ہر وہد ۽ است انت ڈکال ۽ ایشی ۽ رنگ زرد ۽ وشیں سالان سبز

بیت ۽ ہوش بندیت۔ اے کاہ گیشتر شیب کوہسر ۽ گواش دیماں رُدیت۔

کلینٹ: اے کاہ گیشتر بہار گاہ ۽ وشیں سالان رُدیت اے کاہ گیشتر دازانی تہا،

کوہ دیما، شنزانی سراردیت ایشی ۽ رنگ ۽ دروشم چوٹاگ ۽ وڑانت۔ بلے

ایشی ۽ پُل کستر انت اے کاہ ۽ گیشتر پس ۽ اُشتر ورنٹ۔

چینک: اے یک بہار گاہی کاہے گیشتر ملپد ۽ کوہ دیم ۽ گواش دیماں رُدیت

اے کاہ پتن بیت ایشی ۽ تاک چوشمش ۽ تاک ۽ وڑانت۔ ایشی ۽ تاکاں لکیرمان

نیست ۽ سادہ آنت۔ ایشی ۽ پُل گلابی رنگ ۽ بنت اے کاہ ۽ پس پہ ہُبتے وارت۔

انچک: اے کاہ ہم زیات بہار گاہ ۽ رُدیت اے گیشتر بیٹ سر شچ، تل، کوہ دیم،

لداں رُدیت ایشی ۽ رنگ پڑوانت ۽ تاکے بارگ آنت۔ اے کاہ برجنت وہدی

جنیناں دانچک ۽ برزرتگ ۽ چپنگ ۽ گوں مسک ۽ مہلباں ہوارکتگ ۽ وتی

مہپر گوپنگ انت۔ مرچی باندا ہم کم کم ۽ اے وڑاست انت اے کاہ ۽ گیشتر پس

۽ اُشتر ورنٹ۔

ہیب: اے کسانیں درچکے ایشی ۽ رنگ ۽ دروشم چو گیشتر ۽ وڑانت اے ہر وہد ۽

است انت ڈکال ۽ ہم بہار گاہ ۽ ہم، بلے بہار گاہ ۽ گیشتر سبز بیت اے کاہ ڈولدار

بیت ایشی ۽ کد ۽ بالاد برز بیت اے گیشتر کوہ دیما رُدیت تل ۽ شیپاں رُدیت۔

آہچک: اے کاہ گیشتر درچکانی سراپتائیت۔ ایشی ۽ رنگ پڑوانت تاکے چو

پیر ۽ تاک ۽ وڑانت پلے اسپیت انت اے کاہ ۽ گیشتر پس ۽ اُشتر وارت۔

زمر : اے کاہ چو آہیچک ۽ وڑیں کاہے اے درچک ۽ دارانی سرا پتا سیت ۽ روت ایشی ۽ رنگ سبز ۽ پلے چو آہیچک ۽ پل ۽ وڑا اسپیت انت اے کاہ ۽ گیشتر پس ۽ اُشتر وارت اے کاہ ہر و ہد ۽ است ۽ موجود انت۔

پتک : اے کاہ گیشتر بہار گاہاں تيجار جنت۔ اے کاہ ڈگال ۽ ہم بیت بلے آئی ۽ ہشکلیں ڈیل ۽ دار انت ہور کہ بیت اے کاہ تيجار جنت ۽ سبز بیت اے کاہ ۽ گیشتر پس ۽ اُشتر ورت۔ اے گیشتر بیٹانی سر اردیت۔

گرا مژگ : اے یک کسانیں ۽ چو ڈولک ۽ دروشمیں درچکے اے گیشتر ہور سالان سبز ۽ ڈولدار بیت ایشی ۽ پل سہر بنت تاکے پر نیست چو ڈنگروئیں درچکے۔ ایشی ۽ گیشتر پس ۽ حر ورت۔

ڈولک : اے یک کسانیں درچکے اے گیشتر و شیں سالان سبز ۽ ڈولدار بیت ایشی ۽ پل اسپیت انت ۽ تاکے پر نیست۔ ایشی ۽ پس پہ شوکے وارت۔ اے گیشتر سر ڈل ۽ شیب ۽ کوہ دیماں ردیت۔

پٹے : اے یک کاہے اے کاہ گیشتر بیٹانی سر اردیت۔ اے کاہ و شیں سالان بیت ایشی ۽ رنگ پڑ و انت ۽ تاکے چو گز ۽ تاک ۽ وڑا انت پلے سہر انت اے کاہ ۽ گیشتر پس ۽ اُشتر وارت۔

ملخ : اے ہم یک کاہے اے گیشتر بہار گاہ ۽ و شیں سالان ردیت اے گیشتر بڑ ۽ دیما تل ۽ گواشانی دیما ردیت اے کاہ ۽ رنگ سبز ۽ ہوشے چو سامونی ۽ وڑا بیت سامو یک کاہے کہ ماں برنجانی تہار دیت ملخ ۽ پس ہب وارت۔

گر خچن : اے ہم دوت ۽ مال ۽ ورا کیں کاہے ایشی ۽ گیشتر پس ورت اے کاہ ماں بہار گاہ ۽ و شیں سالان ردیت ایشی ۽ رنگ سبز، انت کدے زمر و وڑا انت۔

از بوتک : اے ہم یکا ہے کہ گیشتر ماں بہار گاہ ء و شیں سالان رُدیت۔ اے
 گاہ گیشتر ماں تل ء گواش ء بردیماں رُدیت۔ ایشی ء رنگ چو گہنچ ء وڑا سبز
 انت پلے اسپیت انت۔ ایشی ء بریک بلوچی درمانے بزاں ایشی ء دانگ ء
 ریش ء پرکن انت۔ اگس کیکی ء سر بہ پرشیت، ایشی ء دانگ ء چوپ انت گوں
 ہنگدار ء ہورکن انت ء ہے ٹپ ء سہرا پرکن انت۔

گواتگ : اے یک کسانکیں کا ہے۔ اے گاہ گیشتر کوہانی دیماں رُدیت و ہدی
 مردماں اے گاہ ء تاک سر چتگ ء چتگ انت ء گوں دوگیں شیر ء ہوار کتگ
 انت ء گوں نان ء وارگ انت۔ ابید چہ شیرانی ہوار کنگ ء اے انچوش ہم وش
 انت اے گاہ ء پس ء مال ورنت اے گاہ گیشتر ہور سالان رُدیت ایشی ء تاک سبز
 ء پلے زرد انت۔

آپ دار گاہ : اے گاہ ماں بہار گاہ ء رُدیت۔ اے گاہ گیشتر کورکش ء تلانی سرا
 رُدیت شہر ء مچکدگ ء ہم رُدیت اے گاہ ہوش ہم بندیت۔ ایشی ء گیشتر پس ء
 گوک ورنت۔

زمر و : اے گاہ گیشتر کو ہسر سیک، تلسر، ء گواش دیماں رُدیت۔ اے گاہ
 گیشتر بہار گاہ ء رُدیت ایشی ء رنگ پرو انت ایشی ء پس پہ ہے وار انت۔
شیر تاک : اے گاہ گیشتر بہار گاہ ء و شیں سالان رُدیت ایشی ء رنگ سبز انت ء
 پلے زرد انت۔ اے گاہ گیشتر کچ ء کو ہسر ء گواش دیماں رُدیت ایشی ء اشتر ہم
 وارت ء پس ہم وارت۔

چار ماہنگ : اے یک کسانکیں در چکے۔ اے گیشتر بہار گاہ ء و شیں سالان
 رُدیت۔ اے گیشتر سا گور ء تاپ دیماں رُدیت ایشی ء رنگ سبز انت ء پلے

گلابی أنت۔ وهد مردماں ایشیء تاک ”چاہی تاک“ ء بدل ء ماں چاہاں مان
کتگ أنت اے پہ کلگ ء ہیسک ء پہنات ء سرین ء پچی ء یک درمانے۔
ایشیء گیشتر اشر وارت۔

{☆☆}

بلوچی لیزانک ستمبر 2000 تا کدیم 35

بلوچی سہت ء زبور

دُرّ: اے چه پلکیں سُہرء جوڑ کنگ بیت کہ ایشی ء جنین ماں گوشاں کن انت۔
والیک: اے چه سُہرء جوڑ کنت بیت کہ ایشی ء جنین چه دُرّاں سر برہشت یادہ
 ٹال مان کن انت۔

باڑیک: اے ہم دُرّء یک تہرے کہ جنین ایشی ء گوشاں کن انت اے ہم چه
 پلکیں سُہرء جوڑ کنگ بیت۔

مودیک یا پنکیگ: اے چه نگرہء جوڑ کنگ بیت ء ایشی ء تہا چو مہرگ ء وڑا
 سمب انت و ہداں اے یک شریں چیزے بوتگ بلے مرو چگیں جنین ایشی ء را
 ہج قدر نہ دینت اے سے یا چار دانگ بنت ماں پنگ ء تہا کما یک بنت۔

قنید: اے چه سُہرء تیار بیت جنین ایشی ء ماں سرء میان ء بند انت پیرین جنین
 سُہرء قنید ء بدل ء بند یک ء قنید پوت جوڑ کن انت۔

ٹاسنی یا ٹاسین: اے پہ جیک ء بندگ ء ہاترا چه سُہرء جوڑ کنگ بیت۔

مندریک: ایشی ء دست ء کن انت اے چه سُہرء نگرہء اڑ کنگ بیت مندریک ء
 جنین ء مردین ہر دوک دست ء کن انت۔

کپکوہ: اے چه زیورات ء تیار کنگ بنت کہ جنین آدم ایشی ء وتی گُٹ
 (گردن) ء بند انت اے یک سیاہیں پُچی ء سر اڑ کنگ بنت کہ ہر یکے کدء
 بادامی دانگے بیت ء ہر یکی ء سرا یک کسا نکلیں سبزے لچیننگ۔

جوک یا جگلوک: اے چہ سُہرہء جوڑ کنگ بیت کہ جنین آدم ایشی ء گورا کن انت۔
 اے یک بند کی ء تہا مان کشتگ انت ء ہر یک دانگے کد ہشت آنہ یے بیت
 ایشی ء ہار ہم گوش انت۔

ٹیلک: اے چہ سُہرہء جوڑ کنگ بیت ء ایشی ء ماں پونزہء کن انت۔

لرژک: چہ نگرہ ء سُہرہء جوڑ کنگ بیت کہ ایشی ء جنین آدم ماں پونزہء کن انت۔
 اے سک مز نہ انت کد ہشت آنہ یے بیت کہ ایشی ء جہلی نیمگا تاک
 (کسا نگیں) مہرگ ء سُہرہء پر انت لرژک ء بابت ء یک چاچے چوش انت۔

ایران ء کہیر بے گوات ء چمبیت

پلوہ : اے ہم چہ سُہرہء نگرہ ء جور بیت۔ کہ ایشی ء تہا سبزے مان بیت کد ء
 بانکلینکے بیت ایشی ء جنین ماں پونزہء کن انت۔

گرازیگ: پہ پونزہء واستا کارمرز کنگ بیت ایشی ء یک سرے پونزہء کن
 انت۔ ء دومی سرماں گوش ء اڑینگ بیت۔ اے چہ سُہرہء اڑ کنگ بیت۔

کنڈی: اے چہ نگرہ ء سہت (سُہرہ) ء سرے قنید ء اڑینگ ء واستا جوڑ کنگ بیت
 کہ ایشی ء یک سرے گوں میداں اڑینگ بیت ء دومی سرگوں قنید ء۔

چوڑی: اے چہ نگرہ ء ابید سُہرہء ہم جوڑ کنگ بنت کہ پہ دستانی واستا کارمرز کنگ
 بنت اے پتی ء دوانچ (بوگ) بیت۔

سنگے : پہ دستانی واستا کارمرز کنگ بیت کہ اے چہ سُہرہء نگرہ ء جوڑ کنگ بیت
 جنیناں ابید ایشی ء گونڈیں چُکائی دستاں ہم دینت۔

کنڈو: اے گوں مُندر یک ء دست ء کنگ بنت کہ سے ء چارٹال بنت ہر یکے
 گوں مُندر یک ء ہم دینت۔

لال: ایشی ء ماں ٹاسنی، مُندر یک ء اے دگہ سہت ء زیوراں مان کن انت۔
 ایشی ء رنگ سہر انت ء سک ڈولدار انت۔

ہچو: ایشی ء جنین آدم ماں وتی پاد ء لنگکاں کن انت ء اے چواسپرنگ ء وڑ اتاب
 ء ریس انت اے چہ نگرہ ء سہت ء جوڑ کنگ بیت۔

پازیپ: اے چہ نگرہ ء جوڑ کنگ بیت کہ جنین آدم ایشی ء وتی ہر دوئیں پاداں کن
 انت۔ اے خاص پہ پادانی مچ ء واستا کارمرز کنگ بیت۔

پادینک: اے ہم چہ نگرہ ء جوڑ کنگ بیت ء ماں پاداں کارمرز کنگ بیت گیشتر
 کسانکیں چک ایشاں پاد ء کن انت ء وہدی زمانگ ء جنیناں ہم ایشی ء را پاد ء
 کنگ بلے مرچکیں دور جنین ایشانی ہچ قدر ء نزان انت۔

ٹکلا: اے ہم چہ سہت ء جوڑ بیت کہ ایشی ء جنین ماں قنید ء دیکی نیمگا پیشانی ء
 سرالونجان کن انت ء دومی سراقنید ء اڑینت۔

{☆☆}

بلوچی لبرانک مئی 1994

کہن ۽ دیات

آهڱين دور ۽ بگرتا اٿو گيس دور ۽ بلوچستان ۽ هر ڏيهه ۽ گلگ ۽ ٻه ڪشت ۽
ڪشار ۽ واستا کهن ۽ ڪاريزاني رهندا است ۽ موجود آنت۔ وهاں اے کهن ۽ ڪاريز
ڪشت ۽ ڪشار ۽ مستريں وسيله بوتگ آنت ۽ بازيں مردمانى زندمان گون هميشاں
وابسته بوتگ۔ مروچاں بازيں کهن هُشڪ ۽ ويران بوتگ آنت زمين غير آباد ۽
تڪپ آنت گون کهن ۽ ڪاريزاں آسارى ۽ هُٻ ۽ واڳ پشت نه ڪپتگ چيا که
سانئس ۽ ٿڪنا لوجي ۽ سوب ۽ ڪشت ۽ ڪشار ۽ واستا نوک نوکين از باب ۽ وسيله ديما
اتلگ آنت بله ماں بلوچستان ۽ بازيں انچيں جا گهه انگت است آنت که اودا
سانئس ۽ ٿڪنا لوجي ۽ رڙن سر نه بوتگ ۽ تني وهدي اودا ڪشت ۽ ڪشار ۽ مستريں وسيله
کهن ۽ ڪاريز آنت چوناهماں ديهي هندان ڪجام جا هے انچيں به بيت که اودا کم چه
کم يک کهنه مه بيت اے ڏوليس کهن ۽ ڪاريز هوريں Collective
صورت ۽ جوڙ کنگ بنت ۽ اشاني ملڪيت هم دره هوريں صورت ۽ بنت هر کس وتي
مالى وس ۽ واک ۽ پدا کهن ۽ يک بهرے (چوکه هنگام، نيم هنگام، تسو، نيم تسو)
زوريت ۽ وهد وهده ۽ سراقسط دنت ”سر رشتہ“ کهن ۽ کلئس (Overall) سروک ۽
انتظام ڪار بيت ۽ آچو در ابيں شريداراں قسطاں گيپت ۽ ڪار کناينيت پرے
استا آنى ۽ را يک خاصيں بهرے رسيت که پر ليشي ۽ آقسط نه دنت ڪاريزي ۽
سرجم کنگ ۽ ٻه ديات (ڪشت ۽ ڪشاري زمين ۽) ۽ سرکنگا سر باز وهده ۽ مالى

وسیلہ پکار انت باز براں یک یک کاریزیء آرگادہ ده سال لگیت چیا کہ
 کاریزء بُنزہ (چمودا کہ کاریز زورگ بیت) ء دیات (ہما زمین کہ چہ کاریزء
 آپ ورنٹ) ء در نیامء سک باز فاصلہ بیت کاریز ہر و ہدء چہ بُزریں جاہی ء (چو
 کہ کوہی ء بُن ء) شروع کنگ بیت ء جہل ء روان بیت تا پہ دیات ء سر بیت۔

اے نیامء آپ چہ زمین ء چیرا روان بیت تاں پہ دیات ء سر بیت نیامء برو بریں
 دوریانی سرچات جنگ بیت کہ چریشاں کاریزء کار بیت ء اگس کاریز بار گپیت یا
 کجام دگہ سو بے بند بیت تہ چہ ہے چاتاں آئی ء راپدار و پگ ء سپا کنگ ء کار آمد
 کنگ بیت من جُہد کنگ کہ کہن ء کاریزانی بابت ء چیزے کار مرز بُوکیں لوزانی
 معناہاں بہ نویساں۔ اے تک ء اگس کسے چہ من گیشتر زانت تہ لہزانک ء وسیلہ ء۔
 دیما بیاریت اش۔ (مقبول عثمان)

کہن: کہن ہما چاتاں گوش انت کہ پہ کاریزء روان کنگ ء استا برابریں
 دوریانی سرا جنگ بنت کہن ء جہلی ء تلگی ہے جبرء سرا انت کہ آپ چہ زمین ء چہنچو
 دور انت آجاہ ء کہ آپ نزدیک انت تہ کہن تلگ بنت ء آجاہ ء کہ آپ دور
 انت کہن جہل بنت۔

کہن اگر چہ چات ایت بلے کہن ء چات ء پرک ایش انت کہ ایشی ء پُشتک
(Pustik) یا کہ سُوپہ (Suppa): پر ء ایشی ء آپ رُموک (تچوک)
 انت چات ء آپ اوشتوک انت دگہ لوزے کور چات انت کہ چو کہ چات ء پیا
 جہل ابلے آپ اش مان نیست بلکیں اے ویرانگ ء بار گپتگیں چات انت کہ
 چہ ڈل ء ڈوک ء دگہ چیزاں پُر انت ء گیشتر دپ اش پراہ ء مزن انت جُہلیں

کور چاتی ۽ اگس کسے بہ کپیت تہ آئی ۽ مرگ یاسک پٹی بونگ المی انت ہمیشا
اگس کسی ۽ بددعا دیگی بہ بیت تہ گوش انت ”فلانی کور چاتی ۽ بہ کپات ۽“

بُزہ: کاریز ۽ بنیاد یا شروعات ۽ بُزہ گوش انت اے ہما اولی چات انت کہ
چنگ ۽ گنجگ ۽ جنگ بیت ۽ کہن ۽ آپ چہ ہما در کیت۔

پُشتک: (سُوپہ): چہ بُزہ ۽ بگرتا کلُمیر ۽ زمین ۽ چیرا کہن ۽ جنان کن انت ۽ چو
جوہ ۽ پیما زمین ۽ در انت ۽ پچ کن انت ہمیشی ۽ پُشتک یا سوپہ گوش انت پُشتک ۽
پہنات یا پراہی سہ چار نچیل ۽ کچ ۽ انت ۽ بُزہ کد ۽ مردی سرے بیت۔

کلُمیر: و ہدے کہن دیات ۽ نزیک ۽ رسیت تہ در چہ اد پچہ ۽ جنگ بند کنگ
بیت ۽ چہ گدی در چہ (چات) ۽ بگرتا دیات ۽ بروزین برابر بُوگ ۽ پچ کنگ
بیت۔ کاریز ۽ ہے بہر (کہ ڈن ۽ سرا انت) کلُمیر گشگ بیت۔

ڈبک: کہن ۽ ہما چاتاں گوش انت کہ چہ آپ ۽ کئے بُز بند کنگ بہ بنت تنکہ
بارمہ گرت۔

تک: کلُمیر ۽ آپ و ہدے ماں دیات ۽ بہر ۽ بانگ کنگ بیت تہ ہر یک
بہرے تک گشگ بیت۔

دیات: ہما زمین ۽ گوش انت کہ کاریز ۽ آپ ۽ سیر آپ بہ بیت ۽ ایشی ۽ سرا
کشت ۽ کشار کنگ بہ بیت اے پیما بُزہ اگس کاریز ۽ شروعات انت تہ دیات
آئی ۽ گڈ سر!

تاس / تار پچی: تاس چہ پولاتیں رود ۽ جوڑ بیت ایشی ۽ مزنی کد ۽ چاہ واری کوپے
بیت ۽ چیرا کد ۽ گد دوچی سوچن ۽ بارگی ۽ کسانیں سولہ ٹنگے پر انت ۽ اے
کاریز ۽ آپ ۽ کچ ۽ کساس کنگ ۽ و استا کار مرز بیت۔

تاس رپچیء معنائیش انت کہ پہ کشت ء کشارء واستا کاریزء آپ ونڈ ء بہر کنگ
 بیت ء ہر کس ء ہمانیء ملک و اہندیء متا بک ء آپ دیگ بیت ایش ء وڑ
 ایش انت کہ یک مزنیں آپ واری رودے یا تگارے چہ آپ ء پُر کن انت ء
 بالیکیں تاس ء آئی ء سرا ایر کن انت شروع ء تاس آپ ء سرا تر پل بیت بلے ہر پیم
 کہ چہ آئی ء کسائیں ٹنگ ء آپ پُتران بیت آپ ء تہا بُگان بیت و ہدے آپ ء
 تہا بُکیت تہ دہکان آئی ء را کشیت ء نزیک ء ایریں سادی ء یک گگ یا
 گز ہنے بندیت (پہ حساب ء واستا) ء تاس ء پدا تنگار ء تہا ایر کنت۔

آپ ء حساب چوش انت کہ بکتگیں تاسے نیم تسو آپ ء حساب انت ایدگہ چوش
 انت۔

دو بکتگیں تاس ء تاسے آپ ء حساب انت چار تاس نیم تسو آپ ء حساب انت۔
ہشت تاس: یک تسوے آپ ء حساب انت شانزدہ تاس: دو تسو: نیم ہنگام
 آپ ء حساب انت۔

سی ء دو تاس یا چار تسو: یک ہنگامے آپ ء حساب انت۔
 کلی ء بانگ: و ہداں گھڑیال نہ بوتگ پمیشاد ہکاناں آپ ء گرگ ء واستا روج ء
 سا ہگ پد کتگ ء حساب داشتگ ء شپ ء گوں مُرگانی توار ء گور بام ء کلی
 (بلبل) ہر و ہد ء ترپ ء سوچ کن انت اے و ہد ء کلی ء بانگ گوش انت ”کلی ء
 بانگ“ ء بگرتا بیگاہ ء ہزدہ پدا یک ہنگامے آپ ء حساب پورا بیت۔ سا ہگ ء پد
 کنگ ء حساب چوش انت کہ دہکان روج ء دیما اوشتیت ء پد کنت پاد ء پونزتا
 پاد ء ماتنی لنک (موردانگ) ء سرا یک پدے حساب بیت۔

وہداں آپ ۽ گرگ ۽ حساب چو بو تگ۔

کلی ۽ بانگ تا بگاہ ۽ ہژدہ پد یک ہنگام۔

کلی ۽ بانگ تاروتز ۽ دو پد ۽ نیم ہنگام۔

کلی ۽ بانگ ۽ تا نیم روچ (دوازده پد) تسوے۔

کلی ۽ بانگ تا سباہ سی پد نیم تسو۔

کلی ۽ بانگ تا سباہ پانزدہ پد دو تاس۔

کلی ۽ بانگ تا سباہ ۽ ہپت پد یک تاس۔

اٹوگیں دور ۽ گھڑیال ۽ کلی ۽ بانگ ۽ پدانی جاہ گپتگ گھڑیال ۽ حساب ۽ آپ ۽ کچ

اے پیم انت۔

یک ایر بکتگیں تا سے ۲۰ دمان (منٹ)

یک ہنگامے: دہ ادار (گھنٹہ) ۽ چیل دمان (منٹ) انت

اے حساب ۽ روچ ۽ شپاں آپ ۽ وہد ۽ پاس اے ہم بنت۔

تا سے آپ: سباہ ۽ شش ۽ دہ ۽ بگرتا شش ۽ نیم ۽۔

دو تاس: سباہ ۽ شش ۽ دہ ۽ بگرتا شش ۽ پنجاہ۔

ہشت تاس یا تسو: سباہ ۽ شش ۽ دہ ۽ بگرتا ہشت ۽ پنجاہ ۽۔

شانزدہ تاس یا نیم ہنگام: سباہ ۽ شش ۽ دہ ۽ بگرتا یا زده ۽ نیم۔

سی ۽ دو تاس یا ہنگامے: سباہ ۽ شش ۽ دہ ۽ بگرتا بگاہ ۽ چارنج ۽ پنجاہ ملت۔

{☆☆}

مالداری ۽ پس چاری

مالداری ۽ پس چاری بلوچ راج ۽ کوہنیں ربيدگاں چہ يک ايت بلوچستان ۽ بازيس کوہي ہند ۽ ميتگاں چریشي ۽ بازيس مردم لاپ ورانت ۽ اے اود ۽ مہلوک ۽ ربيدگ ۽ مزنيں بہرے ہم۔

اے تک ۽ ماں بلوچي زبان ۽ بازيس لوز ۽ گالوار است انت کہ چریشاں چيزے واجہ داد محمد دادل ۽ نويستگ ۽ ديم ۽ تاکاں ديگ بوتگ انت اگس کسے اے لوزاني معنا ہاني بار و اچيزے نويستگ لوٹيت۔

مالدار : ہما مردم ۽ گوش انت کہ پس ۽ ميش ۽ دلوت ۽ بہ بيت۔

دينوگر : ہما مردم کہ و تا پس ۽ دلوت ۽ نيست بلے چہ مالداری پھيرواری پچ بہ گيپت۔

رَمگ : پساني چُجي۔

سيہ پس : سيہ پس يا پس يکيں چيز انت اسپيت پس ميش يا گرانڈ ۽ گوش انت۔

بُز : مادگيں پس ۽ گوش انت کہ چُک ۽ آورتگ ياسنٹ انت۔

پاچن : نريں پس ۽ گوش انت۔

ہہمی : ہما پاچن کہ پھ نسل ۽ گيش کنگ ۽ استاد رگ بيت۔

گيس : ہما مادگيں پس کہ يک ۽ دورنداز اتگ۔

گيتاچ : ہما مادگيں پس کہ اولي رنداز اتگ يا زا يگی انت۔

شَنک : پس ۽ کسانیں چُک کہ شيرچچ انت يا نوکی کاہ ۽ ورگ ۽ شروع کتگ۔

مہلب : ہماچک کہ سہ چار ماہے بہ بیت۔

تُر شتر : نریں پس کہ دو چار دنان ءے پر وشتگ۔

کلک : پس ءہر دیں چک۔

ہورت : ہماشنگ یا شنگ ء وند کہ شپانک ء پھ پسانی چارینگ ء مزرء دیگ بہ

بیت۔

گیجگ : ہماشنگ کہ سہ تا پنج ماہانی نیام ء ودی بہ بیت۔

ہونک : ہماشنگ کہ دومی یا اولی ماہ ء ودی بہ بیت۔

آپس : پس ء لاپ کہ پُر بیت گوش انت آپس انت۔

وہر : مادگیں پس و ہدے پہ پاجن ء واہش ء بوشت ایت گوش انت وہر انت۔

سندٹ : ہما بزر کہ بہر چک ءے نہ بیت سندٹ گشگ بیت۔

اوسپان : و ہدے بیگاہ بیت تہ پس وتی بیتگ ء آگ ء زور جنت بلے شپانک

آئی ء پد اسر دنت پہ چارینگ ء واستا ہے و ہد ء گوش انت پساں اوسپان دے۔

زگریں شیر : ہما شیر کہ تنیگا زگر انت بزاں تا جگ اء انت ء نوک چہ پس ء

دوشگ بوتگ۔

مستگ یابستگ : زگریں شیر و ہدے بادینگ بیت تا آئی ء مستگ یابستگ

گوش انت (کراچی ء ایشی ء راڈ ورو گوش انت)۔

دوگ : بادینتگیں شیر ء ہنزک ء تہا منت انت تہ پد تگیں بہر ء نیمگ گوش انت

ء آپس بہر ء دوگ گشگ بیت۔

شیلانچ : دوگیں شیر ء گردنت داں بز بیت پدا آپان اش چکنٹ ء در کن انت ہما

بزیں بہر ء شیلانچ گوش انت۔

سردوش : تر پشیں شیر یا دوگ ء تہا کہ زگریں شیر مان کن انت ایشی ء سردوش

گوش انت۔

پنیر: زگریں شیرء تہا پنیر بادمان کن انت ء گرادنت پدا ایراش کن انت تا سارت بیت تہ پنیر جوڑ بیت۔

شیر پاگ: زگریں شیرء تہا کہ آرت ہور کن انت ء گرادنت و ہدے بز بیت گڑ اشیر پاگ ء گوش انت۔

نیلگ: ہما پس ء گوش انت کہ سیہ ء سبز چک انت۔

گورگ: ہما پس ء گوش انت کہ لاپ ء چیر ء دست ء پاد ء سہر چک بہ بنت۔

ملا: ہما پس ء گوش انت کہ گوش ء کلا گر ء سہر بہ بنت۔

کپز: پس ء گوش و ہدے اسپیت چک بہ بنت تہ ایشی ء کپز گوش انت۔

پرو: ہما پس کہ رنگے اسپیت ء زرد چک بہ بیت۔

بڈی / کلش: ہما پس کہ سر ء دمب ء سیہ رنگ بہ بنت ء بڈ، پاد ء کش ء اسپیت۔

سگار: ہما پس کہ پیشانیگ ء اسپیت انت سگار گشگ بیت چوننا ہاز ہم ء واستا ہم کار مرز بیت۔

سنکل: ہما پس کہ دست اش چہ مچ ء اسپیت انت۔

موٹک: ہما پس ء گوش انت کہ پیشانیگ ء اسپیتیں کٹے پر ء بہ بیت۔

پلس: و ہدے پس ء دمب ء سر اسپیت بہ بیت تہ پلس گشگ بیت۔

جزی: ہما پس کہ بڈ ء سیاہ انت ء گردن ء چیر تالاپ ء دست ء پاداں رنگ اسپیت ء سیہ رنگ انت۔

لبسگ: ہما پس کہ دپ ء تاں کلا گر ء چیر اسپیت انت۔

دودگ: پسانی آواز ء دودگ گوش انت۔ گیشتر پہ بڑ ء شنک ء آواز ء کار مرز بیت۔

پنیگ: کلکانی توار ء پنیگ گوش انت۔

لولارگ: پاچن و ہدے کہ مست بیت تہ آئی ء آواز ء لولارگ گوش انت۔

- بُورگ: پس و ہدے گٹوس یا موتانی بیت تہ آئی ء آواز ء بُورگ گوش انت۔
- کچ: پس ء گلینگ ء آواز انت۔
- کچو: پس ء توار کنگ ء آواز انت۔
- تگو: پاچن ء گلینگ ء توار انت۔
- کٹ: ہما پس ء گوش انت گوشے لنگلی ء دراج ء سہ لنگ ء پتن انت۔
- کُنڈ: ہما پس کہ گوش ء چہ کٹ ء گوشاں دراج تر ء میک تر انت۔
- گُر: ہما پس کہ گوش ء کلہہ نی ء زاہر انت بزاں نہ بوہگ ء برابر انت۔
- کوٹ: بے کانٹیں پس ء گوش انت۔
- شپانک / شوانگ: پسانی چارینوک ء دلگوش داروک۔
- مکی: شپانک ء دست ء لٹ کہ پہ پسانی گلینگ ء واستا کار مرز بیت۔
- کلگ: کسانیں آپ داری مشک کہ شپانک ء گوں وت زوریت۔
- کیات: ہما درپ کہ شپانک ء ناہ یا نان مان کنت ء گوں وت زوریت۔
- ٹاگار: سہ براگیں سادے کہ توار ء مزن انت پہ رسترانی گلینگ ء کار مرز بیت۔
- وانڈہ: بازو ہدے ہا مین ء مالداریں مردم وتی کیلگانی سرا کانت ء نندنت، شپانک
- رَمگ ء زوریت ء چہ بیتگ ء دور بارت گوش انت ”رَمگ وانڈہ انت“۔
- زنک زنگی: رَمگ و ہدے زانگی بیت، گوش انت رَمگ ء زنک پر کپتگ یا
- اے پس، مرچی زنگی انت۔

{☆☆}

کوہ ۽ بلوچ

کوہ بلوچانی راج ۽ دود ۽ ریدگان قديمی بهر ايت چه قدیم دژمن ۽ وش نیتکاں چه و تا پهریزگ ۽ ہاترا بلوچاں کوہانی کمک زرتگ ۽ بلوچ مہلوک ۽ مزینیں بہرے تنی و ہدی ماں کوہی ہند ۽ میتگاں چه منند آنت بلوچ چه شروعات ۽ پہ شکار ۽ تڑ ۽ گرد ۽ واہگدار بوتگ ۽ پرے ہاترا کوہاں گوں آئی ۽ دوستی ۽ مہر انگت و ڈانگ بلوچ دود ۽ ریدگ ۽ تہا کوہانی شریپ ۽ عزت سک باز انت کوہنیں دور بہ بیت یا نوکیں زمانگ۔ کوہ ہر بلوچ راج ۽ نشان ۽ سمبل زانگ بوتگ آنت یا اے حد ۽ کہ بلوچ ۽ کوہ یک دو میگ ۽ ہم معنا زانگ بنت۔

ماں بلوچ شاعری ۽ ہم کوہان ۽ سک باز جاگہ ۽ حیثیت دیگ بوتگ۔ سدانی حساب ۽ شعر ۽ بتل ۽ گالوار کوہانی باروا است آنت کہ ماں اشاں پہ کوہاں بلوچانی واہگداری ۽ دوستی ۽ بلوچ ۽ زندمان ۽ سرائیشاں اثر ۽ درانگازی است انت۔

بلوچی زبان ۽ تہا کوہانی باروا ہزارانی حساب ۽ لوز ۽ بتل است آنت کہ چریشاں بازیں ہر روچی جبر ۽ ترانانی تہا کار مرز بنت بلے بازیں نہ بنت ۽ ایوکا ہما مردم اش زانت کہ کوہانی تہا زندمانی کن انت یا کوہاں تعلق داری ۽ سیادی اش است۔

کوہ (Koh) : ہر کوہے کہ بہ بیت مزن یا کسان آئی ۽ کوہ گوش انت، بلے سکلیں کسانیں کوہ ۽ ”جھپ“ گوش انت پدا کوہانی جہلگ ۽ بزرگ ۽ کنڈ ۽ بیٹ، درستاں جتا جتا نیں نام پر انت، کوہانی باروا ماں بلوچی ۽ بلے حسابیں شنیر ۽ گپتا راست انت چوک

کوه انت بلوچانی کلات

امباراش بے راہیں گرا انت

تیہر (Tehur): سکلیں برزء مزنیں کوہاں گوش انت چوکہ شائر گشیت

جی سمین سرکن کوکری شنزاں

تیہر مات کوہی شمء کنزاں

ٹل (Tull): کوہء سرء گڈی بہرء گوش انت کہ چدء آدیم کوہء برزی ہلاس

بیت ماں اردوء پریشیء ”چوٹی“ ء لوزاست انت چوکہ شائر گشیت

واحد شوہازء گر کسے شوہازء بہ بیت

بیت سری ٹل ء ویل بہ کنت بوپ ء گندلاں

ہسار (Hasar): سک برزء بلندء بے راہیں کوہء ہسار گوش انت چوکہ شائر

گشیت

من گٹاں گرء ہورمہ گوارینء

چم منی پرابندء انت ہسارینء

بند / مات بند (Band/Mat Band): کوہانی دراجیں گٹ یاردء گوش

انت چوکہ شائر گشیت۔

دیر نہ داشت پنجگوری پکاروداراں

سرکپت چہ برزیں بندء گداراں

کوانج (Kvanj): کوہء لٹ (سلسلہ) جاگہے جاگہے گمب گنگا کیت ء

پشتی نیمگا ڈوپ جنت ڈوپئیء ہلاس بوہگا رندوتی لٹ ء پدا برجاہ داریت ہمے

گمبیں جاہء کوانج گوش انت۔

بٹ (Butt): ہما کسانیں کوہء گوش انت کہ سراش چہ کور یا شیبانی تھا جاہ کیت۔

پَب (pubb): کوہءِ سراجے چہ ٹُلّء کہ جہل ترہا جا گہہ کہ اودا مردم نندنت ء آرام کن انت۔

زیمب (zemb): کوہءِ جہلی نیمگ کہ سک جہل ء بے راہ انت۔
جُمب (Jump): کسانیں کوہ۔

کنڈ (kand): کوہءِ سرء ہما جا گہہ کہ جہلگ ء راہ انت بے اے راہ ایوکا پہ پیادگیں مردمان انت سواریا اولاک چدا گوست نہ کنت۔
جہل کنڈ (Juhl Kand): اے چہ کنڈء جہل ترء مستر انت کنڈ یا جہل کنڈ اسل ء رُنگراہ انت۔

ڈک (Dakk): چہ کوہانی سرکپوکیں ہما راہ ء گوش انت کہ پہ مردم یا اولاکانی واستا کارمز بیت بے ہما اولاک کہ باراش پر مہ بیت۔
کنڈگ (Kandag): کوہانی سرکپوکیں ہما راہ ء گوش انت کہ جا ہے مادنیں کشکے مان انت ء جا ہے کنڈء بیٹ انت چو کہ شائر گشیت۔

گوشنگ بَش ء حال منی ڈاہ انت
آسکانی کنڈگ منی راہ انت

گورمال (Gvarmal): کوہءِ دیماروکیں ہما راہ کہ پہ دراجی ء برز بندی مان تر ایت۔

دومگ / رَہ (Domag/Rah): کوہانی ہماردء گوش انت کہ لٹ کشان ء دیم پہ کورء روت ء ہموداہلاس بیت دومگ ء دونیں نیمگ گیشتر گٹ انت۔

پرگ (Parrag): دومگ ء سری بہرء پرگ گوش انت بے گیشتر تاریں دومگ ء سری بہرء واستا کارمز بیت چو کہ شائر گشیت۔

آپلنگ شیریں لگت چو گوٹء گُرگ ء
کوہے مرداتگ اتلگ پہ چیری پرگ ء

چاک / دِرّ (Cak/Dirr): کوہ کہ چہ سر بگرتا کورء بد ریت یا چاک بہ بیت ہمیشی ء چاک یا دِرّ گوش انت ایشی ء چاک ء مستر ء جہل تر انت (پدا گادِرّ چہ دِرّ ء مستر ء جہل تر انت)۔

رہبند (Rahband): ہما کشک ء گوش انت کہ تچک ء سیدء انت ء مردم ء دلو تانی مدیمی راہ انت۔

گور پچ (Gvarpitch): ہما کشک ء گوش انت کہ چہ کورء لاپ ء دیم پہ کوہ ء بزرگ ء مان تران ء روت۔

تلار (Talar): ہما کوہ ء گوش انت کہ چہ ٹل ء بگرتا جہل ء بیا یک پیماساپ ء سنگ بند انت انچو گندگا کیت کہ گشنے گوں، سنگاں دونگ بوتگ۔ تلاریں کوہ ء سر کپگ گران ء مشکل انت چیا کہ راہ ء کنڈاش پر نیست۔

دِرنگ (Dring): تلاریں کوہانی چیری ء جہلی بہر ء کہ سک گٹ ء بے راہ انت دِرنگ گوش انت چو کہ شائر گشیت۔

کوہ پہ بلوچ ء سرزہ ء بنداں

گڑیں سُنک انت گوں شیشگیں دِرنگاں

زہ سرزہ (Zih/Sarzh): کوہانی سرانی رد (سلسلہ) ء گوش انت کہ چہ ادا کوہانی چپ ء چا گرد جوانی ء زاہر بیت چو کہ شائرے گشیت۔

شزرتگ ساہیل ء سری نوداں

ماں زہ ء بند ء کچر ء زیداں

تلارگ (Talarag): وہدے تلار چہ کورء لاپ ء زاہر بہ بنت ایشی ء تلارگ گوش انت۔

رگ (Rag): کوہانی دیما بلے چہ سرء کے جہل تر سنگانی ہمارد ء گوش انت کہ گٹے پہ کالب ریچک بوتگ انت۔

لیکچ (Lakuc): کوہ و ہدے تہی نیم گامب بہ بیت بلے چہ پُشتا برابر گندگا بیت
تہ ایشی ء لیچ گوش انت۔

کُچ (kuch): و ہدے دو کوہانی زہ دیم پہ دیم بہ بنت ء چہ یک دو میگ ء سرا
زاہر بہ بنت ایشان ء کُچ گوش انت۔

گواش (Gvash): ہما مزنیں کشک ء گوش انت کہ چہ لاپ ء سر گوزان بہ
بیت یا ہما کوہ ء شیب ء گوش انت کہ کور ء نز یک ء کیت ء دپشان دنت گواش ء
چپ ء چا گرد ء در چک ء دار باز بیت دپشانیں گواش پہ اولاک ء جوانیں چرا گجاہ
ایت چو کہ شائر گشیت ے

من ہما گواشانی گور ء تٹنا پیں کہیر
زا مریں بیکال گول منا آپشکی پتاہ

گر (Gar): و ہدے کور یا کوہ شیب ء تہا دو کوہانی سُنٹ ہور بیت تہ اے
جا گہہ ء کور اشیب ء تہا تارگ کیت ء اے وتی ہمواری ء یلہ دنت چہ ہما آپ
جہلگ ء رچیت ء چو آپشان (آپشار) ء وڑا گندگا کیت ہے جاہ ء گر گوش
انت۔ جہل ء شیب یا کور پدا وتی ہمواری ء زوریت ء دیماروان بیت چو کہ
بلوچی بتل ایت۔

آجا کہ گرانٹ

راہ پہ گورانٹ

گرینچک (Garencag): اے ہم چو گر ء پیا بلے چرا تیا کسان تر ء تلگ تر
انت ایشی ء تہا مردم یاد لوت پہ آرام نشت کنت۔

گور راہ (Rah_Gvar): ہما کشک ء گوش انت کہ گر ء سرا ایر کپیت یا گر ء
راستی یا چچی نیم گمانتران بہ بیت بزاں ہما کشک کہ گر گٹ بہ بیت۔

شُرّ (Shurr): ہما کوہاں گوش انت کہ آہاں مزنیں سنگ بہہ مان نیست بلکیں ہورت ء دراجیں بُر وکیں بزاں شُرّیں ڈوکاں چہ پُرّ انت (اے جبرزانگ لوطیت کہ شُرّ ء سنگ ء سنگ یا ڈوک ناں بلکیں کپنڈ (kapind) گوش انت۔

اوریز (Orez): وہدے شُرّ رچوک بیت بزاں کوہ ء سرء روگ سک نہ وش بیت تو کہ گامے جنئے پدا لگوشے ء جہلادکائے ہمیشی ء اوریز گوش انت۔

ژل (Zil): وہدے کہ چہ کوہانی دیما مزنیں سنگ بہ رچنت ء کوہ ء دیما پچ بہ بنت ہے تالانیں سنگاں ژل گوش انت۔

کانگڑدانی (kangad Dani): کوہ شیپ یا کوہ درّانی تہا وہدے مزن مزنیں سنگ بے حساب ء بہ بیت ء روگ مشکل ء نگلیگ بہ بیت تہ گوش انت کہ فلان شیپ کانگڑدانی ایت۔

رچ (Rich): کوہ ء ہما جاہ ء گوش انت کہ سنگ اش یلہ انت ء پہ رچگ ء مہتل انت۔

کوہ گرد (kohgard): وہدے مزنیں سنگے چہ کوہ ء برزی نیمگاہ لگشیت ء جہل ء بیت ء یک دلوتی ء بہ لگیت تہ گوش انت کہ اے دلوت کوہ گرد بوتگ۔

شَم (Sham): ہما کور یا شیپ کہ کیت ء گوں کوہ ء ہور بیت بزاں کوہ ء گورا آسہر بیت چو کہ یکے بہ گشیت ”اے فلان کور ء شَم انت“۔

سَر شَم (Sar Sham): ہما شَم کہ چہ کوہ ء سرء انت۔

تلمب (Talamb): تلاریں کوہانی جہلی نیمگ وہدے چیر اندیم بیت کہ اودا مردم نشت بہ کنت ایشی ء تلمب گوش انت۔ تلمب چہ ہور ء گوات ء توپان ء پھریز ء و استا بے مٹ انت۔

کلوٹ (Kalot): کور ء نزیک ء بُرزیں ڈن ء کلوٹ گوش انت چو کہ یکے بہ گشیت ”فلانی کلوٹ ء لک انت“۔

ڈیک (Dekk): وہدے کورچہ کوہء لٹء گوزیت ء یک کوہی ء راہ بڑبیت
 ء دو بہرء بہ کنت تہ ہے کوہء دوئیں سُنھاں ڈیک گوش انت کہ دوئینانی سروت
 ماں و تاہوار انت (ڈیک اتگ انت)

رود (Rod): ہما کلوٹ ء گوش انت کہ راہ ء رہندے ہیچ پر مہ بیت۔

تنک (Tank): کوہانی میا نجی ء وہدے کورے بہ گوزیت ہے کورء جہل
 تریں جا گہہ ء تنک گوش انت۔

چوٹ / ریس (Chot/Ris): وہدے کور یا شیپ وتی سیدنی ء مچکی ء یلہ بہ دنت
 ء دگہ نیمگے روان بہ بیت تہ ہے تاب گپتگیں جا گہہ ء چوٹ یا ریس گوش انت۔
جُڑ (Jud): جُڑ ہما دِرء گوش انت کہ چہ کوہء سرا بگرتا بُن ء کیت ء ہلاس بیت۔

کورء آب

تالاب (Talap): ہما اوشتا تگیں آپ ء گوش انت کہ نہ سک جہل انت ء
 دراج انت۔

کُڈ و مَب (Kudomb): ہما اوشتا تگیں آپ ء گوش انت کہ کسان انت
 بلے کے جہل انت۔

گورم (Gvarm): ہما اوشتا تگیں آپ کہ سک جہل انت۔

کانیگ (Kaneg): نمبیں جا گہہ ء کہ دَر رو پنت تہ چہ جہل ء آپ در کیت کہ
 پورگ ء سک وش ء سارت انت ایشی ء کانیگ گوش انت۔

لُڑ (Lud): کانیگ ء آپ یا کہ دگہ سنگر تگیں آپ ء تہا وہدے مان دے تہ آلرٹ
 بزاں چل بیت۔

لُرد (Lurd): ہارء آپ وہدے سپا ء سالم مہ بیت ء مہ سنگر بیت تہ آلر دگشگ بیت۔

تجاک (Tajank): ہما جو ء آپ ء گوش انت کہ دراج ء روان انت۔

لُوہڑ (Lohd): مزنیں ہارے لُوہڑیا تو پان گوش انت۔

نو کا پ (Nokap): ہورے تازہ ساپیں آپ نو کا پ گوش انت۔

سبز آپ (Sabzap): ہارے آپ و ہدے ساپ پلگا رہے بیت بے رُ بیت ایشی
سبز آپ گوش انت۔

چمگ (C ammag): چہ ہمودا کہ آپ در کیت۔

بُنزہ (Bunzeh): چمگ گڈی ہڈ

بلگر (Bulgar): مشک یا کونزگ آپ و ہدے ساپ پلگا رہے بنت بلکیں
چل ہر اب بہ بنت ہے چلاں بلگر گوش انت۔

آپشان (Apshan): و ہدے ہوشاپ یاد رہندے بند انت آپ راہ برز ترا پچ
کن انت تہ ہے کتگیں جا گہہ آپشان گوش انت ماں اردو پریشی ”آبشار“
لوز کار مرز بیت۔

آپ شون (Apshon): ہما کسانیں جو گوش انت کہ لوگانی پشاکش انت
تنکہ ہورے آپ چہ ہمودا بروت لوگانی تہا منیت (آپ شون ہما جاہے واستا کار مرز
بیت کہ اودا آپ پراہ تلگ انت جنین آدم ہداوتی پچ گداں شود انت۔)

تکش (Taksh): تکش ہما آپ گوش انت کہ پے ڈگارانی مینگے واستا
یک جا گہہ بندگ بہ بیت اے لوز گیشتر کو ہستانی د مگاں کار مرز بیت۔

کولگ (koleg): تکش آپ و ہدے دومی جا گہہ پدا بند کنگ بہ بیت تہ
ایشی کولگ گوش انت۔

مین (Min): ہما زمین کہ ہارے ملک نادینتگ بلے تنی و ہدی اے ملک تر انت
اگس مردم یاد لوت ہ اودا بروت تہ جہل ایرروت تہ پادے ایر بگنت۔ کورانی کر
گیشتر مین انت۔

سیکو پار (Siko par): گورم ۽ هما جا گهہ کہ ریک بہ بیت ۽ اگس کسے پاد۽ ہمد ایر بہ کنت تہ جہل ۽ ایرروت۔

سیک (Sik): کوہ شپانی ریکاں سیک گوش انت سیک چہ ریک ۽ ہورت تر ۽ سپا تر انت۔

ریک (Rik): کورانی سیک ۽ ریک گوش انت چہ سیک ۽ ڈلگ تر چل تر انت۔
ڈور (Door): ہما بزیں ملکاں گوش انت کہ ہار ۽ سوب ۽ وتا گپتگ ۽ گیشتر ہوشاپ ۽ ملکاں گوش انت بزاں و ہدے ہوشاپ ۽ ہار بہ بارت ۽ آئی ۽ لاپ جُر بہ بیت، ہے پشکپتگیں ملکاں ڈور گوش انت۔

دون گوردون (Don/Gvardon): کورانی کُر ۽ گور ۽ آپ ۽ چیبیں جا گہہ ۽ دون یا گوردون گوش انت اے جا گہہ ۽ زمین ۽ چیر مدام آپ انت۔
چبگ (Chibbag): ہما دونیں زمین ۽ گوش انت کہ اود آپ نہ رُ بیت بلے مدام تر ۽ تازہ آپ ۽ چب انت۔

پراگ (Prahag): ہما کوہ کور یا شپ کہ پراہ ۽ مزن انت تا چم کار کن انت تچک ۽ میدان انت۔

تل (Tall): ہما کسانیں شپ کہ کسان ۽ تلگ انت درچک ۽ دار باز انت۔
تگن (Tagan): تلانی شم کہ اودا کاہ ۽ درچک ۽ دار باز انت چارگ ۽ پراہ ۽ کشادہ انت۔

کنڈور (Kandor): چہ تل ۽ جہل تر ۽ مستریں۔

{☆☆}

اُشتر

پاریز پُشپات: دوپات اُنت کہ دراجی اش شش گواز بیت ہر دو میناں اول ء جتا بنگیج کن انت بلے پد ایشاں ہور دوچ انت ر ہت ء چیر ء پچ کنگ بیت۔ یک بتلے است۔

”اُشتر ء سار بان گم ء چیلان مریت

روح ء راہ ء انت شپ ء پاریز گو پیت“

باند کتید: ہما سا انت کہ اُشتر ء دوئیں دستاں گوں ہیشمی ء بند اُنت۔ تنکہ دور ء دراج شت مہ کنت ء گار مہ بیت۔

گومس: اے چہ دار یا پوپل ء جوڑ بوؤ کیں کسانیں میہے کہ اُشتر ء پونز ء تہا مان کنگ بیت اے اُشتر ء مہار ء داروک انت ایشی ء جاہ ء چلم ہم کار مرز بوت کنت کہ چہ پوپل یا مود ء جوڑ بیت۔

کولندر: اے یک ترندیں دارے کہ گون اُشتر ء مہار ء ب بندگ بیت مستی ء و ہد ء اُشتر و ہدے گمراہ بیت ء وتی واہند ء دپ جنت تہ ایشی ء راترند کش انت چریشی ء اُشتر زور جنت نہ کنت۔

گکڑ: دو کسانیں دار اُنت کہ رہت ء دوئیں جمکائی تہا بندگ بنت۔

مورچہ: یک مودی ء تہا مہرگ مان کش انت ء اُشتر ء گردن ء پہ ڈولداری ء واستا بند اُنت کو ہنیں ز مانگ ء مورچہ ء یک قسمے جنین آدمیاں گورا کتگ۔

پینڈ : یک محکمیں سادایت کہ اُشتر ۽ بندگ ۽ واستا کارمرزبیت۔

دُپچی : دُپچی ۽ مئے ہند ۽ پار دوم گوش انت۔

بید بند : ہما دونیں ساد کہ پہ اُشتر ۽ بارانی لڈگ ۽ کارمرزبنت۔

بلوچی لبرانک مئی 1993 تا کدیم 72

ہائین ۽ مچدگ

نہال: کچھ ۽ نہال پہ نیوگ ۽ چک ۽ کارمرز بیت پہ مچ ۽ کارمرز بیت چوش کہ واجہ داد محمد دادل ۽ نبشتہ کتگ، مچ ۽ چک ۽ منے گورا گونگ گوش آنت۔
گونگ: گونگ ۽ کچھ ۽ کشگی گوش آنت مچ ۽ کنت ۽ کجام جا گہہ ۽ کہ چکے بہ ردایت ما آئی ۽ را کشگی گوشیں۔

ڈاک: واجہ دادل ۽ نبشتہ کتگ کہ برز ۽ پیریں مچ ۽ ڈاک گوش آنت بلے منے ہند ۽ ڈاک ہما زمین ۽ گوش آنت کہ ساپ ۽ ڈڈ بہ بیت ۽ پراہ ۽ دراج بہ بیت سنگت گوشیت کہ باز ہنداں ”ڈاک“ ۽ را گا ڈیل ہم گوش آنت ہے لوز گوں نام ۽ نزیکی کنت چوش کہ برز ۽ پیریں مچ ۽ را گڈال گوشیں ۽ ہما مچ ۽ کہ کلمپو گے مہ بیت بزاں ساپ بہ بیت گڑا آئی ۽ راماترشت گوشیں۔

سُنس: کچھ ۽ ”سُنس“ ۽ ”را پونس“ گوش آنت۔

لُٹ: واجہ دادل ۽ لُٹ ۽ بزانت ۽ نبشتہ کتگ کہ مچ ۽ تریں بُرا تگیں پیشاں لُٹ گوش آنت۔ واجہ گوشگیں بزانت داں یک حدے ۽ راست آنت بلے سرجم نہ آنت۔ اگاں لُٹ ۽ بزانت چوگشگ بہ بیت گرک ۽ تاک پیش شگ آنت ۽ جہل کاینٹ آئی ۽ نام چہ گرک ۽ بدل بیت لُٹ گوشگ بیت اے وڑا گیشتر پرمعنا بیت ۽ مردم نہ اڑیت سنگت ۽ گوشگ کہ بُرتگیں پیشاں لُٹ گوش آنت گڑا ہما کہ نہ برتگ آنت آیانی نام چے بہ بیت اسل ۽ بُرتگ ۽ بُرتگیں ہر دولٹ گوشگ بنت۔
گنٹگ: دادل ۽ نبشتہ کتگ کہ ”لُٹانی سراز ستگیں توسک سر لگوکیں بہر ۽ گنٹگ

گوش انت“ لٹانی سرا و پیش (بزاں تاک) بنت چوناسیا پیشانی سر توسک ء لگوک و بنت بلے آگننگ گوشگ نہ بنت اگاں سنگت ء بہ گوشتیں کہ گننگ لٹ ء بُن ء (بزاں بُن لٹ) ء پر بنت ”گڑادوشش ات“۔

کوکر: سنگت دادل وتی سیاہگ ء تہا کوکر ء بزاں ء چوش گوشگ ”مچ ء گرک ء رستگیں نرم ء نازرکیں کولیچگ ء نام کوکر“ انت بلکیں سنگت ء ہند ء کولیچگ ء را کوکر گوش انت بلے مئے ہند ء کوکر ہما و ہد ء گوشگ بیت کہ ہشکیں کونش ء و ہدے گرگ ء زاہر بیت ڈولکو گوشگ بیت ء و ہدے بُرگ بہ بیت کولیچگ گوشگ بیت یا مچ ء سرا ہشک بہ بیت گڑا کولیچگ گوشگ بیت ”ڈولکو“ یک کسانیں درچلکے ء ہم گوش انت کہ پہ ساچانی ء پل بیت ہے وڑا کوکر جمبر ء ہما ٹکر ء ہم گوشگ بیت کہ چہ کوہانی سرشماں درکیت۔

ہکیم: منی سنگت ہکیم ء معناء چوش شون دنت کہ کوکر ء تہا انت سک نرم ء نازرک ء بُروک انت پہ ورگ ء تامدار انت ہکیم چہ گنشیں مچ ء کوکر ء جوڑ بیت سنگت ء پدا ڈولکو ء جاہ ء کوکر کارمرزکت ء اے بابت ء من چوش گوشاں کہ یا گنش پیسرا کوکر بند انت تناو ہدے کہ کوش ء تہا انت نرم ء نازرک انت بزاں و کوش ء وڑا انت کوکر گوشگ بیت و ہدے مچ یا گنش ء گرگ ء زاہر بیت گڑا آئی ء را ڈولکو گوش انت سنگت ء اے جبر راست انت کہ ہکمی چہ گنش ء درکنگ بیت بلے اے جبر گیر آرگ لوٹیت کہ تری گنش بہ بیت یا مچ تناو ہدے ڈولکو کسان انت آیانی تہا ٹال سک نرم ء نازرک ء بُراناک انت ہکیم گوشگ بنت مچ ہم ہکیم کنگ بیت ء کوہ گنش ء ہم ہکیم کن انت بلے اے زورانسری یے پرچہ کہ مچ ء ہکیم یا چنانیں گنش ء ہکیم تامدار ء وش بنت ہکیم ء گنش جتا انت آیاں ”ہکیمی“ گوش انت۔ اے وڑیں گنشانی کوش ہم شیر کن ء تامدار بیت۔

کوکارچی: کچھ ایشی ء ڈولکو گوش اُنت۔

زلک زبک: سنگت ء زلک ء زبک ء معنا چون بیستگ اُنت ہما سبزیں پپک کہ نہ رنگ اُنت نہ آرتوگ، پہ ورگ ء زپت اُنت پہ زبک ء بزانت ء واجر ء جبر درست اُنت بلے زلک ہما پپک ء گوش اُنت کہ انگہ رنگ نہ اُنت بلے زرد ترتگیں چوش کہ روچ ء در آہگ ء ساری بام بیت لوش تیجگ بوہگ ء ساری زریت پپک سبز اُنت رنگ ء لہتیں روچ ساری زلکو (بزاں زلک) بیت آئی ء زبکی ہلاس بیت بزاں زپت نہ بیت بلکیں شیر کن بیت بلے ورگ انگت نہ بیت زلکو ء ورگ ء گٹٹش کاریت۔

ریکو: کچھ ایشی ء را ”ریکی“ گوش اُنت۔

سیمر: چونانیا سیمر پہ مچ ء یک ہوپے (نادراہی یے) اگاں یک ہشکا وگیں ڈگاری ء مچ آپ سیر ء بُور اُنت آیانان گیشتر ہے ہوپ گور جنت۔ نمب ء ساچان ء ہوہر ء سوب ء ہم مچاناں سیمر بوت کنت اے ہوپ پپک ء وہد ء بوت کنت بلے گیشتر رنگیں مچاں اے ہوپ گپت بزاں ناہ بوہگا ساری رنگ یا پپک یا کلونٹ سرمپگ ء یلہ دنت سرمپگ چونانیا پپک ء رنگ ء یلہ نہ دنت بلے ہے ہوپ وہدے مچ ء را گپت گڑا سرمپگ ہوش ء ٹالانی سرا اوشت اُنت ء رنگ ابید ء سرمپگ ء دپ اش پیچ بنت ء بُن ء کپنت سیمر میں مچ ء نہ دار اُنت بزاں زوت ء چہ زوت تر بُر اُنت۔

درمپاچ: واجہ دادل گوش ایت کہ وہدے رنگ ٹک کپیت آدرمپاچ اُنت بلے ماہما ٹک کپتگیں رنگ ء درمپاچ گوشیں کہ ناہ ء ٹک رنگ ء سرمپگ ء کر ء گورا بہ بنت اگاں یک رنگے ء جان ء ناہی ٹک پر بہ بیت ما گوشیں کہ ٹک کپتگ بلے درمپاچ ء نہ گوشیں ہے وڑا آ رنگ ء ”بُن“ (بزاں جہل ء نیمگ) ناہ بہ بیت

آئی ء راما پوکس گوشیں ء اگاں رنگ سرجم ء ناہ بہ بیت بلے نوک ء ڈولدار بہ بیت
آراما گتر انگ گوشیں۔

مچبند: کچھ ء مچبند ء بدل ء ہوشبند گوشگ بیت گیشتر موزاتی ء ہلبینی وڑیں
گران بریں مچانی ہوشاں بند انت دانکہ چل مہ بنت۔

گورشان: کچھ ء گورشان ء بدل ء چنگ ء چادر گوشگ بیت وہاں کہ مدگ کپتگ
گڑادر چکانی چیرا دومردم ء چادرے داشتگ ء یکے ء درچک چندتگ اے کار پدے را
گورشان یا گورشام گوشگ بوتگ مرچان ء بیچارگیں مدگ ء جندگار انت۔

دوزمان: سنگت دادل ء نبشتہ کتگ کہ ہما بارگیں سادے دوزمان گوش انت کہ ناہ ء
پات ء دوچک ء داستا کارمرز بیت مئے ہندے ناہ پات ء دوچک ء سادے پادوچ
(پات دوچ) ء پات ء دوچک ء سادے دبدوچ (دپدوچ) گوش انت۔

شکل: چہ واجہ ء دانگیں بزانت ء مالوم بیت کہ مالیشی ء راجابل گوشیں۔

آدکہ نام کہ واجہ داد محمد دادل ء وتی سیاہگ ء تہا نبیستگ انت کچھ ء ہم
ز انگ ء گوشگ بنت اگاں دگہ ہندی ء اشانی نام اے ڈول نہ انت گڑا ہما ہندے یا
ہندانی کلمکاراں گوں مئے دز بندی انت کہ وتی ہندانی ناماں ہم بہ نبیس انت
دانکہ مئے زانت ء تہا گیشی بیت۔ من گڈسرا واجہ داد محمد دادل ء ء ماہتاک بلوچی
لبزانک ء شوکارے توسیدپ ء ستاء کناں کہ آبحرین ء کراچی وڑیں ڈیہاں نشنگ
انت بلے وتی سزیں مچکدگ ء گہیں ہابین ء شموشکار نہ انت۔

{☆☆}

بلوچی لبزانک 1993 تا کہدیم 68

مالداری

سیہ پس: چہ درساں ساری من ”سیہ پس“ ء بزانت ء گوں تپاک نہ کناں سنگت نبشته کنت کہ ”سیہ پس ء پس یکیں چیز ء گوش انت“ چوش نہ انت ”پس“ دو میناں بزاں سیہ پس ء پس ء گوش انت ء اسپیت پس ہم پس ء گوش انت و ہدے کہ سیہ پس ء لڑ ء شنک، گتاچ، ترشتر، بڑ، پاچن انت ء اسپیت پس ء لڑ ء گطور، گورگ، پلاٹ، میٹس ء گرانڈ کاینٹ امیت انت کہ سنگت اے بابت ء وتی زانت ء زانگ ء گیش کنت۔

پاچن: سنگت نبشته کنت کہ نریں پس ء پاچن گوش انت چو و ترشتر ہم نریں پسے بلے پاچن و نہ انت ہمیشکا پاچن ء بزانت چوش انت ”و ہدے ترشتر دپ ء توام بیت گڑا پاچن گوشگ بیت“ وانوک شتر ترپوہ بوت کن انت۔

گتاچ: سنگت گتاچ ء بزانت ء نبشته کنت کہ ہما مادگیں پس کہ اولی رندا زاتگ یا زایگی انت گتاچ گوشگ بیت چونانیا گتاچیں پس دانکہ دو سے لاپ ء گتاچ گوشگ بیت بلے مادگیں پس ء گتاچی چہ شش ماہ ء امر ء بندات بیت دانکہ اولی لاپ ء بزانت اے و ہدے آ گتاچ گوشگ بیت۔

شنک: ”پس ء کسانیں چُک کہ شیر مچنت یا نوکی کاہ ء ورگ ء شروکتگ“ اے سنگت داد محمد ادل ء پے شنک ء بزانت ء شون ات ”شنک“ پس ء چُک ء چہ پیداک بوتگ ء بگرداں شش ماہ ء گوشگ بیت ء چد رنداگاں نریں ء ”ترشتر“ گوشگ بیت اگاں مادگیں ء گڑا ”گتاچ“ گوشگ بیت۔

ترشتر: سنگت نبشته کنت کہ ”نریں پس کہ دو یا چار دنتان ے پروشنگ“ من
شنگ ے بزانت ے تھا ترشتر ے بزانت نبشته کتگ کہ شش ماہ ے امر ے بگرداں کہ
پاچنی ے بزاں و ہدے دپ ے توام بیت پاچن گوشگ بیت جد ے ساری ترشتر
گوشگ بیت۔

گُلک: سنگت دادل نبشته کنت کہ پس ے ہر دیں چک ے گُلک گوش آنت۔ منے
ہند ے گُلک یا کُل پس ے ناتوا میں چک ے گوش آنت بزاں پس ے توامیں چک ے
شنگ گوش آنت ے نیم توامیں ے کُل یا گُلک گوش آنت۔

ہورت: ہماشنگ یا شنک ے ونڈ کہ شپانک ے پہ پسانی چارینگ ے مزر ے دیگ بہ
بیت ہورت ے بزانت کہ سنگت دادل ے وتی لبز بلد ے تہا داتگ اول و بیرگ ے رد
آنت یا گڑا ہمانی ے ہند ے بلکیں گوشگ بیت۔ منے نیمگاشنگانی چُچی ے ہورت گوش
آنت انچو کہ سیہ پسانی ”بزانی چُچی“ ے میھر گوش آنت ہے وڑاشنگانی چُچی ے ہورت
گوش آنت من وت و کچ ے جہ مندداں بلے منی نا کو یے دشت ے نشنگ بوتگ من
و ہدے دشت ے شتگاں گڑا نا کو ے چکانی جست کتگ نا کو چوشکہ مالدار ے بوتگ
گڑا منا پسورستگ کہ پھلاں رگ ے شنگ ے سولان ”ہورتان“ آنت۔

گیجگ: سنگت دادل ے گیجگ ے بزانت چوش داتگ کہ ”ہماشنگ کہ سہ تا پنج
ماہانی نیام ے ودی بہ بیت“ یک حد ے سنگت ے بزانت راست آنت بلے دلجمیں
بزانت پہ گیجگ ے چوش آنت کہ آپسیں پسے بے توامیں چکے ”بزاں کُلے
“بیاریت ہے ”عمل“ ے را گیجگ گوش آنت ے اگاں جنین آدمے بہ بیت گڑا
پراہی ے اشکند“ گوشگ بیت۔

وہر: سنگت ے و ہر ے بزانت ”مادگیں پس و ہدے پہ پاچن ے واہش ے بوشت ایت
گوش آنت و ہر آنت ”ے“ نبشته کتگ کہ بدنہ آنت بلے و ہر ے مستریں نشانی

ایش انت کہ مادگیں پس لٹکو بیت بزاں و ہدے پاچن ے بولار بیت آوتی
لٹک ے نمرینیت گڑازانگ بیت کہ ہے مادگیں پس ے و ہر انت۔

سنٹ: ہما بڑ کہ چک ے نہ بیت ”سنگت ے بزانت پہ سنٹ ے شانزدہ آنہ راست
انت ماچوشیں مادگیں پس ے ”رنگ“ ہم گوشیں۔

پنیر: سنگت پنیر ے بزانت ے نبشتہ کنت کہ زگریں شیر ے تہا پنیر بادمان کن انت تہ
پنیر جوڑ بیت ”مے ہند ے یادشت ے زگریں شیر ے پنیر باد پر بچ انت ے ادار نیم
ساہت ے ایراش کن انت و ہدے شیر بد انت بزاں پنیر تیار انت بزاں مے ہند ے
پنیر ے شیر ے نہ گرا دانت۔

پنیگ: ”کلاکانی توار ے پنیگ گوش انت“ سنگت دادل ے اے بزانت ے من
سر پدناں پر چہ کہ کل یا گلک و نیم توام ے گوش انت ے نیم توام و زندگ نہ بنت گڑا
توار چون کن انت۔ ے اگاں سنگت کسانیں شینکانی توار ے گوش ایت گڑا مے
گوارا شینکانی توار ے آواز ے پلینگ گوش انت۔

لولارگ: سنگت نبشتہ کنت کہ پاچن و ہدے مست بیت تہ آئی ے آواز ے لولارگ
گوش انت“ مے ہند ے پاچن ے آواز ے ”لولارگ“ گوش انت۔

بورگ: سنگت پہ بورگ ے بزانت ے چوش گوشیت ”پس و ہدے گٹوس یا موتانی
بیت تہ آئی ے آواز ے بورگ گوش انت“ ماچوشیں آواز ے ”بوتار“ گوشیں۔

نگو: سنگت ے نبشتہ کتگ کہ ”پاچن ے گلینگ ے توار انت“ اول و لبرنگو نہ انت
بلکیں ”نگو“ انت تگو ہے وڑ کہ سنگت ے نبشتہ کتگ پاچن ے گلینگ ے گوشگ
بیت ے پاچن ے پہ مرگ ے واستا تیار کنگ ے یا پہ مرگ ے سکین ے ہم پاچن ے راتگو
گوش انت تگو آپی کر مے کہ کوہنیں ے گندیں آپانی تہا گنگ بیت۔

کبات: سنگت دادل ے کپات ے بزانت ے نبشتہ کتگ کہ ہما درپ کہ شپانک ے

ناہ یا نان مان کن انت ء گوں وت زوریت (ئے) سنگت ء بزانت بیرگار د
 انت شپانک ء ناہ نان ء کپات نہ گوش انت بلکیں ”لچک“ ء گوش انت۔ چونایا
 کپات ہم ناہ دانے بلے کپات دہکان کارمرزکن انت کہ مچ ء سراسر کپ انت
 مچ ء ناہاں سرچن انت (بز اں مچ ء روپنت انت) گڑا ناہاں کپات ء کن انت ء
 جہل ء ایرے دینت ہے وڑا بہر وار ہم گوں وت کپات زور انت ء مچکدگ ء ناہ
 چننت یا پارنجی گر انت کچ ء دہکان ء کپات ء مچی کپات ء بہر وار ء کپات ء کوہی
 کپات گوش انت پرچہ کہ بہر وارانی کپاتاں کوہی مردم گوپ انت۔
 گڈ سرامنی گوں کلمکاراں دز بندی انت کہ ودے لبز بلدے نبشتہ کن
 انت گڑا دگہ دگہ ہندانی مردماں گوں شور ء صلاہ بہ کن انت دانکہ آیانی لبز بیرگا
 پچار مات گندگامیانت۔

{☆☆}

بلوچی لبزانک دسمبر 1993 تا کہدیم

کہن ء کاریز

بلوچی زبان ء پراہ ء شاہگانی ء اندازہ ہما مردم ء بوت کنت کہ آجتا جتا میں
ہند ء میتگاں بہ روت ء لوز ء گالوارانی بابت ء پٹ ء پول بہ کنت۔ بلوچستان ء بازیر
ہند پہ جتا جتا میں کسب ء ہنریا چیزانی واستا نامدار آنت چو کہ بازیر ہنداں
مچکدگ است، بازیر ہنداں زر ء دریا، بازیر ہنزاں کہن ء کور جو بازیر جاہاں
کشت ء کشار ء ہمے پیما ایدگہ ہندا آنت۔ اے ہنداں بازیر پچیں لوز ء گالوار
کارمرز بنت کہ پہ ایدگہ ہندانی مردماں در آمدیں گال آنت چو کہ ہا میں ء
مچکدگ ء بابت ء بازیر لوزاں زری ہندانی مہلوک سر پد نہ بیت ہمے پیما ماہی
گیری ء زر ء دریا ء گوں تعلق داریں بازیر لوز ء مثالاں میدانی ہندانی پوہ نہ بنت۔
ہمے مثال ء آہنداں کہ کشت ء کشار ء وسیلہ کہن ء کور جو آنت اودا لہتیں خاصیں
گال ء گالوار کارمرز بنت کہ پہ ایدگہ جاہانی مہلوک ء در آمدیں گال آنت۔ چریشی ء
ابید پہ یکیں چیز ء یا کسب ء جتا میں ہنداں جتا میں لوز کارمرز بنت۔ باسند ایش ات
کہ ماں بلوچستان ء دراہیں ہند ء علاقہاں کارمرز بوؤ کیں دراہیں لوز، گال، گالوار
مثال ء ترکیبان ء یکجا کہ کنگ بوتیں ء نویستگیں شکل ء دیما آرگ بوتیں تنکہ
یکے اے گال ء گالوار گارگمسار مہ بوتیں آنت ء دومی بلوچستان ء جتا جتا میں ہندانی
مہلوک چہ یک دومیگ ء گالوار ء لوزاں سر پد ء زانکار بوتیں آنت، چریشی ء
ماں بلوچی ء یک منتگیں زبانی ء درگیجگ ء کارازان تر بوتگ ات۔

چو کہ ماساری ء گشتگ منے یک مستریں مقصدے ہمیش آنت کہ ماں

بلوچی ء یک پدنتگیں لبرانکی زبانی ء جوڑ کنگ بلوچستان ء دراہیں ہندانی لوز ء گالواران ء پر گرگ ء پھریزگ ء کمیونیکیشن ء گھتریں شکل ء صورتے ء دیما آرگ ء واستاجہدکنیں۔

کہن ء کاریز : بلوچستان ء بابت ء ماں پردرد (رجعتی) متعصبیں زانتکار ء عالمانی جوڑ کتگیں کورس ء کتابانی تہا بنشتہ انت کہ اے حشک ء غیر آبادیں علاقہ ایت کہ بیدسیاہیں ڈوک ء ڈل ء برزیں کوہاں اداہج نہ گواہیت۔ راست ایش انت کہ انچوزر ء دریا کہ ماں بلوچستان ء است دنیا ء ہج ملک ء نیست بلے اے دراہیں دریابانی آپ یادگرانی گٹاں پورا کنگا انت یا گڑا پہ بے مقصد ء رچگ ء زوال بونگ ء انت راست انت کہ بلوچستان ء بازیں ہنداں ہور ء گوارگ ء حساب کم انت بلے چریشی ء ابیدہم کور ء دریابانی آپ سال ء سال تہج انت ء اگس ایشان ء پہ وڑ ء رہند بنگ بہ بیت تہ چریشاں کروڑانی میل ء زمین آباد بوت کنت۔ چہ سرکار ء نیمگا آپ کاری ء راستیں ء دیکھیں رہندی ء نہ بوگ ء سوب ء مہلوک ء چہ وتا آپکاری ء رہندے ٹاہینتگ کہ ایشی ء را کہن گوش انت۔

ماں بلوچستان ء کہن ء رہند کدی شروع بوتگ؟ ایشی ء بندات کنیا کتگ ء چہ کجا کتگ؟ اے بابت ء تنی وہدی خاصیں پٹ ء پول نہ بوتگ۔ البت چہ جست ء پرس ء ہمے زانگ بیت کہ کہنانی اے نظام ء سک دیر انت کہ ماں بلوچستان ء بازیں ہنداں (زیات قبلہی ہنداں) است انت باز مردمانی گشگ ایش انت کہ اے رہند شروعات چہ افغانستان ء اتلگ چیا کہ اودا ہم کہنانی نظام است انت ء سک کوہن انت بلے اے جبر ء گوشگ کہ اے نظام بلوچستان ء چہ افغانستان ء زرتگ یا افغانستان ء چہ بلوچاں زرتگ (چیا کہ بازیں بلوچ سداں سال ساری چہ بلوچستان ء لڈ اتگ ء افغانستان ء شتگ انت) چما

وہدے زانگ نہ بیت تاں کہ اے بابت ء سائنسی بنیاداں پٹ ء پول کنگ مہ بیت
(ماچم پہ راہیں کہ کسے اگس اے تک ء علم ء زانت داریت اے بابت ء چیزے
بہ نویس ایت۔)

اے وہدی مئے مقصد کہنانی بابت ء کارمرز بوؤکیں چیزے لوزانی نویس
انت۔ کہن اصل ء آپکاری ء ہما رہندے نام انت کہ چریشی ء دوریں ہندی ء
آپ ء زمین ء چیرا زوران کن انت تا پہ دیات کشگی زمین ء ڈگار ء سرکن انت
کہن ء بئرہ (Bunzeh) ہر وہدے چہ برزے زورگ بیت چو کہ چہ کوہی ء دامن ء
ہمودا کہ آپ بہ بیت ء ایشی ء پُشتک (Pustik) بنداں کن انت تا پہ زمین ء
ڈگاراں رسین انت پُشتک کہن ء ہما حد ء گوش انت کہ اودا آپ زمین ء چیرا
انت بزوں چیریا پوشیدہ انت کہن ء دراجی ہمو ہندے جتا بیت باز جاگہاں ایشی ء
دراجی سے چارمیل انت ء باز جاگہاں دہ ء پانزدہ میل ہم بوت کنت آپ ء بئرہ ء
ڈگارانی نیام ء برابریں فاصلہ ء سرا بازیں چات جنگ بنت کہ چہ ہما کہن ء
جنگ ء کاربیت۔

ہما جاگہے کہ آپ ء سرچ انت بزوں پُشتک نہ انت آجاگہے درچہ
(Darcha) گوش انت وہدے کہ کہن زمین ء نزیک ء رسیت گوش انت
کہ کہن ڈبگان انت اے جاہ ء آپ کدے دوسرے کچ ء بیت آپ کہ ڈن ء درکیت ء
دیم پہ ڈگاراں جہلا دبیت تہ ایشی ء کلیمیر (Kalmeir) گوش انت ہما ڈگار ء
زمین کہ چہ کہن ء آباد بنت آئی ء دیات (Dayat) گوش انت کہن ء آرگ ء
سرا لکھانی حساب ء زر ہرچ بیت ء باز وہد لگیت ہمیشا یک مردمی ء بدل ء
پریشی ء آرگا بازیں مردمانی (چو کہ پنجاہ سد یا گیشتر) شرکت یا کنسوریشم یے
”ٹاہینگ بیت“ اے دراہیں مردم کہ شمر رشتہ دار گشگ بنت یک ٹاہینگیں

وہدی ۽ پد (چو کہ سہ ماہ، یاشش ماہ ۽ رند یا زوت تر) وتی قسطاں دینت ہے
 قسط کہ ہور بنت تہ کہن ۽ سہرا ہرچ کنگ بنت کہن ۽ انتظام ۽ دلگوش ۽ واستا یک
 معتبرے گچین کنگ بیت کہ آئی ۽ شتر شتہ (Sarrishtah) گوش انت کہن ۽
 شرکت دارانی نیام ۽ کہن ۽ آپ ۽ دیات بہر کنگ بیت آپ ۽ یونٹ (اکائی) ۽
 راہنگام (Hangam) گوش انت کمتریں اکائی نیم ہنگام تسو (Tasso) نیم
 تسو ۽ نام ۽ زانگ بیت۔

کہن ۽ کار کہ شروع بیت تہ کہن ۽ ہمک شرکت دار بار یک ۽ سراپہ کار ۽
 روت یا وتی بچک ۽ روان دنت اے پیم کہن ۽ کار ۽ تہا درست ہوریں صورت ۽
 بہر زورنت آمردم کہ وتی بار یک ۽ کار ۽ مہ روت آئی ۽ راشکند (Ishkand)
 گوش انت اگس نیم روچ ۽ نہ روت تہ نیم اشکند گشگ بیت۔ اشکند بوؤ کیں
 مردمانی سرا شتر شتہ خاصیں جرمانہ مقرر کنت چو کہ سہ بُن مچ یادوسد کلدار۔

کہن ۽ کار ۽ دو مزینیں بہر انت یکے پُشتک ۽ کار انت بزاں زمین ۽ چیر کہن ۽
 جنگ اے چہ درستاں گران تر انت دومی کل میر ۽ کار انت بزاں کہ ڈن ۽ سر بیت
 ہمودا کہن ۽ جنگ۔ پُشتک ۽ کار ۽ تہا قریب پانزدہ تا بیست مردم بہر زورنت
 اے دراہیں مردم لین ۽ اوشتان بنت ہما مردم کہ کہن ۽ تہا انت ۽ کہن ۽ جنگ ۽
 آکوشگا انت آئی ۽ را کوش (Kosh) ۽ مرد گوش انت آ کہن ۽ جنت پاک ۽
 ڈوکاں روپیت ۽ سپت ۽ تہا کنت ۽ توگ کش (Togkash) ۽ دست ۽ دنت
 توگ (Tog) ہما کسانیں سپت نام انت کہ ماں کہن کاری ۽ پہ ڈوک ۽ ڈل ۽
 ایدگہ بارانی در کنگا کار مرز بیت۔ توگ کش سپت ۽ دست گپت ۽ برزا اوشتو کیں
 پاد چہر (Pad chahr) ۽ دست ۽ دنت پا چہر سپت ۽ دست گپت ۽
 چلنڈوک (Chalandok) ۽ دست ۽ دنت، چلنڈوک ہما مرد انت کہ

کرمب یا تلمبء سراً اوشتاگ آئیء پادبُنء نہ انتء ماں کہنء بندوکیں
 سادء سراً لونجان انت چہ چلنڈوکء توگ یا سپت دزنگانی (Drang)
 دستء روان بیت تاچاتء ڈن پھ رچوک (Richok)ء سر بیت دزنگ ہما
 مردماں گوش انت کہ ماں کہنء لونجانیں سادء تہالوپ انت کہنء کاردرگتء
 کم چہ کم تاچار مردم درنگء بیت۔ پریشیء کہ کہنء تہا پھ اوشتگء جاگہ نیست
 اے مردماں ہے سادء لوپ چوتورء پیما وتی سزینء بستگء ہمیشیء وسیلہء
 اوشتاگ انت آہانی پادزینء سک انت بلے جندیلہ انت رچوک توگء
 ہاک یا باراں ڈنء رتچ ایتء توگء پدا پھ کہنء روان دنت۔

ہے مردم پھ لینء اوشتاگء کارکنگا انت ایشیء گورائنگ (Gwar)
 (ainag) گنشت گورائنگ سکیں دراجیںء پتینیں سادایت کہ سرے کہنء تہا
 انتء سرے ڈنء انت۔ ایشیء دراجی کدءدہ گواز بیتء چوتورء پیما مہکمء مہر
 انت۔ (سادء بدلء دیر ہم زورگ بوت کنت) ماں کہنء کارکنوکیں مردم
 بزاں چلنڈوکء درنگ ہے سادء وسیلہء اوشتاگ انت مردمانی اے لینء
 رچ (Rich) گوش انت سپت یا توگ کہ چہ ہاکء بارء سر کوٹ انت آئیء
 پُر (Purr) گوش انت چو کہ گوش انت ہو پُراں بگرات۔

کار کہ سرجم بیتء گڈی سپت کہ چہ کہنء درکیت آئیء دُز (Dhuzz) گوش
 انت ”دُز“ء پدسپتء پداروان دیگ نہ بیتء اے روچء کار سرجم بیت۔

شک بند (Sakk Band): ہما جاگہ کہ شیب انتء پشتگ بوت نہ کنت
 اودا کہنء شک بند کن انت شک دراجیںء مزینیں سنگء گوش انت شک بندء
 معنا ایش انت کہ کہنء دوئیں نیمگا سندات کن انت (سنگ بندنت)ء ایشانی
 سرامزینیں ڈوک یا شک ایر کن انت چدء پدا ایشیء بار دینت چریشیء کہن مہکم

بیت ء نہ پرشیت شک بندہ مودا بیت کہ اود از میں نرم انت شیب انت ء کہن ء
 پرشک ء ترس انت کہن ء چاتانی دپ ء بندگ ء ہم شک بند گوش انت آجا کہاں
 کہ چات بازارانی تہا گوز انت اودا آہانی دپاں بند انت (شک بنداش کن
 انت) تنکہ مردے یا جانورے توک اش مہ کپیت۔

سندات (Sindat): کہن کہ رچوک بیت تہ ایشی ء سندات کن انت بزاں
 دوئیں نیمگا سنگ بند انت تنکہ مہ پرشیت ء مہ رچیت، سندات چہ کسانیں سنگاں
 جوڑ بیت بلے شک بند چہ مزنیں ء دراجیں سنگاں تیار بیت پہ قبرانی بندگ ء ہم
 شک کارمرز بنت۔

اے سیاہگ ء گڈ سرا یک کسانیں تزانے دیگ بوٹگ کہ پہ کہن ء
 کاریزانی سلسلہ ء کارمرز بیت گوں وانوکاں دز بندی انت کہ ایشی ء معناء بہ نویس
 انت ء روان بہ دینت۔

”زمین اشکند ء بند انت برد ء تنگ نہ بیت توگ ء دپ دارے بہ کن ات“۔

{☆☆}

بلوچی لیزانک جولائی اگست 1991 تا کدیم 71

بلوچی مئے وتی شہدیں زبان انت

ماں بلوچی زبان ء یک جوانیں لوز بلدی ء نہ بوہگ ء سوب ء وانکاں باز
مشکل دیما کیت خاصیں صورت ء پرے واستا کہ ماں بلوچی ء کسانیں ء علاقاعی
گوشتناں ابید دو مزنیں یا بولی است انت بزان قبلہی بلوچستان ء رودراتکی
بلوچستان ء گوشتن۔ اے گوشتنانی گرائمر ء رہندانی تھا اگرچہ بازیں پرک نیست
بلے بازیں لوز چہ یک دو میگا پہک جتا انت چریشی ء ابید چیزانی واستا یک
ہندی ء یک لوزے کارمرز بیت ء دومی ہند ء اے لوز ہم گشگ بیت ء چریشی ء ابید
دگہ لوز ہم است انت اے پیما کیس چیز ء استادویا چہ دو ء زیات لوز کارمرز بنت کہ
اے چیز یک زبانی ء شاہیگانی ء پراہ دامنی ء شوندار انت ء اگس اے پیماں دراہیں
لوزان ء شوہاز کنگ ء دیما آرگ بہ بیت تہ آ زبان ء پراہ دامنی سک بازو دیت۔
مسترین مقصد چہ یکے ہمیش انت کہ پہ بلوچی ء یک جوانیں ء منتگیں
لکھوڑ ء یک لٹیری گوشتن یے ء ٹاہینگ ء رد ء جہد کنگ بیت ہمے مقصد ء
دست ء آرگ ء ہاتر اما اے سلسلہ ء ہنگیج کنگائیں ء جہد کنیں کہ بازیں انچیں لوز ء
مثال کہ پہک بلوچی انت بلے ماں شہراں ہر روچی جبر ء حال ء تھا گشگ نہ
بنت ایشاں دیما بیاریں ء ایثانی معناہاں ہم بہ نویسیں چریشی ء ابید بازیں انچیں
لوز کہ یک ہندی ء گشگ بنت ء دومی ہند ء نہ بنت ہم ماں ہمے نبشتا نک ء
دیگ بنت تنکہ اے لوز کم کم ء ماں سرجمیں بلوچستان ء زانگ ء کارمرز کنگ بہ

بنت۔ گوں وانوکاں دز بندی انت کہ آوتی وتی ہنداں کارمرز بوؤ کیں لوزاں ء بتلاں بہ نویس انت ء پہ ماروان بہ دینت چریشی ء ابید منے نویستگیں یا ایشانی معنابانی تہا کجام پیس ردی یے آگندنت تہ ایشانی بابت ء ہم مارا بہ نویس انت تنکہ لوزانی اے سلسلہ دیمترا یک لوز بلدی ء ڈک ء گپت بہ کنت۔

جُگ (Jug): ڈگارانی شوک ء وہدء گوکانی گردن ء دیگ بیت تنکہ دوئیں گوکانی زور ہور بہ بیت ء آہم تنگ ء ہم زور بہ بنت جُگ ء یک بہرے یک گوکی ء گردن ء بیت ء دوئی بہر دوئی گوک ء۔

ننگار (Nangar): جُگ ء میا نجین ء بستگ ایشی ء یک سرے زمین ء بیت ء دوئی سردہکان ء دست ء بیت جہلی سرٹسک انت ء شوک ء وہدء زمین ء تہا ایر روت ء زمین ء ہا کاں چست کنت۔

کمیر (Kamir): ننگار ء جہلی سر کہ زمین ء ایر روت ہمیشی ء سرا یک تسکیں ء ترندیں سیمے بستگ کہ ایشی ء را کمیر گوش انت شوک ء درگت ء کمیر زمین ء تہا ایر روت ء زمین ء شل کنت۔

شَت (Shat): گوکانی الا ینوکیں دار ء نام انت کہے گوازے بیت ء ایشی ء جہلی سرا کسانیں آسنے بستگ گوک کہ بہیائی کن انت تہ دہکان شت کنت چریشی ء آماں وتی کاراں زیات چا بک ء ساڑی بنت۔

پِل (Pal): ڈگار ء شوک ء درگت ء ننگار ء جوڑ کتگیں کشک ء پِل گوش انت۔

مرزن (Narzin): مرزن پلانی مرزینوک ء برابر کنوک انت ننگار کہ روان انت تہ زمین ء کلونڈان کنت ء دراج دراجیں پِل جوڑ بنت رندا گوں مرزن ء پلان ء برابر کنگ بیت تنکہ زمین برابر بہ بیت ء آپ داروک بہ بیت۔

کُٹیک (Kuttig): پیش ء جوڑ بوتگیں درپے ء نام انت کہ ڈگار ء دان

چندگ ءِ واستا کارمرز بیت، دہکان ہے درپ ءِ چہ دان ءِ پُر کنت ءِ لانک ءِ بندیت ءِ کم ءِ کپاتگ ءِ وسیلہ ءِ ماں ڈگار ءِ ریچان کنت۔

کپاتگ (Kapatag): اے پیش ءِ جوڑ بوتگیں درپ ایت کہ ایشی ءِ وسیلہ ءِ دان ماں ڈگار ءِ ریچک بنت۔ اے دراجی ءِ کدے گوازے بیت دپ ءِ نیمگا پراہ انت ءِ بُن ءِ تنک انت چریشی ءِ دان برابر یں پیسے ءِ زمین ءِ سراسر چنت اے گلہیں دان دست ءِ وسیلہ ءِ ریچک بنت البت ماش یا سہرویں دان ءِ واستا ہمیشی ءِ کارمرز کن انت۔

تور (Tor): تور ترشتیں (بزاں بے کل مپوگیں) مچانی سر ءِ سر کپگ ءِ واستا کارمرز بیت اے پیش ءِ چہ جوڑ بیت ءِ سک محکم ءِ مہر انت، ایشی ءِ دراجی کد دو گواز بیت نیام ءِ پتن انت ءِ دوئیں سر ءِ بارگ انت بارگیں سر گوں مچ ءِ چپ ءِ چاگرد ءِ پتایگ بنت ءِ پتنیں سردہکان ءِ پشت ءِ ایر بیت اے پیما دہکان تور ءِ جنان بیت ءِ مچ ءِ سراسر کپیت تور ءِ پتنیں بہر ءِ راجکتگ (Chaketag) گوش انت ءِ بارگیں بہر ءِ دار تور (Dartor) ءِ نام ءِ زانگ بیت۔

گر کی بند (Garki Band): دہکان مچ ءِ گرک ءِ کہ رسیت تور ءِ بوجیت ءِ ایر کنت ءِ گر کی بند ءِ بندیت، اے چہ تور ءِ نازرک تر ءِ سُبک تر انت ایشی ءِ سہ تل انت ءِ تور ہپت تل نیگ انت۔

اووند (Ovrand): اے دراجیں ءِ مہکمیں سادایت کہ گوں تور ءِ بستگ، دہکان کہ مچ ءِ روپیت یا بُریت تہ ناہاں یا ہوشاں اووند ءِ بندیت ءِ ایر دنت بُن ءِ نندوکیں مردم اووند ءِ ناہاں بوجیت ءِ دہکان اووند ءِ پد کشیت اے پیما اے ساد ناہانی ایر دیگ ءِ چہ بُن ءِ چیزانی بُرز ءِ کشگ ءِ وسیلہ انت۔

گوشران (Gvarsan): اے پیش یا گد ءِ جوڑ بوؤکیں درپ ایت کہ مچ ءِ

ہوش ہمیشی ء تہا چند گ بنت ء نوں کہ پُر بیت تہ اووند ء وسیلہ ء بُن ء ایردیگ
 بیت باز براں ایشی ء جاگہ ء سُنْد (Sund) ہم کارمرز کنگ بیت سُنْد ہم چہ
 پیش ء جوڑ بیت ء ایشی ء دپی نیمگا بارگیں سادے مان کہ چریشی ء ایشی ء دپ
 ہُشک برگ بیت چریشی ء ناہ نہ رچنت سُنْد پہ مچ ء ہوشانی پھریز ء داستا ہم
 کارمرز بیت مچ کہ سُنْد کنگ بنت تہ چیزے و ہد ء پد مچ بُر ء دور کیت جد ء پد
 آئین ء موسم ہلاس بیت ۔

مُنبانگ / مُبَنگ (Mubang): اے سیم ء جوڑ بوتگیں مہکم ء مہریں از باب
 (Instrument) ایت کہ پہ کل ء جنگ ء زمین ء کونڈگ ء کارمرز بیت چریشی ء
 نہال ہم گو جگ بیت ایشی ء یک سرے تُسک انت ء دومی سر پتن انت ۔

بَرْد (Bard): اے ہم زمین ء کونڈگ ء ہاکانی چست کنگ ء از باب
 (Instrument) ایت ایشی ء سرچہ سیم ء جوڑ بیت ء پتن انت دستگ چہ دار ء
 جوڑ بیت دستگ ء دراجی کدے گوازے بیت ۔

سَنگ پاہ (Sing pah): اے یک کسانیں بلے سکیں مہکمیں چارتلیں
 سادے ایت کہ برد ء گرک ء بستگ دراہیں ساد بزاں تنگ ء پاہ ہمیشی ء بستگ
 انت ء اے پیما گیشتریں زور ہمیشی ء سراکیت پے ہاتر ایشی ء رامہر ء مہکم کنگ
 الٰہی انت ۔

کُلَنگ (Kuling): اے پہ کہن چات ء کاریزانی جنگ ء داستا کارمرز بیت
 ایشی ء دوسر انت ء نیام ء دراجیں دارے جنگ یک سرے تُسک انت دومی
 پتن انت ایشی ء دستگ دارنیگ انت بلے سک مہکم انت اے چہ مُبَنگ ء
 زور مند ء مہر تر انت ٹیکم (Tekum) ہم ہمیشی ء گوش انت ۔

کُدینہ (Kudina): پہ سہر ء برنجانی ٹپگ ء ہے پیمیں کسانیں کارانی داستا

کارمرزبیت، ایشی ۽ سرسیم نیگ انت ۽ دستگ دار ۽، ایشی ۽ سر ۽ یک نیمگے ٹسک
 انت ۽ دومی نیمگ پتن انت دستگ ۽ دراجی قریب چارتا شش اِنچ بیت۔
سنگ دان (Sing dan): اے یک سکلیں مہر ۽ مضبوطیں سیم ۽ از باب ایت
 کہ ایشی ۽ سراسیم، برنج ۽ سہر ۽ پلک ایر کنگ بنت ۽ گول گدینہ ۽ ٹپگ بنت
 ایشی ۽ یک سرے کہ ٹسک انت ماں زمین ۽ تہا کل انت ۽ دومی سر کہ پتن انت
 ڈن ۽ انت۔

تپر (Tapar): پہ در چکانی گڈگ یا شاہانی بڑگ ۽ واستا کارمرزبیت ایشی ۽ سر
 تیز ۽ بارگ انت ایشی ۽ دستگ دار نیگ انت ۽ دراجی گئے گوازے بیت۔
کوڈال (Kodal): اے ہم سیم ۽ چہ جوڑ بوتگیں از باب ایت کہ پہ شنز، سول، ۽
 کسانیں در چکانی بڑگ ۽ واستا کارمرزبیت ایشی ۽ دستگ دار یک انت اے چو
 ٹیکم یا کلنگ ۽ پیا انت بلے چرائی ۽ کستر ۽ نزور تر انت ۽ ایشی ۽ یک سر ایت۔
گوز (Goz): ڈنگر ۽ لنشانی چُچی ۽ گوش انت۔ مچ کنگا پدایشاں بُن دینت چو
 کہ یکے بہ گشیت برد لنشاں گوز بہ کن۔

دو شاح (Do sah): ایشی ۽ دوسر انت یک کہ ٹسک ۽ بارگ انت ایشی ۽
 دستگ دراج انت پہ ڈنگر ۽ لنشانی چنگ ۽ مچ کنگ ۽ واستا کارمرزبیت۔
پات (Pat): اے پیش ۽ دوسر جوڑ بوتگیں درپ ایت کہ دانانی ایر کنگ ۽ پر
 گرگ ۽ واستا کارمرزبیت۔

کامبہ (Kambah): برنج ۽ گلہ ۽ ایر کنگ ۽ واستا کارمرزبیت چہ پات ۽
 مستر ۽ پراہ تر انت قریب دہ من دان داریت۔

کینزی (Kinzi): چہ کامبہ ۽ مستر یں درپ ایت پنجاہ ۽ سد من ۽ کد ۽ دان

کُرم (Kurm): پُگ ۽ ارزنانی ایر کنگ ۽ پر گرگ ۽ واستا جوڑ کنگ بیت زمین ۽ مزین چاتے جنگ بیت کہ پنچ تاشش سر بیت ۽ سک پراہ ہم بیت ایشی ۽ تہا چوترون ۽ پیداون آنت ۽ پدا سوچنت تنکہ دانال زمین مہ وارت پدا ایشی ۽ چہ پُگ ۽ ارزناں پُر کن آنت ۽ دپ ۽ گول داراں بند کن آنت ۽ پدا دون آنت، اے پیمایشی ۽ تہا چہ سالانی سال ۽ ہمہ دان ایر بنت۔ کُرم ۽ تہا سد ۽ بگر تا پنچ سدمن ۽ کد ۽ ارزن ۽ پُگ ایر بوت کنت۔

آمبار (Ambar): پہ دان، ناہ ۽ ایدگہ وردنی سامعنانی ایر کنگ ۽ واستا یک جتائیں کوٹی یے بندگ بیت کہ ایشی ۽ آمبار گوش آنت۔

رَمیز (Ramiz): اے یک کسانیں بارگیں ۽ اسپتیں رنگ ۽ کرم ایت کہ چہ نمبیں زمین ۽ ودی بیت۔ اے پات کامبہ ۽ پیش ۽ ایدگہ درپان ۽ وارت ۽ ایشاں ٹنگ کنت۔

بَرُنک (Barunk): ناہ ۽ دان چہ دلویت ۽ چُچکاں پھریزگ ۽ ہاترا برنک ۽ سہرا ایر کنگ بیت اے کسانیں چار ٹرگیں کا پرے کہ کدے سر ۽ برزی ۽ بیت۔
واڈ (Wad): پس، گوک، ۽ ایدگہ لوگی دلویتانی وپسگ ۽ پھریز ۽ ہاترا جوڑ کنگ بیت۔ ماں ایشی ۽ تہا دلویت چہ ہور، گوات ۽ شرتگ ۽ بچیت۔ واڈ ۽ سر بندگ بیت۔

پِل (Pal): چہ پیش ۽ دار ۽ جوڑ کنگ بیت ۽ پسیل ۽ جاگہ ۽ کارمرز بیت اے پہ پس ۽ ایدگہ لوگی دلویتانی پھریز ۽ کشار ۽ باگانی حفاظت ۽ واستا ہم کارمرز بیت ۽ لوگانی چپ ۽ چاگرد ۽ پستری ۽ پھریز ۽ واستا ہم۔ مروچاں لوگانی چپ ۽ چاگرد ۽ زیات پسیل ۽ دیوال بندگ بوہگا آنت۔ پمیشاپل ایوکا پہ کشار ۽ باگانی پھریز ۽ پس ۽ دلویتانی حفاظت ۽ واستا کارمرز بوہگا آنت۔

کوسچ (Kosic): اے یک سبزی ایت کہ پہ نارشت ء کارمرز بیت اے ول ء پیمما
برز ء سر کپیت، تاک ء پتن آنت ایشی ء براگس شروعات ء سنگ بہ بیت تا
نارشت ء کار ء کیت بلے اگس دارگ بوت تہ سک ترند ء مزن بیت رندا ایشی ء
ہُشک کن انت گوں ازگند ء واد ء شود انت ء پہ نیمگیں روگن، ادیگہ روگن ء شیرگ ء
درپ ء و استا کارمرز کن انت ء تہاروگن ء شیرگ سالانی سال خراب نہ بنت۔

کرکینگ (Karking): اے چچہ ء وڑیں از باب ایت کہ چوکوسچ ء روگن یا
شیرگ ء درکنگ ء و استا کارمرز بیت اے ہر وہد ء کوسچ ء تہا ایر بیت۔

ازگند (Izgind): اے یک سکیں کسانیں درچک ایت کہ تام ء سک
زپت انت۔ ماں بلوچ راج ء بازیں نادرا ہیانی علاج انت خاصیں صورت ء
پہ گلگ ء سک شمر انت۔ ازگندناہ ء راگن ء تہا ہم کارمرز بیت۔ روگن ء تام ء پہ
بدلگ ء نیلیت ء ایشی ء تا جگ ء تامدار کنت۔

شیلانچ (Shilach): دوگیں شیر ء کہ گرادے تہ شیلانچ بیت۔ شیلانچ تری ء
سک ء وش ء تامدار انت ء گوں ناہ ء ہوری ء ورگ بیت۔ اگس ہُشک ء بہ
کننے تہ سالانی سال ہراب نہ بیت۔

گرڈر (Gurdirr): اے یک کسانیں گنٹگیں درچک ایت کہ ماں کوہ ء
رڈیت، اے پہ لاپ ء درد گوات ء دگہ بازیں نادرا ہیایاں سک اسر مند انت ایشی ء
چننت ہُشک کن انت چوپنت ء ایشی ء آپ ء ورننت تام ء سک زہر انت۔

{☆☆}

بلوچی لہزانک اپریل مئی 1991 تا کدیم 62

سنج ۽ سلاھ

سنج ۽ سلاھ بلوچ راءِ قديم ترين همراہاں چه یک ايت بلوچ ۽ مسترین دوست
 سلاھ زانگ بيت ۽ ماں وهدی زمانگ ۽ مردم ۽ که سلاھ نہ بوتگ یا سلاھ ۽ کارے
 نزانگ آبلوچه زانگ نہ بوتگ ماں بلوچی زبان ۽ بے حسابیں بتل ۽ مثال است
 انت کہ چریشاں ماں بلوچ راج ۽ سنج ۽ سلاھ ۽ دوستی ۽ اہمیت زاہر بیت۔

گوں سلاھ ۽ بلوچ ۽ دوستی ۽ مسترین سو بے ایش انت کہ بلوچ کوہ
 نندیں مہلوکے بوتگ ۽ چه جناور ۽ چه دژمنیں واکاں وتی جند ۽ وتی تاریخ ۽
 تا کہ یدماں اے جبر زاہر ۽ پڊر انت کہ ماں بلوچ راج ۽ جتائیں لشکر یا فوج ۽
 وجود نہ بوتگ بلکیں ہر یک بلوچے پہ جنگ ۽ مڑ ۽ ہر وهد ۽ تیار ۽ ساڑی بوتگ ۽ ہر
 وهد ۽ کہ زلورت بوتگ آگوں وتی جند ۽ سنج ۽ سلاہاں پہ جنگ ۽ مڑ ۽ ساڑی بوتگ۔

ماں جنگ ۽ جیڑہاں سلاہانی پیچ گرگ سکلیں مزنیں عیے زانگ بوتگ ۽
 انگت بیت سنج ۽ سلاہانی تہا گوں دور ۽ گوزگا بازیں بدلی اتلگ چه مروچی ۽ سد
 سال ساری ۽ سلاھ مروچی نہ گواہ انت ۽ آہانی جا گہہ ۽ نوکیں سلاہاں گپتنگ گوں
 اے کوہنیں سلاہانی بیگوہی ۽ آیانی نام ہم چه مہلوک ۽ دلاں شتنگ انت ۽ بازیں
 مہلوک چریشاں شمشکار انت پمیشامن جہد کتگ کہ ہے کوہنیں سلاہانی نام ۽
 کارمرزی ۽ ایشانی بازیں از باب ۽ سامعنانی باروا چیزے نبشتہ بہ کناں ۽ گڈ سرا
 ٹپنگ یا تو پک ۽ ہما از بابانی ناماں کہ مروچی ہم زانگ کارمرز کنگ بنت

چیزے بہ گشاں ادا اے جبر دگوش دارگ لوٹیت کہ ماں بلوچی ء سلاہانی لہتیں نام
 چہ انگریزی ء اتلگ انت بلے نوں اے لوزاں ماں بلوچی ء وتی جاہ مہکم کنگ۔
 (صلاح کوہی)

پلیٹنگیں تینگ: اے کوہنیں زمانگ ء کارمرز بوؤ کیس چینگے ء نام انت اے
 سک دراج بوتگ ء تیرے چہ دپ ء پُر کنگ بوتگ۔ مروچاں اے وڑیں ٹینگ
 نہ گواہ انت ء بس نام ءے پشت کپتگ۔

اے ٹینگانی بازیں قسم بوتگ انت ء ہمک دور ء ایشانی وڑ ء رنگ بدل بوتگ
 اولی دور ٹینگانی تہالاری، سیلانی، دوکار، لوچ، سسرانی، سیہ تاب نامدار بوتگ
 انت۔ اے ٹینگانی تیر چہ شور ء اڑ کنگ بوتگ انت تیرانی مزنی کدے ٹیری یا
 لیٹروی ء بوتگ کہ چہ تینگ ء دپ ء مان ریچگ بوتگ انت۔

دومی دور ء ٹینگانی تہا گورنی، مکسز، دلندر، جرمنی ء مژر نامدار بوتگ انت اے
 ٹینگانی تیر ہم چہ شور ء جوڑ بوتگ انت۔ اے شورہان ء ہالیگیں پشنگانی
 (کوکاہانی) تہا مان کنگ بوتگ ء تیر جوڑ کنگ بوتگ چہ رند ء دور ء ٹینگانی
 تیر چہ کمپنیاں تیار بوتگ ء اتلگ انت ء مہلوک ء زلورت نہ بوتگ کہ وت تیر جوڑ
 بہ کنت۔ اے دور ء ٹینگ ہم زیات دور جنگ ء مہکم بوتگ انت اے دور ء
 مشہوریں ٹینگ ملتانی دہ تیر چار گوشیں گر کی ء ٹنگو بوتگ انت۔

چہ پد بر شوٹ ء پلٹ ء سلاہانی دور اتک ء گڈ سراسی تیری بزاں کلا شنکوپ ء دور
 اتک ایشانی بارواہر کس زانت۔

تیر کو: اے بارگیں آہن ایت کہ دراجی ءے کد ء دوسہ پچیل ء کساس ء انت ٹینگ ء
 چیری دیما مان جنگ پہ تیر ء پشنگانی مان کنگ ء در کنگ ء کارمرز بوتگ۔

ٹکوک: ٹکوک آس پیدا کنگ ءِ واستا کارمرز بیت سہ چیز ہور بنت تہ ٹکوک جوڑ بیت پُرز، آس گچ ءِ آسٹیں ڈوک۔ رز ءِ جوڑ کنگ ءِ وڑ ایش انت کہ پُریں درچک ءِ تڑیں تاکاں ہشک کن انت ءِ گوں زردانی مچ ءِ ہشکیں کو کبلیچک ءِ سیا ہوچک (کونلہ) ءِ ہور کن انت ءِ پُندنت ہشکی ءِ پداے آسداریں سامانے جوڑ بیت کہ پُرز ءِ نام ءِ زانگ بیت۔

آسگچ یک آسداریں آہن ایت کہ راستیں دست ءِ چاریں لنک پُری ءِ آئی ءِ تہا کابنت آہن ءِ دوئیں سردست ءِ دل ءِ نیمگانچتگ انت ءِ پشت ءِ نیمگاراست ءِ کدے یک لنکے پتن انت۔

آسٹیں ڈوک یک پیلک ءِ ترپیشک دوکیں ڈوک ایت کہ ماں کوہاں جاگہہ جاگہہ زاہر انت۔ ایشی ءِ یک چنڈی ءِ سراپُرز ءِ ایر کن انت گوں چپیں دست ءِ ایشی ءِ دارنت ءِ گوں آسگچ ءِ ایشاں وت ماں وتا مرطینت چریشی ءِ ترپیشک پیداک بیت ءِ ہے دمان ءِ پُرز آس گپیت۔

کالب: اے امبر ءِ وڑیں ازباب ایت بلے سرے پتن انت ایشی ءِ نیام ءِ یک بندیں سولاہے است ماں ہے سولاہ ءِ سرپ آپ کن انت ءِ مان رتچخت۔ چریشی ءِ لیٹروء کدیں تیر جوڑ بیت۔

گورگچ: اے یک دارایت چہ بُن ءِ بارگ ءِ سر ءِ نیمگانچ پتن انت۔ دراجی ءِ اندازہ ءِ شش یاہپت کلم سولاہ انت۔ ایشی ءِ تہا کتیل کتگیں شورہ مان انت۔

کتیل: کشتگیں بزاں وزن کتگیں شورہ ءِ کتیل گوش انت کتیل کدے دوزر ءِ برابر ءِ بیت آئی ءِ دیما یک گڈ گے دینت کہ ”مسکالے“ حساب بیت یک تیرے جوڑ کنگا دوزر ءِ مسکالے کم شورہ کارمرز بیت۔

زر: کتیل ءِ حساب ءِ یک کٹیں کلدارے چارزر ءِ برابر انت۔

کپوتی: کپوتی ء وزن یک ماش ء دانگی ء برابر انت بزاں یک گرامے۔

کشتی: یک ترندیں پوست ایت کہ چه بُن ء زند ء دپ ء نیمگا بارگ انت وش کر تگیں (سپا کتگیں) بلے کتیل (وزن) نہ کتگیں شورہ ءے مان بنت۔

چاژنو: اے ہما کمکیں وش کر تگیں شورہ ء گوش انت (نیم زر ء مسکالی ء کدے) کہ پہ پلینتگیں ٹینگ ء آس دیگ ء ہا ترا میل ء ڈنی نیمگا ٹینگ ء گوش ء سرا ایر کنگ بنت۔ و ہدے بُن کپیتگیں پلینتگ ء گون جن انت تہ ڈنی شورہ آس گرنت ء تہی شور ہاں ہم آس کپیت۔ اے وڑا تیر آس بارت۔

گوش: اے کسان ء کدے ناخن ء برابری ء دراج پتینیں آہن ایت۔ اے پلینتگیں ٹینگ ء میل ء ہما جاہ ء لہم داتگ کہ چاژنو ء آس برگ ء سولہ گون اندری تیر ء شورہ ء ہم اندی انت۔ اے گوش آس دیگ ء و ہدے ڈنی چاژنو ء داروک انت۔

ہر بند: اے کسانین ء بُرتگیں پیتل ایت کہ چاژنو ء جا گہہ ء استیں سولہ ء تہا انت ء شور ہاں پہ کچ ء کساس تو کاروان دنت۔

شورہ: چه شورہ ء تیر جوڑ بوتگ۔ شروعاتی دور ء شورہ ء رنگ اسپیت بوتگ تیرانی جوڑ کنگ ء وڑا اے بوتگ کہ شورہ ء گو کرت ہوری ء گرادگ بوتگ انت گرادگ ء رند سپا ہیں گدی ء سرا پالا ہگ بوتگ انت پدا ایشانی تہا سیا ہو چک (کونلہ) ہوار کنگ بوتگ انت نون ایشان ء شرمی ء سرا چو پتنگ اش منکہ ہور تور بہ بنت تیار بوتگ ء پد سپا اش کرتگ انت ء کتیل کنگا پد تیر اش جوڑ کتگ۔ پرے کار ء کم چه کم دو یا سہ روچ پکار بوتگ زلورت ء و ہدے مردماں وت ماں وتا ہشر کرتگ۔

آسدار: شورہ ء آسدار ی ء زانگ ء واستائشے شورہ سنگے ء سرا ایر کنگ بوتگ ء آس دیگ بوتگ اگس ہما دمان ء گپگا بُن کپتنگ تہ بزاں جوان ء آسدار ی بوتگ۔

پلیتنگ: اے پلیتنگیں تپنگ ء شورہ ء تیر آس دیگ ء واستا کار مرز بوتگ۔

اے یک دراجیں ء بارگیں سادایت ایشی ء ہمے اندازہ ء چوپنت ء ”آپ دار“
کن انت کہ ایشی ء زٹک پہکا در بیا انت۔ تڑی ء ہمینچوتاب دیگ بیت تاب
ئے دینت۔ ہمشک بوہگارندا گس شک ء میک بوت گڑا بزاں جوان انت رندا
ایشی ء سرابندیکے پتائنت ء پلیتنگیں تپنگ ء بُن کُندا اک ء پتائنت۔ ء زلورت ء
وہد ء ایشی ء سرابُن دینت اے بے دوت ء سُچان بیت ء چاژنوء آس دنت ء پدا
تپنگ ء پُرکتگیں شورہ آس گرا انت۔

کرکا موشگ: ابید چہ ٹلوک ء آس ء دومی توجیل کرکا موشگ ء جنگ انت۔ اے
دودار انت یکی ء بُن دار گوش انت کہ کلہے کنڈ چنگ بیت ء دومی سری دار کہ کے
توسک کنگ بیت بُندار ء زمین ء سرا ایر کنگارند گوں دوئیں پادانی دلاں مہری ء دار
انت سری دار ء ہمے کنڈ ء تہا ایر کن انت ء دولوپ تڑیں پیش ء تاکانی وسیلہ ء ایشاں
گوں ترندی ء گشادی ء وت ماں وتاجن انت چریشی ء آس پیدا ک بیت۔

میل: تپنگ ء ہما بہر ء گوش انت کہ آسن ایت گلو تپنگ ء سری نیمگ ء آسنی بہر ء
گوش انت چہ کُندا اک ء کد ء بچیل یا بچلی ء کے گیشتر انت۔

کُندا اک: تپنگ ء ہما بہر کہ چہ دار ء جوڑ بوتگ اے بہر گوں میل ء ہورمان
گپتنگ۔

بُن کُندا اک: کُندا اک ء ہما بہر کہ چہ ”رَد“ ء بگردیم پہ تپنگ ء بُن ء روت۔

نال: انگریزی ء ایشی ء را ”بٹ پلیٹ“ گوش انت اے بُن کُندا اک ء بُن ء
سک انت باز تپنگانی نال آسن بیگ انت باز ء ر بڑے۔

بلٹ: ہما از باب ء گوش انت کہ تیر ء چہ میگزین ء در کنت ء تپنگ ء ”دُکان“ ء

میگزین / ہشاپ: ہماہانہ گوش انت کہ اودا تپنگ ء تیراں مان گج انت۔

دُکان: میل ء تہی نیمگ ء سولہ ء ہما جاہ کہ تیر ہمودا اوشتیت ء چد ء دیم نہ روت۔

میہان: وہدے تپنگ ء ”بلٹ“ کن انت تہ بلٹ ء تہی اسپرنگ ”سوچن“ ء پُشتا داریت گوش انت ”تپنگ میہان“ انت اے ہما وہدے سرپیت کہ زد دست جنگ بہ بیت۔

سوچن: اے یک کسان ء بارگ ء تو سکیں آسن ایت کہ بلٹ ء تہا انت ایشی ء سری نیمگ گوں تیر ء پلک ء سک انت وہدے سرپیت تہ تیر آس دنت۔

اسپرنگ: تچک ء ترندیں ء تاب کپتگیں ء بارگیں سیم ایت کہ بلٹ ء تہا انت تپنگ ء میہان ء وہدے سوچن ء داروک انت۔

دیدپان: ہما کلہ کنڈیں آسن ء گوش انت کہ دراجی ء کدے یک انچ ایت تیر جنگ ء وہدے ”مہرہ“ ہے کنڈے تہا دارگ بیت پہ نشانگ ء جنگ ء واستا۔

مہرہ: ہما ہر دکیں سیم ء دانگ ء گوش انت کہ ”گلو“ ء سر امان کپتگ نشانگ ء چارگ ء وہدے مہرہ ء را دیدپان ء کنڈے کن انت ء نشانگ ء چار انت۔

پانچ: پانچ گیشتر وتاس ء کوہنیں زمانگ ء تپنگانی میہان ء جاگہ ء کارمرز بیت۔

چنگل: بلٹ ء سرادو بارگ ء چنگلیں میہ لگتگ کہ تیراں چہ میگزین ء کشگ ء ہالیگیں کوکاہ پشنگاں چہ دکان ء درکنگ ء کار ء کن انت۔

تکا: اے کسان ء پتنگلیں آسن ایت کہ چنگل ء بون ء سکت انت۔

تیر / پشنگ: نہ جستگیں کارتوس ء تیر گوش انت ء جستگیں تیرانی کوکاہ ء پشنگ گوش انت۔

کدم: کدم تپنگ ء ہما نمبرانی نام انت کہ دُور ء نزیک ء واستا کارمرز بنت۔

کُبل / کٹاپ: باز تپنگ ء کُبل پُر ء باز ء کٹاپ بزاں شپ کُبل، اے
دو مینانی نیام ء پُرک ایش انت کہ کُبل کنگارند نہ بُلٹ کار کنت ء نہ ز دسر پیت۔
کٹاپ یا کُبل ء و ہد ء بُلٹ کار کنت ء ز دہم سر پیت بلے تیرانی در آ ہگ ء جا گہ
بند بیت بزاں تیر تپنگ ء ”دُکان“ ء رونت۔

ہَمَمیل: اے یک برز ء ترندیں گد یا پوستے کہ چار پنچ رد ء پہنات کائی ایشی ء تیر
مان گیجگ بنت۔ پہ بڈ ء کنگا آسان انت۔

کتار: دو بندیں پوست ایت کہ دو رد ء دراج کائی تیر مان جنگ، کتار لانک ء
بندگ بیت۔

لترہ / مُشَاب: اے چہ ریشم ء جوڑ بوتگیں بارگیں ساد ایت کہ پہ تپنگ ء سپا کنگ ء
کار مز بیت تیر جنگ ء رند میل ء سولہ ء لترہ کش انت تنکہ سپاہ بیت۔

چندی: اے یک نرم ء ناز رکیں گد ریشم ایت کہ لترہ ء سرامان کشگ بیت اے
تپنگ ء سولہ ء پُر ء برابری ء مزن انت گوں ہمیشی ء لترہ کش انت۔

{☆☆}

ماہتاک بلوچی لبر انک 1993 تا کدیم 79

چہ ہور ۽ باران ۽ ردو کیس ورگی کاہ

زُنڈ (Zund): زُنڈ وردنی کاہ/سبزی ایت کہ ورگ ۽ سک تامدار ۽ قوت مند انت اے گیش بہار گاہ ۽ رُدیت بہار گاہ ۽ بندات ۽ کرائی بیت ۽ بہار گاہ ۽ جوش ۽ ہلاس بیت۔ اے گیشتر کوہانی دامن ۽ کسانیں ڈھلکو ۽ کبرانی بُن ۽ رُدیت، اے ہما جاہاں گیش رُدیت کہ اودازین ترک ترک انت ایشی ۽ رنگ اسپیت انت ۽ گوبی ۽ پیم انت ایشی ۽ دو قسم انت یکے ۽ بُور زُنڈ گوش انت ۽ دومی ۽ اسپیتیں زُنڈ۔ ایشی ۽ گراگ ۽ وڑ ۽ پیم گوبی ۽ وڑ انت۔

کٹینگ (Kuteng): اے ہم تامداریں کاہ/سبزی ایت کہ بہار گاہ ۽ موسم ۽ رُدیت زیات مکران ۽ ہند ۽ ودی بیت گلہ ۽ تمکاری ۽ بزاں اکتوبر ۽ ماہ ۽ چہ ہور ۽ باران ۽ پد رُدیت ایشی ۽ دو قسم انت یکے ۽ زمین زور گوش انت کہ اے چہ وتی رُدگ ۽ رندینچ کلاکانی تہا سیاہ تڑیت ۽ مریت دومی قسم ۽ اسپیتیں کٹینگ گوش انت۔ اے کم ۽ گیش داں سے روچاں زندگ بیت۔ اسپیتیں کٹینگ ۽ نارشت کن انت ۽ ورنٹ سک تامدار انت نوشکی ۽ ہند ۽ ایشی ۽ گوبلگ گوش انت ۽ براہوی ۽ خناگشگ بیت۔

اُپوتگ (Appotag): اُپوتگ ہم چہ ہور ۽ باران ۽ پد ڈھلکو ۽ سولانی اندرا رُدیت ایشی ۽ رنگ چوسے تاکیں پیما ۽ وڑ اسبز بیت ماں شالکوٹ ۽ ہند ۽ ایشی ۽ را مارموتک، گوش انت ایشی ہم چور زُنڈ ۽ گوبلک ۽ وڑ بیت۔

پترونک (Putrunk): اے گیشتر کوہانی تل ۽ رُدیت ۽ ایشی ۽ رنگ چوکوہ ۽

سنگ ۽ وڙا انت ایشی ۽ چو پیماز ۽ وڙا هُشک ۽ هم ورنٽ ۽ گون نان ۽ هم ورگ
 بیت۔ ایشی ۽ تام نہ زہر انت نہ شیر کن انت ۽ ننکہ سوچاک انت بلکین چوچر ۽
 وڙا انت ایشی ۽ صلوات جوڙ بیت۔

سیمسور (Simsor): اے گیشتر دشت ۽ کوچگاں رُ دیت ۽ رنگ ۽ چو
 رگت ۽ وڙا انت پہ سیمسور ۽ کچ ۽ دمگ سولبند، سک مشهور انت۔ ایشی ۽
 ہاگ ۽ ہم ورنٽ ۽ ترپشیں شیر ۽ تہا مان کن انت ۽ ہم ورنٽ ایشی ۽ تام کے
 سورچک انت۔

سورچک (Sorichk): اے گیشتر ماں بہار گاہ ۽ کورانی کنار ہاں رُ دیت
 ایشی ۽ تاک چوز ہیروک ۽ تاک ۽ وڙا پتن انت ۽ رنگ ۽ پاک ۽ وڙا انت
 ایشی ۽ نارشت ہم کن انت ۽ ہاگ ۽ ہم ورنٽ ایشی ۽ تام سورچک انت۔

پتیرک (Pathirk): اے گیش کوہانی دمگاں رُ دیت رنگ ۽ سبز انت
 اے چو تمباک ۽ وڙا بوگ بندیت ۽ برزروت ایشی ۽ دار ۽ پروشنت آس ۽ تہا پتچ
 انت ۽ ورنٽ اے سک تامدار انت ۽ پہ دل ۽ لاپ ۽ نادر ہاں دوایت چہ ایشی ۽
 بُن ۽ انگ (Ing) جوڙ بیت کہ سکین قیمت داریں دوایت۔

کونر (Konar): اے داز ۽ بر انت داز ۽ کنش ۽ (بستک گشگ بیت) ہم
 ورنٽ۔ بستک ۽ زند کوٹر جوڙ بیت کہ شاہ شاہ انت ایشی ۽ پُل ترک انت ۽ کونر
 کیت پشیت۔ اول سرا کونر سبز بیت رندا وہدے پشیت چو کفر ۽ وڙا سہر بیت ورگ ۽
 سک شیر کن ۽ تامدار انت کونراگس داز ۽ سر اہشک بوت تہ ایشی ۽ چننت چو پنت ۽
 گون دوگیں شیر ۽ تر کن انت ۽ ورنٽ اگس شیر نہ بوت گُرا گون آپ ۽ مین انت ۽
 ورنٽ ۽ کونر ۽ دانگ چو مچ ۽ ناہ ۽ وڙا بازیں قسم ۽ بیت کہ ہر یکے نام جتا انت۔

شمش (Shimsh): شمش چو اسپنتان ۽ وڙا ہورت انت ایشی ۽ رنگ سبز

انت ۽ گیش ماں ڈگار ۽ جووانی بندانی سرا رُ دیت اے گیشتر کچ ۽ بلیدہ ۽ دمگاں
 رُ دیت ایشی ۽ تام کے زپت انت بلے ورگ ۽ وش انت، ماں کچ ۽ ہندہ
 بہار گاہ کہ بیت تہ کسانیں جنک پہ شمش ۽ ہالکو ۽ چنگ ۽ ملک ۽ رونت۔ شمش ۽
 پر گرگ ۽ واستا یک خاصیں در پے است کہ کٹور گشگ بیت۔

ہالکو (Halako): اے ہم ہو ۽ باران ۽ پد ماں ڈگار بند ۽ کورانی کنار ہاں
 رُ دیت ایشی ۽ رنگ سبز ۽ تاک پتن انت زمین ۽ سرا پراہ روت۔ اے سک
 نازرک ۽ تامدار انت ایشی ۽ بازین قسم انت چو کہ شیری ہالکو، ریکی ہالکو، ماری
 ہالکو، شیری ہالکو ماں گز ۽ کاشانی بُن ۽ ڈگار بنداں رُ دیت ریکی ہالکو زبر زبر انت
 ۽ گیشتر ریکانی تہا رُ دیت، ماری ہالکو گنگ گنگ بیت ۽ زہر انت ہمیشکا ورگ
 نہ بیت آدگہ دوئیں قسم بزاں ریکی ۽ شیری ہالکو پہ ورگ ۽ سک تامدار انت۔

{☆☆}

بلوچی لیزانک جون 1995 تا کہدیم 49

بلوچی منے وتی شہدیں زبانِ انت

بلوچستان ء خاص کن مکران ء دوہا میں بیت کیے ناہ ء دومی کونر ء ناہ چہ مچ ء ء
 کونر چہ داز ء، مچ پیسرا کیت ء داز چہ مچ ء رند، ادامن کونر ء باروا گپ جنال چہ
 داز ء نوک آباد در کیت ہے نوک آباد ء چہ بدل جوڑ بیت ء چہ بدل ء کولڑ جوڑ بیت
 ہے کولڑ شاہ ء ہوش جنت ء چہ ہمیشی ء کونر ء بوڑ در کا انت ء رندا کونر جوڑ بیت۔

داز : ما عام زبان ء پیش ء گشاں کہ چرائی، تگرد، بزبانی، تور، ساد، ء ہے
 وڑایں دگہ بازیں چیز جوڑ بنت۔

نوک آباد : ایشی ء پجاراے وڑا انت کہ چیر ء پیش ء و مزن بنت بلے گرک
 ء گونڈ بنت ء گرکانی پیش ء ہم بارگ ء کسان بنت۔

بدل : اے نوک آباد ء دومی شکل انت نوک آباد وہدے کہ داز ء دپ ء در کیت ء
 برزی نیمگا روت گڑا آئی ء شکل ء دروشم چودار ء بیت انچوگمان بیت گشے داز ء
 گرک ء دگہ دازے دراتلگ ایشی ء بدل گوش انت۔

کولڑ : گوں ساد ہیں وڑی ء چوش ء گوش انت کہ وہدے بدل رُ دیت ء آئی ء
 پیشانی بدل ء شاہڑ گر انت تہ اے دروشم ء را کولڑ گوش انت۔

کونر ء جہت (بوڑ) : کولڑ ء ہے شاہڑ کہ درکابنت چہ ہمیشاں بوڑ در کیت
 ہے بوڑ دیماورنت ء کونر ء دانگ جوڑ بنت۔ ہے بوڑاں کہ ماہے کپے گوزیت
 اے چوپٹیک ء دروشم ء بنت وہدے کہ مزن بنت تہ چوپٹیک ء رنگ بنت کونر کہ
 رنگ بیت تہ سہر انت مردم ء دل مان بیت کہ بہ سندیت ء بوارت ء بلے آئی ء

رنگ سک زپت انت کونرء اے دروشمء راجنگ ریپ گوش انت۔ رنگء پد
 وهدے کہ بیست روچء کساسء گوزیت تہ چونچء وڑاناہ بیت، کونر وهدے ناہ
 بیت گڑا ایرہتیء دیر نہ کنت زیاتء چہ زیات بیستء پنج روچ جنت وهدے
 کونرا ایرہت بیت تہ کونرء کنت مریت۔ دومی رنداچہ دازء پدا کونرء نوک آبادیا
 کولڑ درنیت۔ ہے وڑا کولڑء ہامین ہلاس بیت۔

{☆☆}

بلوچی زندمان 1994 تا کدیم 27